

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών

Παραδοτέο 6

Περιεχόμενα

Εισαγωγή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Έργου SYNERGY για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών	5
Ενότητα 1: Ηλεκτρονική Μάθηση και Θεωρία Εκπαίδευσης Ενηλίκων	8
1.1 Εισαγωγή	9
1.2 Ειδικοί Μαθησιακοί Στόχοι	9
1.3 Βασικές έννοιες της Ηλεκτρονικής Μάθησης (E-learning)	9
1.4 Μικρομάθηση (Micro-learning)	10
1.5 Πλαίσιο Μεικτής Μάθησης (Blended Learning)	11
1.6 Δεξιότητες Επικοινωνίας	12
1.7 Η Διαδικασία της Επικοινωνίας	13
1.8 Το Μοντέλο των Τεσσάρων Πτυχών της Επικοινωνίας	15
1.9. Θεωρία της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Ηλεκτρονική Μάθηση	16
1.9.1 Εφαρμογή των 5 Υποθέσεις της Θεωρίας του Knowles για την Εκπαίδευση των Ενηλίκων στην Ηλεκτρονική Μάθηση	16
1.10 Κύκλος της Βιωματικής Μάθησης του Kolb	20
1.11 Μαθησιακά Στιλ	21
1.12 Η θεωρία VARK για τα μαθησιακά στιλ του Fleming Vark	22
Ενότητα 2: Ανάλυση των Εκπαιδευτικών Αναγκών	24
2.1. Εισαγωγή	25
2.2 Ειδικοί Στόχοι μάθησης	25
2.3 Ανάλυση Εκπαιδευτικών Αναγκών και Αναγκών Κατάρτισης	25
2.4 Ιεράρχηση Αναγκών Εκπαίδευσης	26
2.5 Η δημιουργία μιας Ανάλυση Αναγκών Ηλεκτρονικής Μάθησης	26
2.6.2 Ανάλυσης των Ομάδων-Στόχος	29
2.6.3 Ανάλυση Καθηκόντων	30
2.6.4 Εκπαιδευτική Ανάλυση	30
2.6.5 Περιβαλλοντική Ανάλυση	31

2.6.6 Τεχνική Ανάλυση.....	31
2.7 Πώς να αναλύσετε αποτελεσματικά το κοινό του ηλεκτρονικού σας μαθήματος.....	31
Ενότητα 3: Συστηματική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικό Σύστημα - Σχεδιασμός και Ανάπτυξη...	35
3.1 Εισαγωγή	36
3.2 Ειδικοί Στόχοι.....	36
3.3 Συστηματική Εκπαίδευση	36
3.4 Μοντέλα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	38
3.5 Το Μοντέλο των Dick & Carry	38
3.5.1 Πώς να Εφαρμόσετε το Μοντέλο των Dick και Carey στην ηλεκτρονική διδασκαλία (E-Learning).....	39
3.6 Το Συστηματικό Μοντέλο Εκπαίδευσης ADDIE.....	42
3.6.1 Πώς να εφαρμόσουμε το πλαίσιο ADDIE στην ηλεκτρονική μάθηση	42
3.7 Αρχές Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού	43
3.8 Διδακτικές μέθοδοι – Μαθησιακοί πόροι	43
3.9 Διδακτικές μέθοδοι - Αυθεντικότητα και προσανατολισμός δράσης.....	44
3.9.1 Προσανατολισμός στην ανάληψη δράσης	44
3.9.2 Διδακτικές μέθοδοι: η διαφορά μεταξύ εκπαίδευσης και παρουσίασης	45
3.9.3 Διδακτικές μέθοδοι – Ακολουθία και δομή	46
3.10 Συστηματικός Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός	48
3.11 Ανάπτυξη Μαθησιακών Στόχων και Αποτελεσμάτων	49
3.12 Μαθησιακά αποτελέσματα	50
3.13 Ανάπτυξη Περιεχομένου του Μαθήματος	54
3.14 Ανάπτυξη του σχεδίου μαθήματος	55
3.15 Τα Εννέα Στάδια του Gagné για ένα Σχέδιο Μαθήματος	56
Ενότητα 4: Αξιολόγηση και Τεχνικές Αξιολόγησης.....	63
4.1 Εισαγωγή	64
4.2 Ειδικοί Στόχοι Μάθησης.....	64
4.3 Συστηματική Αξιολόγηση	64
4.4 Το Μοντέλο των Τεσσάρων Επιπέδων Αξιολόγησης	65
4.5 Η Διαδικασία της Αξιολόγησης.....	66
4.6 Τεχνικές Αξιολόγησης	69

4.6.1 Επιλογή Μεθόδων Αξιολόγησης.....	70
Βιβλιογραφία	73

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση (ανακοίνωση) δεσμεύει μόνο τον συντάκτη της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Με την υποστήριξη του Προγράμματος Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αριθμός Έργου: 2014-1-IE01-KA202_000355

Εισαγωγή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Έργου SYNERGY για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών του έργου SYNERGY έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίξει την εξέλιξη των επαγγελματιών της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ), που εργάζονται στο παραδοσιακό πλαίσιο της ΕΕΚ, ούτως ώστε να καταρτιστούν ως εκπαιδευτές στην ηλεκτρονική μάθηση (e-tutors) και να μπορούν με ακρίβεια και επάρκεια να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μικρών επιχειρήσεων μέσα από τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την παράδοση μιας σειράς πόρων μικρομάθησης. Πρόκειται για ένα παραδοτέο (ΙΟ06) του έργου «SYNERGY: Μεταφορά της γνώσης στον κόσμο των μικροεπιχειρήσεων» που χρηματοδοτείται από την Εθνική Υπηρεσία της Ιρλανδίας, Leargas, μέσω του προγράμματος Erasmus+.

Σύσταση: Συνιστούμε όπως το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με το Εγχειρίδιο Εκπαιδευτή (ΙΟ09) και το Βιβλίο Εργασίας του Εκπαιδευόμενου (ΙΟ10), που δημιουργήθηκαν ως ανοικτοί εκπαιδευτικοί πόροι (open educational resources) για την κοινότητα της ΕΕΚ. Είναι διαθέσιμοι για δωρεάν χρήση και προσβάσιμοι στον εξής σύνδεσμο: www.projects synergy.eu.

Σκοποί και Στόχοι του Προγράμματος Σπουδών

- Προώθηση της ανταλλαγής καλών πρακτικών στο σχεδιασμό προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και πόρων μάθησης για τις επιχειρήσεις
- Εμβάθυνση στην κατανόηση και τη βελτίωση της ικανότητας εφαρμογής παιδαγωγικών πλαισίων στο συγκεκριμένο της ηλεκτρονικής μάθησης
- Δημιουργία, καλλιέργεια και ανάπτυξη μιας κοινότητας μάθησης και διδασκαλίας μεταξύ ομοτίμων
- Παροχή ευκαιριών στους συμμετέχοντες για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη του δικού τους μικρομαθήματος SYNERGY
- Προώθηση της δημιουργικότητας και της καινοτομίας στο σχεδιασμό και την παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης

Ως εκπαιδευόμενος-μαθητής, θα αναπτύξεις τις τεχνικές δεξιότητες και την εμπεριγνωσία που χρειάζεσαι για να διευκολύνεις την πρόοδο σου στην ηλεκτρονική διδασκαλία (e-tutoring), θα βελτιώσεις τις γνώσεις και την κατανόησή σου για την ηλεκτρονική παιδαγωγική (e-didactics) και θα είσαι σε θέση να χρησιμοποιήσεις το λογισμικό και τον διαθέσιμο εξοπλισμό για να παράγεις μια σειρά σύντομων μαθησιακών πόρων για την επιχειρηματική κοινότητα.

Το πρόγραμμα αυτό προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να αποκτήσουν την επίσημη αναγνώριση QQI (Quality Qualifications Ireland – Προσόντα Ποιότητας Ιρλανδίας), Επίπεδο 6, με την επιτυχή ολοκλήρωση των αξιολογήσεων για τη διδακτική ενότητα 6N3326: ‘Training Delivery and Evaluation’ [«Παράδοση Εκπαίδευσης και Αξιολόγηση»].

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτών του έργου SYNERGY αποτελείται από 4 ενότητες με τα ακόλουθα μαθησιακά αποτελέσματα:

Ενότητα 1: Ηλεκτρονική Μάθηση και Θεωρία της Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Ορίζουν και να κατανοούν τις έννοιες της ηλεκτρονικής μάθησης και μικρομάθησης.
2. Κατανοούν τα μοναδικά χαρακτηριστικά της ηλεκτρονικής μάθησης και μικρομάθησης.
3. Κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης.
4. Προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά μικρομάθησης.
5. Αναπτύσσουν ένα σχέδιο μαθήματος για έναν πόρο μικρομάθησης.
6. Κατανοούν το Πλαίσιο της Μεικτής Μάθησης (Blended Learning).
7. Αντιλαμβάνονται τη Διαδικασία της Επικοινωνίας.
8. Κατανοούν το Μοντέλο των Τεσσάρων Πτυχών της Επικοινωνίας.
9. Προσδιορίζουν τις τρεις βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων.
10. Προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων.
11. Εφαρμόζουν τη θεωρία εκπαίδευσης ενηλίκων στην ηλεκτρονική μάθηση.
12. Προσδιορίζουν τους πέντε σημαντικότερους παράγοντες στη διατήρηση και ανάκληση της γνώσης.
13. Κατανοούν και να εφαρμόζουν τη Θεωρία του Knowles για την εκπαίδευση ενηλίκων.
14. Κατανοούν και να εφαρμόζουν το Βιωματικό Κύκλο Μάθησης του Kolb.
15. Κατανοούν και να εφαρμόζουν τη θεωρία του VARK για τις μορφές μάθησης.

Ενότητα 2: Ανάλυση των Εκπαιδευτικών Αναγκών

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Ορίζουν και να κατανοούν μια ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών (Training Needs Analysis – TNA).
2. Διεκπεραιώνουν μια ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών.
3. Προσδιορίζουν τους διαφορετικούς τύπους αξιολόγησης των αναγκών, δηλαδή Ανάλυση των Αναγκών, του Ακροατηρίου, των Στόχων, καθώς και Εκπαιδευτική, Περιβαλλοντική και Τεχνική Ανάλυση.
4. Εφαρμόζουν τις αρχές της Ανάλυσης των Εκπαιδευτικών Αναγκών σε ένα διαδικτυακό κοινό.

5. Ολοκληρώνουν το Πρότυπο Σχεδίου Οθόνης του SYNERGY (SYNERGY Exchange Screen Plan) στη βάση της ανάλυσης των εκπαιδευτικών αναγκών.

Ενότητα 3: Συστηματική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικά Συστήματα - Σχεδιασμός και Ανάπτυξη

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Κατανοούν τη συστηματική εκπαίδευση και τις βασικές έννοιες που την διέπουν.
2. Ορίζουν και να κατανοούν τα μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού και ειδικότερα το Μοντέλο των Dick & Carry και το μοντέλο ADDIE.
3. Εφαρμόζουν τη δομή και των δύο μοντέλων στο σχεδιασμό της ηλεκτρονικής μάθησης και των προγραμμάτων και πόρων μικρομάθησης.
4. Προσδιορίζουν τα βασικά στάδια στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός μαθήματος.
5. Ολοκληρώνουν ένα σχέδιο μαθήματος για ένα πόρο μικρομάθησης.

Ενότητα 4: Αξιολόγηση και Τεχνικές Αξιολόγησης

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Κατανοούν τους κύριους σκοπούς της συστηματικής αξιολόγησης
2. Προσδιορίζουν και να υλοποιούν το Μοντέλο των Τεσσάρων Επιπέδων Αξιολόγησης
3. Εφαρμόζουν διαδικασίες αξιολόγησης για να αξιολογούν τους μαθητές στο επίπεδο Αντίδρασης, Μάθησης και Συμπεριφοράς.
4. Ορίζουν τη Διαγνωστική, τη Διαμορφωτική και την Αθροιστική Αξιολόγηση.
5. Επιλέγουν και να εφαρμόζουν την κατάλληλη αξιολόγηση και τις κατάλληλες τεχνικές αξιολόγησης για τους πόρους μικρομάθησής τους.

Ενότητα 1: Ηλεκτρονική Μάθηση και Θεωρία Εκπαίδευσης Ενηλίκων

1.1 Εισαγωγή

Οι αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι ο θεμέλιος λίθος κάθε προσπάθειας για την παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης στους παρόχους υπηρεσιών. Τα μαθήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να παρέχουν βιωματική μάθηση, που θα χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες στην εκτέλεση της εργασίας τους – σε αυτή την περίπτωση ως εκπαιδευτές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η ενότητα αυτή αποτελεί μια εισαγωγή στη θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων, με ιδιαίτερη έμφαση στις εφαρμογές της στην ηλεκτρονική μάθηση, στις τεχνικές μικρομάθησης και τις τεχνολογίες.

1.2 Ειδικοί Μαθησιακοί Στόχοι

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Ορίζουν και να κατανοούν τις έννοιες της ηλεκτρονικής μάθησης και μικρομάθησης.
2. Κατανοούν τα μοναδικά χαρακτηριστικά της ηλεκτρονικής μάθησης και μικρομάθησης.
3. Κατανοούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης.
4. Προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά μικρομάθησης.
5. Αναπτύσσουν ένα σχέδιο μαθήματος για έναν πόρο μικρομάθησης.
6. Κατανοούν το Πλαίσιο της Μεικτής Μάθησης (Blended Learning).
7. Αντιλαμβάνονται τη Διαδικασία της Επικοινωνίας.
8. Κατανοούν το Μοντέλο των Τεσσάρων Πτυχών της Επικοινωνίας.
9. Προσδιορίζουν τις τρεις βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων.
10. Προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων.
11. Εφαρμόζουν τη θεωρία εκπαίδευσης ενηλίκων στην ηλεκτρονική μάθηση.
12. Προσδιορίζουν τους πέντε σημαντικότερους παράγοντες στη διατήρηση και ανάκληση της γνώσης.
13. Κατανοούν και να εφαρμόζουν τη Θεωρία του Knowles για την εκπαίδευση ενηλίκων.
14. Κατανοούν και να εφαρμόζουν το Βιωματικό Κύκλο Μάθησης του Kolb.
15. Κατανοούν και να εφαρμόζουν τη θεωρία του VARK για τις μορφές μάθησης.

1.3 Βασικές έννοιες της Ηλεκτρονικής Μάθησης (E-learning)

Υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί ορισμοί για τον όρο «ηλεκτρονική μάθηση» (e-learning), ωστόσο, για τους σκοπούς του έργου SYNERGY, μπορούμε να την ορίσουμε ως τη μάθηση που διευκολύνεται και υποστηρίζεται μέσω της χρήσης της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Η ηλεκτρονική μάθηση, ως εκ τούτου, καλύπτει ουσιαστικά τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και της τεχνολογίας ως ένα όχημα για την ανταλλαγή γνώσης στο πλαίσιο της διδασκαλίας και της μάθησης.

Πρόκειται για μια μοναδική μορφή εκπαίδευσης, που υπόσχεται να παρέχει μια ενιαία εμπειρία που να ανταποκρίνεται στους τρεις τύπους μάθησης των εκπαιδευομένων: τον ακουστικό, τον οπτικό και τον κιναισθητικό μαθητή. Άλλες μοναδικές ευκαιρίες που δημιουργούνται από την εμφάνιση και την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής μάθησης είναι η πιο αποτελεσματική κατάρτιση ενός παγκοσμίως διασκορπισμένου κοινού και η μείωση του κόστους έκδοσης και διανομής, εφόσον η διαδικτυακή εκπαίδευση γίνεται πρότυπο. Η ηλεκτρονική μάθηση προσφέρει επίσης εξατομικευμένη διδασκαλία που στοχεύει σε συγκεκριμένες ανάγκες του εκπαιδευόμενου.

Η ηλεκτρονική μάθηση προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα για το μαθητή, όπως η διαθεσιμότητα ανά πάσα στιγμή και η εξατομίκευση στο ρυθμό μάθησης. Επιπλέον, διευκολύνει τη διαδραστικότητα καθώς εμπλέκει τους χρήστες ωθώντας τους και όχι «απωθώντας» τους μέσω της εκπαίδευσης και κατάρτισης και τονώνει την αυτοπεποίθηση, μια και η επανεκπαίδευση ή η γρήγορη πρόσβαση σε διαθέσιμους πόρους είναι εύκολα δυνατή.

1.4 Μικρομάθηση (Micro-learning)

Μικρομάθηση είναι η μάθηση σε μικρά τμήματα. Γίνεται δυνατή με τη βοήθεια διακριτικών, καλά σχεδιασμένων, μικρών και σύντομης διάρκειας δραστηριοτήτων που είναι βραχυπρόθεσμες, εύπεπτες και εύκολα διαχειρίσιμες. Οι μαθητές έχουν τον έλεγχο του τι μαθαίνουν και πότε μαθαίνουν. Τα χαρακτηριστικά της μικρομάθησης είναι μεταξύ άλλων ότι τείνει να διαρκεί από 5 έως και 15 λεπτά, είναι ιδιαίτερα στοχευμένη, καλύπτει απλούς και όχι σύνθετους στόχους, είναι αυτόνομη και προσφέρει μικρά τμήματα πληροφοριών, είναι προσβάσιμη από ένα ευρύ φάσμα συσκευών, είναι εύκολα προσβάσιμη και χρησιμοποιεί διάφορα πολυμέσα.

Οι πόροι εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι ειδικά σχεδιασμένοι για επαγγελματίες και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που θέλουν να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες παρακολουθώντας μαθήματα σύντομης διάρκειας. Τα διαδικτυακά μαθήματα (πόροι μικρομάθησης) που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου SYNERGY είναι παραδείγματα αποτελεσματικής μικρομάθησης που στοχεύει στην υποστήριξη των ιδιοκτητών επιχειρήσεων και επαγγελματιών της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) για την απόκτηση γνώσεων σε σημαντικά, επίκαιρα θέματα με μαθήματα σύντομης διάρκειας. Οι πόροι εκπαίδευσης και κατάρτισης της μικρομάθησης είναι πολύ πρακτικοί και από τη φύση τους σχετικοί για να μπορούν να ανταποκρίνονται στις σημερινές προκλήσεις και τα θέματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές, οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων και οι επαγγελματίες στον τομέα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Καλύπτουν την αυξανόμενη ανάγκη για ανταπόκριση στην αναζήτηση σχετικής μάθησης με τη διαθεσιμότητα του χρόνου των εκπαιδευομένων. Οι πόροι εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν έχουν σκοπό να αντικαταστήσουν την πιο επίσημη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Αντίθετα, συχνά καλύπτουν σημαντικά θέματα που σχετίζονται με εξειδικευμένη γνώση. Τα παραδείγματα πόρων μικρομάθησης περιλαμβάνουν: την πλατφόρμα SYNERGY, τις ομιλίες για θέματα

τεχνολογίας, εκπαίδευσης και σχεδιασμού (TED Talks), το YOUTUBE, τα Podcasts, Screencast και τα διαδικτυακά σεμινάρια (Webinars).

Μερικά από τα οφέλη της μικρομάθησης είναι και τα ακόλουθα:

- Τα μαθήματα σύντομης διάρκειας οδηγούν σε μεγαλύτερη δέσμευση του μαθητή
- Η μάθηση μπορεί να τύχει αποτελεσματικής επεξεργασίας
- Οι ενότητες σύντομης διάρκειας βοηθούν στην παροχή αποτελεσματικής υποστήριξης την κατάλληλη στιγμή
- Μεγαλύτερη ευελιξία για την παροχή εξατομικευμένης μάθησης
- Οι σχεδιαστές της ηλεκτρονικής μάθησης μπορούν να μετατρέψουν και να επαναχρησιμοποιήσουν μικρής διάρκειας ενότητες

1.5 Πλαίσιο Μεικτής Μάθησης (Blended Learning)

Η μεικτή μάθηση είναι ο συνδυασμός των διαφορετικών μέσων εκπαίδευσης και κατάρτισης, δηλαδή τεχνολογίες, δραστηριότητες και είδη συμβάντων (events) για τη δημιουργία ενός βέλτιστου προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης για ένα συγκεκριμένο κοινό. Αυτός ο τύπος μάθησης μπορεί να είναι ένα μείγμα και των δύο τύπων, της μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο (face-to-face learning) και της ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning). Σε ένα περιβάλλον διαδικτυακής τάξης πολλές δραστηριότητες και προσδοκίες είναι παρόμοιες με εκείνες που μπορεί να συναντήσει κανείς σε μια παραδοσιακή αίθουσα διδασκαλίας. Αυτά τα μαθησιακά περιβάλλοντα προσφέρουν σημαντικές αλληλεπιδράσεις σε ένα πλαίσιο πρόσωπο με πρόσωπο και αναφέρονται πολύ συχνά ως σύγχρονες μαθησιακές δραστηριότητες (synchronous learning activities) (Hrastinski, 2008; Harris et al., 2009; Simonson et al., 2012). Οι διαλέξεις, οι συζητήσεις και οι παρουσιάσεις του μαθήματος λαμβάνουν χώρα σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή με την προσδοκία ότι όλοι οι μαθητές θα είναι διαθέσιμοι για να συμμετάσχουν. Τα σύγχρονα μαθησιακά περιβάλλοντα υποστηρίζουν τη μάθηση και τη διδασκαλία και παρέχουν στους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς πολλαπλούς τρόπους αλληλεπίδρασης, ανταλλαγής και τη δυνατότητα να συνεργάζονται και να υποβάλλουν ερωτήσεις σε πραγματικό χρόνο μέσω των σύγχρονων μαθησιακών τεχνολογιών (synchronous learning technologies). Παραδείγματα σύγχρονων διαδικτυακών τεχνολογικών τύπων αποτελούν οι τηλεδιασκέψεις, οι διαδικτυακές διασκέψεις (webcasts), τα διαδραστικά μοντέλα μάθησης, καθώς και οι τηλεφωνικές διασκέψεις.

Σε ένα ασύγχρονο περιβάλλον μάθησης (asynchronous learning environment) οι εκπαιδευόμενοι έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία μάθησής τους, αξιοποιώντας την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τους ομοτίμους τους, να παράσχουν ανατροφοδότηση σε ομοτίμους, αλλά και να προβληματιστούν για τους προσωπικούς τους στόχους μάθησης και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Σε πολλά μαθησιακά περιβάλλοντα υπάρχουν μαθησιακές δραστηριότητες και προσδοκίες που απαιτούν από τους μαθητές να δημιουργήσουν, να συνθέσουν, να εξηγήσουν και να εφαρμόσουν το περιεχόμενο ή τις δεξιότητες που διδάσκονται (Harris, Mishra, & Koehler, 2009). Οι ασύγχρονες

τεχνολογίες ενισχύουν τη μάθηση και προσφέρουν περισσότερο χρόνο για αναστοχασμό, συνεργασία και αλληλεπιδράσεις μεταξύ των εκπαιδευομένων.

Σύμφωνα με τη Meloni (2010), η ασύγχρονη επικοινωνία και μάθηση είναι ο δημοφιλέστερος τύπος μάθησης, γιατί πολλά από τα εργαλεία μάθησης είναι δωρεάν, απαιτεί ελάχιστο εξοπλισμό (hardware) και χρησιμοποιείται εξατομικευμένα στο ρυθμό του κάθε εκπαιδευομένου. Ακριβώς όπως και στην περίπτωση της σύγχρονης μάθησης, η σημαντική αύξηση στον τομέα της πληροφορικής και των διαδικτυακών συνδέσεων έχει επεκτείνει τις διαθέσιμες διαδικτυακές ευκαιρίες μάθησης. Από τη χρήση της ασύγχρονης τεχνολογίας σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον μάθησης μπορούν να παρατηρηθούν μια σειρά από εκπαιδευτικά οφέλη, συμπεριλαμβανομένων των εμπλουτισμένων προϊόντων και πορτφόλιο των μαθητών, τη συνεργασία μαθητών και εκπαιδευτικών και τους εξατομικευμένους ρυθμούς μάθησης.

Από αυτό το πλαίσιο, προκύπτει η έννοια της κοινωνικής μάθησης. Η κοινωνική μάθηση προσφέρει ευκαιρίες για ατομική και ομαδική συμμετοχή και ανταλλαγή γνώσεων. Είναι σημαντική για τους μαθητές που συμμετέχουν σε αυτοδιαχειριζόμενη μάθηση, δεδομένου ότι προσφέρει τη δυνατότητα για ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη μαθησιακή κατάσταση στην οποία έχουν εμπλακεί. Η κοινωνική μάθηση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε διάφορες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, π.χ. Facebook, Twitter, WhatsApp.

1.6 Δεξιότητες Επικοινωνίας

Η επικοινωνία είναι ένα αναπόσπαστο χαρακτηριστικό της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης. Τα πέντε αξιώματα της επικοινωνίας, που διατυπώθηκαν από τον Paul Watzlawick και τους συνεργάτες του, είναι χρήσιμα για την περιγραφή των διαδικασιών επικοινωνίας που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης και επεξηγούν πώς μπορεί να δημιουργηθεί μια παρεξήγηση. Ο Watzlawick καθορίζει πέντε βασικά αξιώματα στη θεωρία του για την επικοινωνία που είναι απαραίτητα για να υπάρχουν για μια λειτουργική επικοινωνία μεταξύ δύο ατόμων. Εάν ένα από αυτά τα αξιώματα διαταραχθεί, τότε η επικοινωνία μπορεί να αποτύχει.

1. Δεν είναι δυνατόν κάποιος να μην μπορεί να επικοινωνήσει: Κάθε συμπεριφορά είναι ένα είδος επικοινωνίας. Επειδή η συμπεριφορά δεν έχει αντίθετό της (δεν υπάρχει αντι-συμπεριφορά), δεν είναι δυνατόν να μην επικοινωνούμε.

2. Κάθε επικοινωνία έχει περιεχόμενο και ένα στοιχείο σχέσης, έτσι ώστε το τελευταίο να χαρακτηρίζει το πρώτο και να επιτυγχάνεται μια μετα-επικοινωνία (metacommunication): Αυτό σημαίνει ότι όλη η επικοινωνία περιλαμβάνει, εκτός από το απλό νόημα των λέξεων, περισσότερες πληροφορίες, δηλαδή πληροφορίες σχετικά με το πώς ο ομιλητής θέλει να γίνει κατανοητός και πώς ο ίδιος βλέπει τη σχέση του με τον αποδέκτη των πληροφοριών.

3. Η φύση της σχέσης εξαρτάται από την ακρίβεια των διαδικασιών που ακολουθούν οι

εμπλεκόμενοι στην επικοινωνία: Τόσο ο ομιλητής όσο και ο αποδέκτης των πληροφοριών δομούν τη ροή επικοινωνίας με διαφορετικό τρόπο και, ως εκ τούτου, ερμηνεύουν τη συμπεριφορά τους, κατά τη διάρκεια της επικοινωνίας, ως απλώς μια αντίδραση στη συμπεριφορά του άλλου (δηλαδή ο καθένας υποθέτει ότι ο άλλος είναι η αιτία για μια συγκεκριμένη συμπεριφορά). Η ανθρώπινη επικοινωνία δεν μπορεί να διαλυθεί σε σχέσεις αιτιώδους συνάφειας και αντίδρασης. Η επικοινωνία μάλλον φαίνεται να είναι κυκλική.

4. Η ανθρώπινη επικοινωνία περιλαμβάνει τόσο ψηφιακές όσο και αναλογικές τροπικότητες:

Η επικοινωνία δεν περιλαμβάνει απλώς τις λέξεις που εκφωνούνται (ψηφιακή επικοινωνία), αλλά και τη μη-λεκτική και αναλογική-λεκτική επικοινωνία.

5. Οι διαδικασίες ανθρώπινης διεπικοινωνίας είναι είτε συμμετρικές είτε συμπληρωματικές: Αυτό το αξίωμα επικεντρώνεται στη μετα-επικοινωνία με δύο κύριες συνιστώσες που ονομάζονται συμμετρική ανταλλαγή και συμπληρωματική ανταλλαγή. Η συμμετρική ανταλλαγή είναι μια αλληλεπίδραση που βασίζεται στην ίση δύναμη μεταξύ των επικοινωνούντων. Έτσι, η συμπληρωματική ανταλλαγή είναι μια αλληλεπίδραση που βασίζεται στις διαφορές που υπάρχουν σε επίπεδο ισχύος.

Μεταξύ αυτών των δύο ανταλλαγών υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τρόποι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: η προς τα πάνω, η προς τα κάτω και η εγκάρσια. Με την προς τα πάνω επικοινωνία, ο επικοινωνών προσπαθεί να αποκτήσει τον έλεγχο της ανταλλαγής μέσω της κυριαρχίας στη συνολική επικοινωνία. Η προς τα κάτω επικοινωνία έχει το αντίθετο αποτέλεσμα με τον επικοινωνούντα να επιχειρεί να παραχωρήσει τον έλεγχο της αλληλεπίδρασης ή να την υποβάλει σε κάποιον άλλο. Το τελικό μήνυμα είναι μια εγκάρσια επικοινωνία. Η επικοινωνία αυτή συμβαίνει για να εξουδετερώσει μια κατάσταση. Αυτό καλείται επίσης μεταβατική επικοινωνία αν μόνο ένας από τους επικοινωνούντες επιχειρεί τον τρόπο αυτό. Όταν δύο επικοινωνούντες χρησιμοποιούν τον ίδιο τρόπο επικοινωνίας, τον προς τα πάνω, προς τα κάτω ή την εγκάρσια, η επικοινωνία είναι συμμετρική. Αν οι επικοινωνούντες είναι αντίθετοι ο ένας προς τον άλλο, τότε η επικοινωνία είναι συμπληρωματική. Αυτό το αξίωμα μας επιτρέπει να κατανοήσουμε πώς μια αλληλεπίδραση μπορεί να γίνει αντιληπτή από τους τρόπους που χρησιμοποιεί ένα άτομο που επικοινωνεί.

1.7 Η Διαδικασία της Επικοινωνίας

Η διαδικασία της επικοινωνίας είναι μια πολυεπίπεδη δραστηριότητα κατά την οποία λαμβάνονται υπόψη τα προσωπικά στιλ τόσο της λεκτικής όσο και της μη λεκτικής επικοινωνίας. Στο πλαίσιο της διδασκαλίας, η επιτυχία σας ως εκπαιδευτή εξαρτάται από τις επικοινωνιακές σας δεξιότητες. Στο βασικό της επίπεδο, η επικοινωνία είναι η μετάδοση πληροφοριών από το ένα άτομο στο άλλο. Έχει οριστεί ως «η διαδικασία με την οποία οι ιδέες, οι πληροφορίες, οι απόψεις, οι στάσεις και τα συναισθήματα μεταφέρονται από το ένα άτομο στο άλλο» (McClave 1997). Ο Thompson (2003)

εισηγείται ότι η επικοινωνία έχει κοινωνικό χαρακτήρα και περιλαμβάνει τις έννοιες και την ερμηνεία που δίνουν τα άτομα στα μηνύματα. Οι Lustig και Koester (2003) ορίζουν την επικοινωνία ως «μια συμβολική, ερμηνευτική, συναλλακτική και συγκείμενη διαδικασία κατά την οποία οι άνθρωποι δημιουργούν κοινές έννοιες».

Από τους ορισμούς αυτούς, μπορείτε να δείτε ότι η επικοινωνία είναι μια διαδραστική και κοινωνική διαδικασία η οποία λαμβάνει χώρα σε πολλά επίπεδα. Όταν οι άνθρωποι επικοινωνούν, ανταλλάσσουν πληροφορίες. Κάθε άτομο όμως μπορεί να ερμηνεύσει τις πληροφορίες με διαφορετικό τρόπο. Το συγκείμενο (context) έχει κεντρικό ρόλο στην επικοινωνία. Με λίγα λόγια, η επικοινωνία είναι μια πολύπλοκη διαδικασία συναλλαγών που χρησιμοποιεί σύμβολα, όπως η γλώσσα, οι λέξεις και οι ενέργειες, για τη μεταφορά πληροφοριών. Επηρεάζεται, μάλιστα, από το συγκείμενο στο οποίο λαμβάνει χώρα η επικοινωνία.

Υπάρχουν τρία βασικά χαρακτηριστικά που προκύπτουν από αυτούς τους ορισμούς της επικοινωνίας. Η επικοινωνία είναι:

- Συναλλακτική: περιλαμβάνει αμφίδρομη αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων καθώς επικοινωνούν μεταξύ τους.
- Συμβολική: χρησιμοποιεί σύμβολα, όπως η γλώσσα, οι λέξεις, τα σημάδια, οι δράσεις και τα αντικείμενα για να μεταφέρει μηνύματα και πληροφορίες.
- Συγκείμενη: λαμβάνει υπόψη της το περιβάλλον, την κατάσταση και τους ανθρώπους στο πλαίσιο των οποίων γίνεται η επικοινωνιακή αλληλεπίδραση.

Η διαδικασία της επικοινωνίας αποτελείται από έξι βασικά στοιχεία:

1. Ο Αποστολέας: είναι το πρόσωπο που ξεκινά την επικοινωνία. Ο αποστολέας δημιουργεί και μεταδίδει το μήνυμα. Στο πλαίσιο της διδασκαλίας, ο αποστολέας μπορεί να είναι ή ο εκπαιδευτής ή ο εκπαιδευόμενος.
2. Το Μήνυμα: είναι το περιεχόμενο της επικοινωνίας. Οι πληροφορίες του περιεχομένου της εκπαίδευσης αποτελούν το κεντρικό μήνυμα της επικοινωνίας μέσα σε ένα πλαίσιο εκπαίδευσης και κατάρτισης.
3. Το Μέσο: Αυτό αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο μεταφέρεται η πληροφορία. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης συνήθως χρησιμοποιούνται μέσα, όπως οι λεκτικές και οπτικές παρουσιάσεις.
4. Ο Αποδέκτης: είναι το πρόσωπο με το οποίο επικοινωνεί ο αποστολέας. Ο αποδέκτης λαμβάνει το μήνυμα και το ερμηνεύει ούτως ώστε να υπάρξει νόημα. Στη συναλλακτική επικοινωνία, ο αποστολέας και ο αποδέκτης αλλάζουν συνεχώς ρόλους.

5. Η Ανατροφοδότηση (τα σχόλια): περιλαμβάνουν την απάντηση που λήφθηκε από το αποδέκτη του μηνύματος. Η ανατροφοδότηση ενσωματώνει μηνύματα που ενημερώνουν τον αποστολέα σχετικά με το πώς άνθρωποι που έλαβαν το μήνυμα το αντιλήφθηκαν και το ερμήνευσαν. Η συνεχιζόμενη ανατροφοδότηση και η δημιουργία νέων μηνυμάτων αποτελούν τα βασικά στοιχεία της συναλλακτικής επικοινωνίας.

6. Ο «θόρυβος»: είναι κάθε τι που παρεμβαίνει στη διαδικασία της επικοινωνίας και καθιστά δύσκολο το να ακούσει κανείς ή να καταλάβει κάτι. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης, ο «θόρυβος» είναι οτιδήποτε παρεμβαίνει στο ή διαστρεβλώνει το περιεχόμενο των πληροφοριών και των μηνυμάτων. Ο «θόρυβος» περιλαμβάνει τον θόρυβο στο χώρο, τις γλωσσικές διαφορές, τις πολιτισμικές διαφορές, το άγχος, την κούραση, τις αναπηρίες και τυχόν περισπασμούς που εμποδίζουν την αποτελεσματική επικοινωνία των πληροφοριών.

1.8 Το Μοντέλο των Τεσσάρων Πτυχών της Επικοινωνίας

Το μοντέλο των τεσσάρων πτυχών (four-side model), γνωστό επίσης και ως το τετράγωνο επικοινωνίας (communication square) ή το μοντέλο των τεσσάρων αυτιών (four-ear model), είναι ένα μοντέλο επικοινωνίας που αποτελεί έμπνευση του Friedmann Schulz von Thun. Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, κάθε μήνυμα έχει τέσσερις πτυχές, παρόλο που δεν δίνεται η ίδια έμφαση στην καθεμία. Οι τέσσερις πτυχές του μηνύματος είναι οι ακόλουθες: η πτυχή του πραγματικού γεγονότος, η αυτό-αποκαλυπτική πτυχή, η πτυχή της σχέσης και της απαίτησης.

Οι τέσσερις πτυχές της επικοινωνίας:

- Το επίπεδο του γεγονότος περιέχει δηλώσεις για πραγματικά θέματα, όπως δεδομένα και γεγονότα τα οποία αποτελούν μέρος των ειδήσεων.
- Στο αυτο-αποκαλυπτικό επίπεδο, ή της αυτό-δημοσιοποίησης, ο ομιλητής λέει κάτι για τον εαυτό του, τα κίνητρά του, τις αξίες του, τα συναισθήματά του, κλπ., συνειδητά ή ασυνείδητα.
- Το επίπεδο των σχέσεων εκφράζει τη σχέση την οποία έχει ο αποστολέας με τον αποδέκτη και τι σκέφτεται για αυτόν.
- Το επίπεδο της απαίτησης περιλαμβάνει την επιθυμία, τις συμβουλές, τις οδηγίες και το αντίκτυπο που επιδιώκει ο ομιλητής.

Κάθε επίπεδο ξεχωριστά μπορεί να τύχει παρεξήγησης. Το κλασικό παράδειγμα του Schulz von Thun είναι ο συνοδηγός που ενημερώνει τον οδηγό: «Άναψε το πράσινο φως». Ο οδηγός θα καταλάβει κάτι διαφορετικό αναλόγως με το πώς θα ερμηνεύσει το μήνυμα και θα αντιδράσει με διαφορετικό τρόπο. (Στο επίπεδο του γεγονότος θα καταλάβει την «πραγματικότητα», ότι «τα φανάρια είναι πράσινα». Θα μπορούσε επίσης να το αντιληφθεί και ως «Άντε, οδήγα», ως εντολή δηλαδή. Στο επίπεδο σχέσεων, θα μπορούσε να το εκλάβει ως παροχή βοήθειας, όπως «Θέλω να σας βοηθήσω» ή ως «Βιάζομαι» που αποκαλύπτει μέρος του εαυτού του, γίνεται δηλαδή μια «αυτο-αποκάλυψη»). Η έμφαση στις τέσσερις πτυχές μπορεί να εννοηθεί διαφορετικά και επίσης να κατανοηθεί διαφορετικά. Έτσι, ο αποστολέας

μπορεί να τονίσει την απαίτηση που εμπεριέχει η δήλωσή του και ο αποδέκτης να λάβει κυρίως το μέρος του μηνύματος που προκύπτει από το επίπεδο των σχέσεων. Αυτό αποτελεί έναν από τους κυριότερους λόγους παρεξηγήσεων.

1.9. Θεωρία της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και Ηλεκτρονική Μάθηση

Δεν υπάρχει μια ενιαία θεωρία της μάθησης που να μπορεί να εφαρμοστεί σε όλους τους ενήλικες. Πράγματι, η βιβλιογραφία του περασμένου αιώνα έχει δώσει μια ποικιλία μοντέλων, υποθέσεων και αρχών, θεωριών, εξηγήσεων που συνθέτουν τη βάση των γνώσεων για την εκπαίδευση ενηλίκων. Όσο πιο εξοικειωμένοι είμαστε με αυτή τη βάση γνώσεων τόσο πιο αποτελεσματική μπορεί να είναι η διδακτική πρακτική και τόσο περισσότερο μπορεί να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ενηλίκων εκπαιδευομένων. Στην προσπάθειά του να καταγράψει τις διαφορές μεταξύ των τρόπων με τους οποίους μαθαίνουν οι ενήλικες και τα παιδιά, ο Malcolm Knowles (1980) διέδωσε την έννοια της ανδραγωγίας («η τέχνη και η επιστήμη για να βοηθηθούν οι ενήλικες να μάθουν») σε αντίθεση με την παιδαγωγική («την τέχνη και την επιστήμη της διδασκαλίας των παιδιών»). Διατύπωσε μια σειρά υποθέσεων οι οποίες αφορούν ενήλικες εκπαιδευόμενους, δηλώνοντας ότι αυτοί είχαν την τάση να:

- Είναι αυτόνομοι και αυτοκατευθυνόμενοι
- Διαθέτουν συσσωρευμένες εμπειρίες και γνώσεις
- Προσανατολίζονται στο στόχο τους
- Προσανατολίζονται στη συνάφεια
- Είναι πρακτικοί
- Έχουν την ανάγκη για επίδειξη σεβασμού

Ο Knowles υπέθεσε ότι υπάρχουν πέντε υποθέσεις που αφορούν στα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων και τέσσερις αρχές που αφορούν την εκπαίδευση ενηλίκων (ανδραγωγία). Παρά το γεγονός οι υποθέσεις και οι αρχές της θεωρίας του Knowles για την εκπαίδευση των ενηλίκων εισήχθησαν τη δεκαετία του 1980, η κάθε μια μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σήμερα για να βοηθήσει τους επαγγελματίες στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης να δημιουργήσουν πιο σημαντικές εμπειρίες μάθησης για τους ενήλικες εκπαιδευόμενους.

1.9.1 Εφαρμογή των 5 Υποθέσεις της Θεωρίας του Knowles για την Εκπαίδευση των Ενηλίκων στην Ηλεκτρονική Μάθηση

1. Πρώτη Υπόθεση: (Αυτοαντίληψη)

Δημιουργήστε μαθησιακές εμπειρίες που να προσφέρουν ελάχιστη εκπαίδευση και μέγιστη δυνατή αυτονομία.

Μια σημαντική πτυχή του σχεδιασμού μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης είναι η παρουσία ενός συστήματος υποστήριξης της ηλεκτρονικής μάθησης που να προσφέρει καθοδήγηση και βοήθεια και

που ταυτόχρονα να παρέχει εργαλεία και πόρους ηλεκτρονικής μάθησης στους μαθητές. Οι ενήλικοι μαθητές αποκτούν νέες πληροφορίες και αξιοποιούν τις υπάρχουσες γνώσεις πολύ πιο αποτελεσματικά εάν ενθαρρυνθούν να διερευνήσουν ένα θέμα από μόνοι τους. Ενώ οι νεαροί μαθητές μπορεί να πρέπει να καθοδηγούνται κατά τη διαδικασία μάθησης, οι ώριμοι μαθητές θα αξιοποιήσουν την εμπειρία τους καλύτερα εάν είναι σε θέση να λειτουργούν αυτόνομα.

Αυτό μπορεί να συμβεί με τη μορφή της αυτό-μελέτης ή της ομαδικής εργασίας που περιλαμβάνει ελάχιστη παρέμβαση του εκπαιδευτή. Οι επαγγελματίες στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης μπορούν επίσης να προσφέρουν προσομοιώσεις, σενάρια ή παιχνίδια χωρίς να δίνουν εκ των προτέρων οποιαδήποτε πληροφορία. Ως εκ τούτου, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να ανακαλύψουν τη δραστηριότητα από μόνοι τους και να αποφασίσουν ποια οφέλη και πληροφορίες μπορούν να πάρουν από την εμπειρία της ηλεκτρονικής μάθησης. Έτσι, θα πρέπει να υπάρχει ένα σύστημα υποστήριξης της ηλεκτρονικής μάθησης σε περίπτωση που χρειαστεί να θέσουν ερωτήσεις ή να ξεπεράσουν κάποια εμπόδια που ενδέχεται να δυσκολεύουν τη μαθησιακή διαδικασία.

2. Δεύτερη Υπόθεση (Η Εμπειρία του Ενήλικα Εκπαιδευόμενου)

Περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα των θεωριών και των μοντέλων διδακτικού για ενήλικες με ποικίλα επίπεδα εμπειρίας και υπόβαθρα.

Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι είναι πιο ώριμοι. Ως εκ τούτου, είχαν περισσότερο χρόνο για να αποκτήσουν εμπειρίες ζωής και συνήθως διαθέτουν μια ευρύτερη βάση γνώσεων. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτές θα πρέπει να λάβουν υπόψη το γεγονός ότι το ακροατήριό τους θα είναι ποικιλόμορφος, κυρίως από την άποψη του υποβάθρου, του επιπέδου εμπειριών και ικανοτήτων. Ενώ ένας ενήλικας εκπαιδευόμενος μπορεί ξέρει καλά πώς να ψάξει για πόρους στο διαδίκτυο, ένας άλλος μπορεί να διαθέτει πολύ μικρή εμπειρία στη χρήση του διαδικτύου. Όλα αυτά πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό και την ανάπτυξη των μαθημάτων και των δραστηριοτήτων ηλεκτρονικής μάθησης.

Όταν απευθύνεται κανείς σε διαφορετικούς μαθητές, είναι συχνά προτιμότερη η συμπερίληψη μιας ποικιλίας εκπαιδευτικών μοντέλων και θεωριών σχεδιασμού στο πλαίσιο ενός διαδικτυακού μαθήματος ή μικρο-προγράμματος. Είναι σημαντικό να κάνουμε μια έρευνα για το κοινό μας εκ των προτέρων για να καθορίσουμε οποιουσδήποτε τεχνικούς περιορισμούς στη γνώση που μπορεί να έχουν και να κάνουμε μια πρώτη εκτίμηση των επιπέδων της εκπαίδευσής τους. Με τον τρόπο αυτό, είναι δυνατό να δημιουργηθούν εμπειρίες ηλεκτρονικής μάθησης που να είναι κατατοπιστικές και ενδιαφέρουσες, παρά πολύ δύσκολες ή βαρετές.

3. Τρίτη Υπόθεση (Ετοιμότητα για μάθηση)

Χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (social media) και των εργαλείων διαδικτυακής συνεργασίας για τη σύνδεση της μάθησης με την κοινωνική εξέλιξη.

Καθώς μεγαλώνουμε, έχουμε την τάση να προτιμούμε εμπειρίες μάθησης που ενέχουν κάποιο όφελος κοινωνικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, είμαστε συχνά πιο έτοιμοι να προκαλέσουμε τον εαυτό μας με νέες ευκαιρίες για μάθηση, αν ξέρουμε ότι αυτό θα μας βοηθήσει να αποκτήσουμε δεξιότητες που θα αναβαθμίσουν τους κοινωνικούς μας ρόλους. Από μια επαγγελματική άποψη ηλεκτρονικής μάθησης, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα εργαλεία διαδικτυακής συνεργασίας μπορούν να βοηθήσουν στην ενσωμάτωση αυτής της παραδοχής στο εκπαιδευτικό λογισμικό. Δημιουργήστε δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τους ενήλικες εκπαιδευόμενους να χρησιμοποιούν ιστοσελίδες, όπως το LinkedIn και το Google Plus, ως ανεκτίμητα εργαλεία. Αυτό μπορεί να τους βοηθήσει όχι μόνο στην οικοδόμηση του κοινωνικού τους δικτύου, αλλά και στη συνεργασία με άτομα που έχουν κοινά ενδιαφέροντα.

4. Τέταρτη Υπόθεση (Προσανατολισμός στη Μάθηση)

Δώστε έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η κύρια θεματική θα βοηθήσει στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ένας ενήλικας εκπαιδευόμενος τακτικά.

Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θέλουν απαραίτητα να γνωρίζουν το γιατί και το πότε προτού εμπλακούν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία. Για παράδειγμα, δεν θα αρκεστούν στο να μάθουν γιατί χρειάζεται να αποκτήσουν συγκεκριμένες πληροφορίες, αλλά θα θέλουν να μάθουν αν αυτές πληροφορίες, μπορούν να εφαρμοστούν στο άμεσο μέλλον. Οι νεότεροι μαθητές αποδέχονται το γεγονός ότι οι γνώσεις που αποκτούν σήμερα μπορεί να μην χρησιμοποιηθούν για αρκετό καιρό.

Ωστόσο, οι ώριμοι εκπαιδευόμενοι προτιμούν να συμμετέχουν σε εμπειρίες μάθησης που θα τους βοηθήσουν να επιλύουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σε τακτική βάση. Το περιεχόμενο της εκπαίδευσης θα πρέπει να επικεντρωθεί στην επίλυση των προβλημάτων προσφέροντας πραγματικά παραδείγματα και σενάρια.

5. Πέμπτη Υπόθεση (Κίνητρα για Μάθηση)

Πρέπει να υπάρχει ένας βάσιμος λόγος για κάθε διαδικτυακό μάθημα, ενότητα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα.

Το κίνητρο είναι απαραίτητο για τους ενήλικες εκπαιδευόμενους. Ως εκ τούτου, το περιεχόμενο της εκπαίδευσης θα πρέπει να τους παρέχει κίνητρα για να μάθουν προσφέροντάς τους ένα λόγο για κάθε διαδικτυακή δραστηριότητα, αξιολόγηση ή ενότητα που θα πρέπει να ολοκληρώσουν. Οι επαγγελματίες της ηλεκτρονικής μάθησης θα πρέπει να εξηγήσουν γιατί διδάσκεται ένα συγκεκριμένο μάθημα και γιατί ένας ενήλικας εκπαιδευόμενος πρέπει να συμμετάσχει σε μια μαθησιακή δραστηριότητα, προκειμένου η συνολική εμπειρία ηλεκτρονικής μάθησης να είναι ουσιαστική και ενδιαφέρουσα.

Εφαρμόζοντας τις 4 Αρχές της Θεωρίας της Εκπαίδευσης Ενηλίκων του Knowles στην Ηλεκτρονική Μάθηση

1. Οι ενήλικες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό και ανάπτυξη των εμπειριών μάθησής τους.

Ενώ, τόσο οι ενήλικοι όσο και οι νεότεροι διαδικτυακοί μαθητές θα πρέπει να αισθάνονται σαν να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη δική τους εμπειρία μάθησης, για τους ενήλικες εκπαιδευόμενους αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό. Πρέπει πραγματικά να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ανάπτυξης και της εφαρμογής του προγράμματος σπουδών, καθώς και της διαδικασίας αξιολόγησης. Μπορούμε να το επιτύχουμε αυτό λαμβάνοντας ανατροφοδότηση από τους ενήλικες εκπαιδευόμενους, καθώς μας προσφέρεται τη δυνατότητα να σχεδιάσουμε εκπαιδευτικό υλικό, εξετάσεις, και δραστηριότητες με βάση τις ανάγκες και τις επιθυμίες των ενήλικων εκπαιδευομένων.

2. Η εμπειρία θα πρέπει να είναι η ρίζα για όλες τις διαδικτυακές δραστηριότητες

Αυτό που έχει μεγαλύτερη σημασία σε σχέση με την εκπαίδευση ενηλίκων δεν είναι το τελικό αποτέλεσμα, αλλά η εμπειρία μάθησης που αποκτιέται μέσω της διδασκαλίας και των δραστηριοτήτων. Αντί να προσφέρετε ασκήσεις απομνημόνευσης, δημιουργήστε εργασίες και ασκήσεις που να ενθαρρύνουν τους ενήλικες εκπαιδευόμενους να βγουν έξω και να διερευνήσουν το θέμα, αποκτώντας έτσι εμπειρία. Με τον τρόπο αυτό, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θα μαθαίνουν από τα λάθη τους και θα ελέγχουν τις δεξιότητές τους μέσα από την εμπειρία από πρώτο χέρι. Οι εκπαιδευόμενοι ενήλικες μπορούν να υιοθετήσουν τη δική τους προσέγγιση κατά την επίλυση των προβλημάτων, κάτι που θα τους δώσει την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις τους με πρακτικό τρόπο. Θα υπάρξουν δοκιμές και λάθη, τα οποία θα κάνουν την εμπειρία της διαδικτυακής μάθησης πιο ουσιαστική και πιο αποτελεσματική.

3. Οι εφαρμογές στην πραγματική ζωή και τα οφέλη πρέπει να συνδέονται με το διαδικτυακό μάθημα.

Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να συνδέουν το κύριο θέμα με πραγματικά οφέλη και εφαρμογές. Αν δεν μπορούν να δουν τον τρόπο με τον οποίο μια ενότητα ή δραστηριότητα μπορεί τους δώσει ένα πλεονέκτημα στην πραγματική ζωή, ή τον τρόπο με τον οποίο ένα συγκεκριμένο διαδικτυακό μάθημα εφαρμόζεται σε πραγματικές καταστάσεις, τότε δεν θα είναι ενθουσιασμένοι με τη διαδικασία. Οι επαγγελματίες στον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης μπορούν να ενισχύσουν το κίνητρο των εκπαιδευομένων με την ενσωμάτωση σεναρίων στα μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης για ενήλικες. Με αυτό τον τρόπο, οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι θα έχουν την ευκαιρία να δουν άμεσα πώς αυτά που μαθαίνουν μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον πραγματικό κόσμο.

4. Δώστε στους ενήλικες εκπαιδευόμενους τη δυνατότητα να απορροφούν τις πληροφορίες αντί να τις απομνημονεύουν.

Το περιεχόμενο που προσφέρεται σε διαδικτυακά μαθήματα θα πρέπει να είναι το επίκεντρο, μια και οι εκπαιδευόμενοι θα θέλουν να δουν αμέσως με ποιο τρόπο μπορούν οι οδηγίες να τους βοηθήσουν να λύσουν ένα ζήτημα που ενδέχεται να συναντήσουν εκτός του μαθησιακού περιβάλλοντος. Αυτό σημαίνει συχνά ότι το θέμα θα πρέπει να τους δίνει την ευκαιρία να αποκτήσουν (και να διατηρήσουν) τις ικανότητες και τις πρακτικές γνώσεις περισσότερο μέσα από τις πάξεις τους παρά μέσα από ασκήσεις απομνημόνευσης. Δημιουργήστε δραστηριότητες που να αφήνουν περιθώριο στους εκπαιδευόμενους να διερευνούν, όπως οι προσομοιώσεις, που τους επιτρέπουν να αποθηκεύουν τις πληροφορίες στην μακροπρόθεσμη μνήμη τους μέσω της επανάληψης και της εμπειρίας.

Αυτές οι αρχές και οι υποθέσεις που αφορούν στην εκπαίδευση ενηλίκων μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε παραδοτέο ηλεκτρονικής μάθησης, προκειμένου να προσφέρουμε στους μαθητές ένα ευρύ φάσμα πλεονεκτημάτων, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης κατανόησης των βασικών εννοιών και μιας ώθηση για τη διατήρηση της αποκτώμενης γνώσης.

1.10 Κύκλος της Βιωματικής Μάθησης του Kolb

Πολλοί ενήλικες δεν έχουν καλές εμπειρίες από προηγούμενες εκπαιδεύσεις. Αυτό μπορεί να οδηγήσει συχνά σε ένα μπλοκάρισμα και σε μια απροθυμία για να μάθουν. Αυτά τα μπλοκαρίσματα στη μάθηση μπορεί να είναι ψυχολογικά ή σωματικά. Ένα άτομο μπορεί να έχει κακές δεξιότητες μάθησης και να μην έχει επαρκή ενημέρωση για το πώς να μαθαίνει. Η αδυναμία του εκπαιδευτή να εντοπίσει το προσωπικό στυλ του μαθητή μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στη μάθηση. Ως εκ τούτου, ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διευκολύνει το στυλ μάθησης του μαθητή.

Κάθε ενήλικας προσέρχεται σε μια κατάσταση εκπαίδευσης έχοντας αποκομίσει ποικίλες εμπειρίες ζωής, ενδεχομένως κάποια προηγούμενη εκπαίδευση, ίσως ακόμη και επίσημη εκπαίδευση και ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να προσαρμοστεί στις εμπειρίες αυτές και να τις αναγνωρίσει. Ο David A. Kolb (1984), θεωρητικός της Παιδαγωγικής Επιστήμης, εισηγείται ότι υπάρχει μια συνεχής κυκλική διαδικασία που σχετίζεται με τη μάθηση. Ο Kolb πιστεύει πως «η μάθηση είναι μια διαδικασία κατά την οποία η γνώση δημιουργείται μέσω της μεταμόρφωσης της εμπειρίας» (1984, σ. 38). Η θεωρία παρουσιάζει ένα κυκλικό μοντέλο μάθησης, το οποίο αποτελείται από τέσσερα στάδια όπως φαίνονται παρακάτω.

Ένα άτομο μπορεί να αρχίσει σε οποιοδήποτε στάδιο, αλλά θα πρέπει να ακολουθεί το κάθε στάδιο με την ενδεδειγμένη σειρά:

- Φάση 1: συγκεκριμένη εμπειρία (ή «ΚΑΝΩ»)

- Φάση 2: αναστοχαστική παρατήρηση (ή «ΠΑΡΑΤΗΡΩ»)
- Φάση 3: αφηρημένη σύλληψη (ή «ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ»)
- Φάση 4: ενεργός πειραματισμός (ή «ΣΧΕΔΙΑΖΩ»)

Ο κύκλος μάθησης των τεσσάρων σταδίων του Kolb αποδεικνύει πώς η εμπειρία μετατράπηκε μέσω του αναστοχασμού σε έννοιες, οι οποίες με τη σειρά τους χρησιμοποιούνται ως οδηγοί για τον ενεργό πειραματισμό και την επιλογή των νέων εμπειριών. Η πρώτη φάση, η φάση της συγκεκριμένης εμπειρίας, είναι αυτή κατά την οποία ο μαθητής βιώνει ενεργά μια δραστηριότητα.

Η δεύτερη φάση, η φάση της αναστοχαστικής παρατήρησης, είναι αυτή κατά την οποία ο μαθητής αναστοχάζεται συνειδητά εκείνη την εμπειρία για να καθορίσει αν ταιριάζει με τις προηγούμενες γνώσεις ή τις αναμνήσεις του.

Η τρίτη φάση, η φάση της αφηρημένης σύλληψης, είναι η φάση κατά την οποία ο μαθητής προσπαθεί να αντιληφθεί τη θεωρία ή το μοντέλο της παρατήρησης. Διαμορφώνει τα δικά του συμπεράσματα και ιδέες για το τι έχει βιώσει.

Η τέταρτη φάση, η φάση του ενεργού πειραματισμού, είναι η φάση κατά την οποία ο μαθητής προσπαθεί να σχεδιάσει πώς να δοκιμάσει ένα μοντέλο ή θεωρία ή να σχεδιάσει ένα πλάνο για την προσεχή εμπειρία, για να καθορίσει αν τα συμπεράσματα και οι θεωρίες συμφωνούν με αυτό.

Όλα τα στάδια αυτού του κύκλου θα πρέπει να ολοκληρωθούν πριν την πραγματική μάθηση. Μια από τις συνέπειες της θεωρίας του Kolb είναι ότι η μάθηση είναι μια συνεχής διαδικασία η οποία στηρίζεται στην εμπειρία. Όλη η μάθηση, κατά μία έννοια, είναι ανα-μάθηση (relearning), αφού συνεχώς τροποποιούμε την αντίληψη και τις προσδοκίες μας.

1.11 Μαθησιακά Στυλ

Κατά τη διδασκαλία ενηλίκων, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τις διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο επεξεργάζονται, απομνημονεύουν και εσωτερικεύουν τις πληροφορίες. Σύμφωνα με τον Kolb (1984) υπάρχει μια διάκριση σε 4 βασικά στυλ μάθησης:

1. Οι δυναμικοί μαθητές: Οι άνθρωποι που συμμετέχουν ενεργά, που θέλουν να δοκιμάζουν και να βλέπουν πώς λειτουργούν τα πράγματα, που μαθαίνουν μέσω της δοκιμής και του λάθους ή της αυτο-ανακάλυψης.
2. Οι ευφάνταστοι μαθητές: Οι άνθρωποι που παρατηρούν και αναστοχάζονται, που μαθαίνουν μέσω της ακρόασης και της ανταλλαγής ιδεών, που αναζητούν το νόημα και που πρέπει να συμμετέχουν προσωπικά προκειμένου να μάθουν.

3. Οι αναλυτικοί μαθητές: Οι άνθρωποι που είναι μάλλον θεωρητικοί, που επιδιώκουν τα γεγονότα και θέλουν να κατανοήσουν τους παράγοντες και τις συσχετίσεις και που σκέφτονται μέσω των ιδεών.

4. Οι μαθητές με κοινή λογική: Οι άνθρωποι που είναι αρκετά ρεαλιστικοί και ικανοί να προσανατολίζονται, που έχουν την ανάγκη να γνωρίζουν πώς λειτουργούν τα πράγματα, που μαθαίνουν δοκιμάζοντας θεωρίες με λογικούς τρόπους και εφαρμόζοντας την κοινή λογική.

1.12 Η θεωρία VARK για τα μαθησιακά στυλ του Fleming Vark

Ένα άλλο κοινό μοντέλο για τον εντοπισμό των μαθησιακών στυλ των συμμετεχόντων είναι το μοντέλο VARK, το οποίο σχεδιάστηκε από τον Fleming, το 2001. Το ακρωνύμιο VARK ξεχωρίζει για το Visual (V) (Οπτικό), Aural (A) (Ακουστικό), Read/Write (R) (Ανάγνωσης/ Γραφής), και (Kinesthetic) (K) (Κινησθητικό).

Ο Fleming ορίζει το στυλ μάθησης ως «τα χαρακτηριστικά και οι τρόποι που προτιμά ένα άτομο για να συλλέγει, να οργανώνει και να σκέφτεται τις πληροφορίες». Το μοντέλο VARK ανήκει στην κατηγορία των διδακτικών προτίμησης διότι ασχολείται με αντιληπτικές λειτουργίες. Επικεντρώνεται στους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους λαμβάνουμε και παρέχουμε πληροφορίες. Στις μόνες αντιληπτικές λειτουργίες ή αισθήσεις που δεν αναφέρεται είναι η γεύση και η όσφρηση.

Σύμφωνα με τη θεωρία VARK, οι μαθητές έχουν προτιμήσεις σε ένα από τα τέσσερα ακόλουθα μαθησιακά στυλ:

ΟΠΤΙΚΟ (VISUAL) - οι μαθητές που θα ήθελαν να δουν τις πληροφορίες στον πίνακα, σε τοίχους, σε γραφικά, σε εικόνες και σε χρώμα. Οι μαθητές που προτιμούν οπτικές τεχνικές έχουν συνήθως δημιουργικές και καλλιτεχνικές τάσεις.

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟ (AUDITORY) - οι μαθητές που θα ήθελαν να καθίσουν πίσω και να ακούουν. Δεν παίρνουν πολλές σημειώσεις, γιατί η μνήμη τους λειτουργεί με τέτοιο τρόπο που να τους ευκολύνει να απορροφούν πληροφορίες που έχουν ακούσει και έτσι με τον τρόπο αυτό να μαθαίνουν πιο αποτελεσματικά. Οι οπτικές απεικονίσεις δεν είναι τόσο σημαντικές για αυτούς τους μαθητές, ωστόσο εκτιμούν τις ενδιαφέρουσες ιστορίες και άλλα ανέκδοτα.

ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ/ΓΡΑΦΗΣ (READ/WRITE) - οι μαθητές που πρέπει να διαβάσουν οι ίδιοι τις πληροφορίες και που παίρνουν πολλές σημειώσεις. Τα φυλλάδια, ίσως σε PowerPoint, που να έχουν χώρο για τις δικές τους σημειώσεις, λειτουργούν συμπληρωματικά στη μάθηση των μαθητών αυτών.

ΚΙΝΑΙΣΘΗΤΙΚΟ (KINESTHETIC) - οι μαθητές που δεν μπορούν να κάθονται για πολλή ώρα, που θέλουν να «ανακατεύονται» με τα πράγματά τους. Τους αρέσει να συμμετέχουν ενεργά στη μάθησή τους. Οι εκπαιδευτικές επισκέψεις και τα παιχνίδια υπόδυσης ρόλων ταιριάζουν σε αυτούς καλύτερα, καθώς θα τους κρατήσουν σε εγρήγορση και θα τους παρακινήσουν ούτως ώστε να συμμετέχουν ενεργά. Οι

κιναισθητικοί μαθητές θα δείξουν ενδιαφέρον για διαφορετικές τεχνικές εντός της τάξης, όπως για τη χρήση πίνακα παρουσιάσεων. Ωστόσο, είναι σημαντικό να εποπτεύουμε τη διδασκαλία που βασίζεται στη θεωρία αυτού του μαθησιακού στιλ, καθώς οι κιναισθητικοί μαθητές τείνουν να χάνουν τη συγκέντρωση τους μπροστά σε μεγάλο όγκο πληροφοριών.

Για ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα εκπαίδευσης είναι σημαντικό να εφαρμοστεί μια μεθοδολογία και ένα στιλ που να συνδυάζει διαφορετικά στοιχεία, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των ατόμων με διαφορετικά στιλ μάθησης. Παραδοσιακά, αυτό θα μπορούσε να γίνει μέσω ενός συνδυασμού των μεθόδων και των συστατικών, όπως η διάλεξη, η χρήση πίνακα, οι ανοιχτές συζητήσεις, η ομαδική εργασία, οι πρακτικές ασκήσεις, τα παιχνίδια υπόδυσης ρόλων, κλπ. Η δυναμική και η επιτυχία της ηλεκτρονικής μάθησης εξαρτάται από το πώς θα μεριμνήσουμε για τα τρία από τα τέσσερα μαθησιακά στιλ που περιγράφονται πιο πάνω.

Ενότητα 2: Ανάλυση των Εκπαιδευτικών Αναγκών

2.1. Εισαγωγή

Στον κύκλο εκπαίδευσης, η ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών (Training Needs Analysis – TNA) είναι το πρώτο βήμα της συστηματικής εκπαίδευσης. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πόροι μικρομάθησης, που έχουν αναπτυχθεί και παραχθεί από τους συμμετέχοντες, είναι επαρκείς και αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πηγές, είναι σημαντικό να κατανοήσουν οι συμμετέχοντες πώς να εφαρμόζουν μια συστηματική προσέγγιση για τον προσδιορισμό των αναγκών εκπαίδευσης. Η ενότητα αυτή θα βοηθήσει τους συμμετέχοντες να κάνουν το πρώτο βήμα για τη δημιουργία των διαδικτυακών τους πόρων μικρομάθησης: θα τους βοηθήσει να καταλάβουν τι δημιουργούν και για ποιον το δημιουργούν.

2.2 Ειδικοί Στόχοι μάθησης

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Ορίζουν και να κατανοούν μια ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών (Training Needs Analysis – TNA).
2. Διεκπεραιώνουν μια ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών.
3. Προσδιορίζουν τους διαφορετικούς τύπους αξιολόγησης των αναγκών, δηλαδή Ανάλυση των Αναγκών, του Ακροατηρίου, των Στόχων, καθώς και Εκπαιδευτική, Περιβαλλοντική και Τεχνική Ανάλυση.
4. Εφαρμόζουν τις αρχές της Ανάλυσης των Εκπαιδευτικών Αναγκών σε ένα διαδικτυακό κοινό.
5. Ολοκληρώνουν το Πρότυπο Σχεδίου Οθόνης του SYNERGY (SYNERGY Exchange Screen Plan) στη βάση της ανάλυσης των εκπαιδευτικών αναγκών.

2.3 Ανάλυση Εκπαιδευτικών Αναγκών και Αναγκών Κατάρτισης

Η Ανάλυση των Εκπαιδευτικών Αναγκών βοηθά στον εντοπισμό, την αξιολόγηση και τη σύγκριση του τι κάνει η επιχείρηση αυτή στο παρόν στάδιο για την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών που απαιτούνται για να βελτιώσει την απόδοσή της. Μερικά από τα οφέλη της διεξαγωγής της ανάλυσης των εκπαιδευτικών αναγκών περιλαμβάνουν:

- Ανάπτυξη υψηλής απόδοσης χώρων εργασίας μέσα από τη δέσμευση και την ενεργό συμμετοχή.
- Καθορισμός της επάρκειας, των δεξιοτήτων και των δυνατοτήτων των εργαζομένων.
- Καθορισμός των σημαντικών επιδόσεων και επιχειρησιακών αναγκών που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για να στεφθούν τα αποτελέσματα με επιτυχία.
- Ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών εκπαίδευσης και κατάρτισης που αρμόζουν στη δομή, την κουλτούρα και τη γεωγραφία της εταιρείας σε συνδυασμό με τις δράσεις για την αποτελεσματική διαχείριση της αλλαγής για τη διασφάλιση ότι οι στόχοι εκπαίδευσης και κατάρτισης επιτυγχάνονται.

- Επίδειξη ευθυγράμμισης μεταξύ της ανάπτυξης και των υπηρεσιών ανθρώπινου δυναμικού, των στρατηγικών στόχων και του επιχειρησιακού στόχου.
- Κατά τη διάρκεια οργανωτικών αλλαγών, η ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό της επάρκειας και των συμπεριφοριστικών απαιτήσεων.
- Προσδιορισμός των κενών και / ή των υπάρχουσών λύσεων που δεν είναι εμφανείς.
- Προσδιορισμός και αξιολόγηση των υφιστάμενων κενών απόδοσης μεταξύ ανθρώπων, στρατηγικής, συμπεριφοράς και διαδικασιών.

Η Ανάλυση των Εκπαιδευτικών Αναγκών είναι η συστηματική διερεύνηση των αναγκών για εκπαίδευση και κατάρτιση μέσα σε μια επιχείρηση. Είναι μέρος μιας διαδικασίας η οποία ενσωματώνει την εκπαίδευση με την επιχείρηση ή τα αναπτυξιακά σχέδια της εταιρείας. Καθώς είναι υψηλής ποιότητας, η σχετική εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να αποτελεί κεντρικό σκοπό της κάθε επιχείρησης. Για αυτό είναι σημαντικό να υπολογίζεται επαρκής χρόνος για το κρίσιμο αυτό έργο. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η ανάλυση θα πρέπει να επαναλαμβάνεται σε τακτική βάση για να διασφαλίζεται ότι η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένει σχετική.

2.4 Ιεράρχηση Αναγκών Εκπαίδευσης

Μόλις εντοπίσετε τις ανάγκες για εκπαίδευση, είναι σημαντικό να τις αναλύσετε και να τις βάλετε σε σειρά προτεραιότητας. Μπορεί να μην είναι δυνατή η ανταπόκριση σε όλες τις εκπαιδευτικές ανάγκες που εντοπίσατε μέσα από το εκπαιδευτικό σας πρόγραμμα. Θα πρέπει επίσης να γίνει μέριμνα για να διασφαλιστεί ότι το σχέδιο εκπαίδευσης και κατάρτισης αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες των περισσότερων ατόμων και πως δεν θα επιτραπεί σε μια ή δυο ατομικές ανάγκες να επικρατήσουν. Αυτή η σειρά προτεραιότητας θα πρέπει να συζητηθεί με τα μέλη κατά την ανάλυση, έτσι ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία ψευδών προσδοκιών.

2.5 Η δημιουργία μιας Ανάλυση Αναγκών Ηλεκτρονικής Μάθησης

Είτε θέλετε να την ονομάσουμε ανάλυση αναγκών ηλεκτρονικής μάθησης ή ανάλυση εκπαιδευτικών αναγκών ή μια αξιολόγηση των αναγκών εκπαίδευσης και κατάρτισης, ο στόχος είναι ο ίδιος: να εντοπίσετε αν υπάρχουν ανάγκες για εκπαίδευση και ποιες είναι αυτές. Μια ανάλυση αναγκών ηλεκτρονικής μάθησης, απαντά επίσης στο σημαντικό ερώτημα: είναι η εκπαίδευση η σωστή απάντηση στο πρόβλημα; Εάν δεν είναι, είναι σημαντικό να το γνωρίζετε πριν από την έναρξη της προσπάθειάς σας και όχι με το πέρας της.

Οι αξιολογήσεις των αναγκών μπορούν να γίνουν με διάφορους τρόπους, αλλά όλες ξεκινούν με τη συλλογή δεδομένων. Ένα καλό, βασικό πλαίσιο για να συλλέξετε τα δεδομένα που χρειάζεστε είναι να στηριχθείτε σε πέντε πολύ γνωστές προτροπές: γιατί, ποιος, πώς, τι και πότε. Ας εμβαθύνουμε σε κάθε

μια από αυτές για να παρουσιάσουμε το είδος των πληροφοριών που πρέπει να ψάξετε κατά τη διερεύνησή σας.

ΓΙΑΤΙ

Γιατί νομίζετε ότι θα πρέπει να ετοιμάσετε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης; Εξετάστε τις λεπτομέρειες του προβλήματος ή της ανεπάρκειας και αναζητήστε αποδεικτικά στοιχεία εντός της οργάνωσης στις μετρήσεις απόδοσης, στις αναλύσεις της διαδικασίας, στα σχόλια των πελατών, στις παρατηρήσεις των εργαζομένων και σε άλλα συναφή. Θα πρέπει επίσης να εξετάσετε τις επερχόμενες αλλαγές. Δεν θα βρείτε αποδεικτικά στοιχεία, φυσικά, αλλά θα ξέρετε ότι αν μια νέα πολιτική, διαδικασία ή τεχνολογίες είναι στα σκαριά, οι άνθρωποι πρόκειται να χρειαστούν εκπαίδευση.

ΠΟΙΟΣ

Ρίξτε μια ματιά στα άτομα ή στα τμήματα που εμπλέκονται στο πρόβλημα ή στην ανεπάρκεια. Στη συνέχεια, αναζητήστε άλλα ακροατήρια που μπορούν να επωφεληθούν από την εκπαίδευση, ιδιαίτερα αν υπάρχουν κι άλλες αλλαγές σε εκκρεμότητα. Τα άτομα αυτά θα αποτελέσουν τις ομάδες-στόχος σας. Γνωρίστε τους, μάθετε για τις οργανωτικές τους λειτουργίες, και πώς κάνουν τη δουλειά τους.

ΠΩΣ

Σκεφτείτε τρόπους για να διορθώσετε το πρόβλημα ή να καλύψετε το κενό. Μπορεί η εκπαίδευση να βοηθήσει ή υπάρχουν καλύτεροι τρόποι για την αντιμετώπιση των ζητημάτων; Σκεφτείτε δημιουργικές επιλογές, ιδιαίτερα εκείνες που κάνουν χρήση των πόρων ή που είναι λιγότερο ενοχλητικές εν ώρα εργασίας. Σε γενικές γραμμές, σκεφτείτε, αφού αυτή είναι η ώρα για να εξετάσετε όλους τους διαφορετικούς τρόπους για την επίλυση του προβλήματος.

ΤΙ

Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να εξετάσετε τι κάνουν οι εργαζόμενοι στην εργασία τους. Ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να κάνουν τη δουλειά τους ή να επιτελούν τα καθήκοντά τους; Μήπως οι εργαζόμενοι έχουν τη γνώση ή τις δεξιότητες για να εκτελούν το έργο τους στη βάση προτύπου; Υπάρχουν κίνδυνοι που θα πρέπει να αποφεύγουν οι εργαζόμενοι στο χώρο εργασίας τους; Ρίξτε μια ματιά στις πολιτικές και τις τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας και μάθετε πώς οι εργαζόμενοι τις εφαρμόζουν στη δουλειά τους. Η ανατροφοδότηση πρώτης γραμμής μπορεί να σας βοηθήσει να εντοπίσετε τις αποκλίσεις και τα κενά.

ΠΟΤΕ

Η εκπαίδευση θα πρέπει να ρυθμιστεί ώστε να μεγιστοποιηθεί ο αριθμός των ατόμων που θα

επωφεληθούν από αυτή και να ελαχιστοποιηθεί η επιβάρυνση για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες του οργανισμού. Το πώς θα γίνει η εκπαίδευση - είτε μέσω διαδικτυακών μαθημάτων (όπου οι εργαζόμενοι να μπορούν να την ολοκληρώσουν σε προσωπικό τους χρόνο) ή στην τάξη (όπου θα απαιτείται από αυτούς να συγκεντρωθούν σε έναν ορισμένο χρόνο και τόπο) ή με κάποια άλλα μέσα - θα παίξει ρόλο στον καθορισμό του πότε. Για παράδειγμα, αν η εκπαίδευση σημαίνει «αποσύρω» τους εργαζόμενους από τη γραμμή παραγωγής και τους βάζω σε μια τάξη, ίσως υπάρχει μια στιγμή κατά τη διάρκεια της ημέρας κατά την οποία η παραγωγή είναι πιο αργή. Οι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να κάνουν την εκπαίδευσή τους ακριβώς εκείνη την ώρα. Πάρτε μια αίσθηση για το πότε οι εργαζόμενοι θα χρειάζονται την εκπαίδευση σε σχέση με τις επερχόμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες, καθώς και το πότε πρέπει να κάνετε τα μαθήματα.

ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ:

Μόλις συλλέξετε τα δεδομένα σας, θα πρέπει να τα αναλύσετε. Προσεγγίστε την αξιολόγηση αυτή με ανοιχτό μυαλό και δείτε πού είναι τα κενά και τα προβλήματα και πώς μπορείτε να τα λύσετε. Κατανοήστε την τρέχουσα απόδοση των εργαζομένων σε σχέση με τις απαιτήσεις ή τα πρότυπα που πρέπει να πληρούνται και πότε θα πρέπει να τα πληρούν. Βασιστείτε στα δεδομένα σας για να σας δείξουν τις λύσεις του προβλήματος. Τότε είναι που θα δείτε εάν το πρόβλημα χρειάζεται λύσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση ή με άλλες λύσεις.

Εάν δεν μπορείτε να βρείτε ένα κενό απόδοσης, αυτό μπορεί να υποδεικνύει ότι η επιθυμία για την εκπαίδευση εμπίπτει στα «θέλω» και όχι στις «πραγματικές ανάγκες». Το κλειδί είναι να γνωρίζετε εκ των προτέρων αν χρειάζεται να δημιουργήσετε ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικής μάθησης και όχι εκ των υστέρων.

Το αποτέλεσμα από μια στοχαστική ανάλυση των αναγκών εκπαίδευσης δίνει μια σαφή εικόνα του προβλήματος και των λύσεων και υποδεικνύει εάν η εκπαίδευση είναι χρήσιμη. Αν θεωρηθεί χρήσιμη, τα στοιχεία που θα ανακαλύψετε κατά την έρευνά σας μπορεί να βοηθήσουν στη δικαιολόγηση του κόστους της εκπαίδευσης για την επιχείρησή σας και να χρησιμεύσουν ως σημείο έναρξης του προγράμματος ηλεκτρονικής μάθησης.

2.6 Τύποι Ανάλυσης Αναγκών ή Αξιολόγησης

2.6.1 Ανάλυση Αναγκών

Υπάρχουν διάφοροι τύποι αξιολόγησης των αναγκών. Ο πιο κοινός τύπος βασίζεται στο μοντέλο διαφοράς. Υποθέτει ότι υπάρχει ανάγκη κατάρτισης και ορίζει το χάσμα μεταξύ της τρέχουσας απόδοσης ενός κοινού στόχου και την επιθυμητή απόδοση. Σε άλλο επίπεδο, προσδιορίζει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που πρέπει να βελτιωθούν και που θα μπορούσαν να τακτοποιήσουν ζητήματα στο

χώρο εργασίας, αλλά και τις συμπεριφορές που θα μπορούσαν να επηρεάσουν μια πρωτοβουλία για εκπαίδευση.

Πώς θα πάρετε τις πληροφορίες:

- Συνεντεύξεις με ενδιαφερόμενους φορείς και διαχειριστές
- Συνεντεύξεις με μέλη των ομάδων-στόχος
- Συνεντεύξεις με άλλο συναφές προσωπικό, π.χ. Πληροφορικής και Ανθρώπινου Δυναμικού
- Διενέργεια ερευνών και χορήγηση ερωτηματολογίων στις ομάδες-στόχο για την αξιολόγηση των γνώσεων
- Παρατήρηση μελών των ομάδων-στόχος εν ώρα εκτέλεσης καθηκόντων

2.6.2 Ανάλυσης των Ομάδων-Στόχος

Ο στόχος της ανάλυσης των ομάδων-στόχος είναι να βοηθήσει τους σχεδιαστές και τους εκπαιδευτές να κατανοήσουν το κοινό τους για να το εξυπηρετήσουν πιο αποτελεσματικά. Η ανάλυση του κοινού προσδιορίζει κάθε ομάδα-στόχος που θα συμμετάσχει στην εκπαίδευση, καθώς και τα χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας.

Προσπαθήστε να εντοπίσετε τα εξής:

- Δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικιακή ομάδα)
- Γνωστικά χαρακτηριστικά (μορφωτικό επίπεδο, γλώσσα, προηγούμενη γνώση που σχετίζεται με το θέμα, γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή, μαθησιακές προτιμήσεις – ανεξάρτητος, εάν κατευθύνεται από κίνητρα, εάν χρειάζεται βοήθεια, κλπ.)
- Χαρακτηριστικά εργασίας (ρόλοι εργασίας, ευθύνες, χρονοδιάγραμμα)
- Συναισθηματικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά (ενδιαφέροντα, στάσεις και προκαταλήψεις, τι τους κάνει να γελούν, τι δεν τους αρέσει)
- Οποιαδήποτε άλλα χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις στρατηγικές και τις προσεγγίσεις για τη μάθηση που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε

Αν και κάθε ομάδα αποτελείται από ξεχωριστά άτομα, προσπαθήστε να επικεντρωθείτε στις ομοιότητες κάθε ομάδας. Μετά την ανάλυση του κοινού σας, θα πρέπει να δείτε πώς να δημιουργήσετε προσωπικότητες μάθησης.

Πώς θα πάρετε τις πληροφορίες που θέλετε:

- Συνεντεύξεις με μέλη της κάθε ομάδας-στόχος (ατομικά ή ομαδικά)
- Συνεντεύξεις με τους επόπτες της κάθε ομάδας

- Συνεντεύξεις με λειτουργούς της Υπηρεσίας Ανθρώπινου Δυναμικού
- Έρευνες και ερωτηματολόγια που συμπληρώνονται από τα μέλη της ομάδας
- Έρευνα για το συγκεκριμένο πεδίο

2.6.3 Ανάλυση Καθηκόντων

Η ανάλυση καθηκόντων έχει ως στόχο να καταγράψει όλες τις δραστηριότητες που αποτελούν μέρος ενός συγκεκριμένου ρόλου εργασίας. Περιλαμβάνει: περιγραφές εργασιών, δευτερεύοντα καθήκοντα, σημασία των εργασιών, διάρκεια και τη συχνότητα εργασιών, δυσκολία στην εργασία, καθώς και τον εξοπλισμό που απαιτείται για την εκτέλεση της εργασίας, καθώς και το εργασιακό περιβάλλον και τις συνθήκες στις οποίες εκτελούνται τα καθήκοντα.

Πώς θα πάρετε τις πληροφορίες που θέλετε:

- Συνεντεύξεις με τους ειδικούς στην εκτέλεση των καθηκόντων (μεμονωμένα ή σε ομάδες)
- Συνεντεύξεις με τους προϊσταμένους τους
- Παρατήρηση των ειδικευμένων ατόμων εν ώρα εκτέλεσης καθηκόντων (στον χώρο εργασίας ή και μέσω οπτικογράφησης)
- Εύρεση αρχείων σχετικά με το ρόλο εργασίας
- Έρευνα για το συγκεκριμένο πεδίο

2.6.4 Εκπαιδευτική Ανάλυση

Η εκπαιδευτική ανάλυση (ή η ανάλυση των μαθησιακών δραστηριοτήτων) εξετάζει και καταγράφει τις μαθησιακές δραστηριότητες κάθε συγκεκριμένου εκπαιδευτικού στόχου. Παρέχει τα βήματα και τα σχετικά δευτερεύοντα καθήκοντα που απαιτούνται για την επίτευξη κάθε στόχου. Η εκπαιδευτική ανάλυση θα πρέπει να περιλαμβάνει μόνο ό,τι είναι πραγματικά αναγκαίο για την επίτευξη του στόχου και να αποκλείσει το περιττό υλικό.

Πώς θα πάρετε τις πληροφορίες που θέλετε:

- Ανάλυση του περιεχομένου από σχετικό εκπαιδευτικό υλικό και έγγραφα
- Συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες
- Ομάδες εστίασης
- Παρατήρηση των δεξιοτήτων που πρέπει να διδαχθούν

2.6.5 Περιβαλλοντική Ανάλυση

Η περιβαλλοντική ανάλυση προσδιορίζει το μαθησιακό περιβάλλον στο οποίο θα λάβει χώρα ένα μάθημα. Το περιβάλλον μπορεί να ποικίλλει από τους εργαζόμενους που ακούουν μια διαδικτυακή ραδιοφωνική μετάδοση (podcast) στους εργαζομένους που βρίσκονται σε ένα δωμάτιο και παρακολουθούν μια σύγχρονη διαδικτυακή μετάδοση (webcast) και στους εικονικούς υπαλλήλους (virtual employees) σε άλλο ανεξάρτητο μαθησιακό έργο.

Πώς να πάρετε τις πληροφορίες που θέλετε:

- Συζήτηση με τον υπεύθυνο διαχείρισης έργου και τους επόπτες
- Παρατήρηση του περιβάλλοντος

2.6.6 Τεχνική Ανάλυση

Η τεχνική ανάλυση προσδιορίζει τις προδιαγραφές του υλικού και του λογισμικού που θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν σε ένα διαδικτυακό μάθημα. Αυτή περιλαμβάνει τον τύπο της συσκευής, στην οποία θα πραγματοποιηθεί το μάθημα, το λειτουργικό σύστημα, το είδος και τη διαθεσιμότητα της πρόσβασης στο Διαδίκτυο, τις δυνατότητες των πολυμέσων (ήχος, βίντεο, γραφικά), τα εργαλεία συγγραφής που απαιτούνται και τις προδιαγραφές του συστήματος διαχείρισης μάθησης, αν χρησιμοποιείται κάποιο.

Πώς θα πάρετε τις πληροφορίες που θέλετε:

- Συζητήσεις με τους υπεύθυνους για θέματα τεχνολογίας της πληροφορικής
- Συζητήσεις με τους υπεύθυνους διαχείρισης έργου για το μάθημα

2.7 Πώς να αναλύσετε αποτελεσματικά το κοινό του ηλεκτρονικού σας μαθήματος

Η ανάπτυξη μιας σειράς μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης που προσφέρει ενημερωτικό και καλογραμμένο περιεχόμενο και υψηλής ποιότητας στοιχεία σχεδιασμού είναι ουσιαστικής σημασίας για κάθε επιτυχημένο έργο ηλεκτρονικής μάθησης. Ωστόσο, γνωρίζοντας το κοινό σας μπορεί να κάνει τη διαφορά μεταξύ ενός αποτελεσματικού ηλεκτρονικού μαθήματος και ενός ηλεκτρονικού μαθήματος χωρίς πολλές προσδοκίες. Ως εκ τούτου, ένας από τους πιο σημαντικούς σας ρόλους ως εκπαιδευτικός σχεδιαστής είναι η ανάλυση του κοινού του ηλεκτρονικού σας μαθήματος.

Τα 6 βασικά ερωτήματα που θα πρέπει να σας απασχολήσουν προκειμένου να αναλύσετε αποτελεσματικά το κοινό σας είναι τα ακόλουθα:

1. Ποιος είναι ο πρωταρχικός σκοπός ή στόχος του κοινού σας;

Το κοινό εγγράφεται στο ηλεκτρονικό σας μάθημα ή το πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρετε για ένα σκοπό. Προκειμένου να αναπτυχθεί ένα μάθημα ηλεκτρονικής μάθησης που θα είναι αποτελεσματικό και θα αξίζει τον κόπο, θα πρέπει να προκαθοριστεί ποιος είναι ο σκοπός του. Σχεδιάζετε μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης που έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους μαθητές να εμβαθύνουν σε ένα συγκεκριμένο θέμα; Διδάσκετε ένα συγκεκριμένο θέμα, όπως οι συναλλαγές POS ή τα προβλήματα στη χρήση της πληροφορικής; Μία από τις πιο σημαντικές πτυχές της ανάλυσης του κοινού είναι να αναγνωρίσετε τι επιθυμεί να κερδίσει από αυτή την εμπειρία.

Αυτό θα σας επιτρέψει να καθορίσετε όχι μόνο το περιεχόμενο το οποίο θα πρέπει να περιληφθεί, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο θα το παρουσιάσετε ουσιαστικά και αποτελεσματικά. Για παράδειγμα, αν οι μαθητές ελπίζουν να μάθουν τα βασικά για την εξυπηρέτηση των πελατών, θα πρέπει να συμπεριλάβετε διαδραστικά σενάρια που θα τους επιτρέψουν να εμπλακούν σε προσομοιώσεις του πραγματικού κόσμου πριν να αναλάβουν τον τομέα πωλήσεων. Επομένως, ποιες είναι οι προσδοκίες του κοινού σας και πώς μπορείτε να ανταποκριθείτε σε αυτές τις ιδιαίτερες προσδοκίες κατά το σχεδιασμό του ηλεκτρονικού σας μαθήματος;

2. Ποιο είναι το μορφωτικό υπόβαθρο ή/ και οι ικανότητες μάθησης του κοινού σας;

Οι μαθητές σας φέρουν το δικό τους μοναδικό πολιτισμικό και εκπαιδευτικό υπόβαθρο, καθώς και τις δικές τους προϋποθέσεις μάθησης ή ικανότητες. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν πιθανώς κάποιες κοινές πτυχές στο υπόβαθρό τους. Για παράδειγμα, εάν δημιουργείτε ένα μάθημα ηλεκτρονικής μάθησης που ασχολείται με περισσότερες στρατηγικές προηγμένης διαχείρισης, στη συνέχεια, το κοινό-στόχος σας είναι πιο πιθανό να έχει ήδη αποκτήσει μια βασική κατανόηση των ανθρώπινων πόρων ή/ και της ανάπτυξης του προσωπικού. Ως εκ τούτου, δεν θα χρειαστεί να καλύψετε αυτά τα πεδία σε βάθος στο μάθημά σας.

Θα χρειαστεί, επίσης, να κάνετε κάποια έρευνα και να καθορίσετε το εκπαιδευτικό υπόβαθρο του κοινού σας ή την επαγγελματική εκπαίδευση που είχαν στο παρελθόν. Ποιο είναι το επίπεδο σε σχέση με την εργασιακή εμπειρία; Είναι μορφωμένοι και εξοικειωμένοι με την επαγγελματική ορολογία; Είναι σε θέση να κατανοήσουν τις έννοιες που περιλαμβάνονται στο μάθημα ή θα πρέπει να παρουσιάσετε το περιεχόμενο με ένα απλούστερο και πιο άμεσο τρόπο; Λάβετε υπόψη ότι ο τελικός στόχος είναι να παρέχετε μια ανεκτίμητη γνώση που ο μαθητής θα είναι σε θέση να αποκτήσει, διατηρήσει και ανακαλέσει. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να παρουσιάσετε το περιεχόμενο με τρόπο που να απευθύνεται σε αυτούς και να τους παρακινεί να μάθουν παρά να σχεδιάσετε μια σειρά μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης που είναι πάρα πολύ απλοϊκή ή πάρα πολύ δύσκολη.

3. Πότε και πού θα μαθαίνουν οι μαθητές;

Είναι ζωτικής σημασίας να προσδιοριστεί ο χώρος που θα παρακολουθήσουν το ηλεκτρονικό μάθημα, έτσι ώστε να τον λάβετε υπόψη όταν θα σχεδιάζετε το μάθημα. Θα είναι σε δημόσιο χώρο, όπου ο ήχος ενδέχεται να μην είναι διαθέσιμος; Θα προσφέρεται το μάθημα εν ώρα εργασίας, πράγμα που σημαίνει ότι όλες οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι σύντομες, ώστε να μπορούν να ολοκληρωθούν κατά τη διάρκεια μιας εργάσιμης ημέρας; Ο καθορισμός του τρόπου με τον οποίο ο μαθητής θα έχει πρόσβαση στις πληροφορίες είναι τόσο σημαντικός όσο ο εντοπισμός του περιεχομένου που θα περιλαμβάνει.

4. Ποιες πληροφορίες και δεξιότητες θα πρέπει να αποκτήσει μαθητής;

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία της ανάλυσης του κοινού ενός ηλεκτρονικού μαθήματος είναι ο προσδιορισμός των δεξιοτήτων ή των πληροφοριών που πρέπει να αποκτηθούν κατά τη διάρκεια της ηλεκτρονικής μάθησης. Εάν το μάθημά σας θα προσφερθεί ως μάθημα προσανατολισμού, ενδεχομένως να χρειαστεί να συμπεριλάβετε μια εισαγωγή στις πολιτικές της εταιρείας και τη βασική επαγγελματική κατάρτιση. Κατά τον ίδιο τρόπο, θα χρειαστεί να μάθει το κοινό για ουσιαστικά στοιχεία που αφορούν στην εξυπηρέτηση των πελατών ή τις δεξιότητες πωλήσεων; Για να αποκτήσετε τις πληροφορίες που χρειάζεστε, μπορείτε ακόμη να μάθετε για τις ευθύνες της δουλειάς τους, έτσι ώστε να συμπεριλάβετε τις απαιτούμενες δεξιότητες ή τα αναπτυξιακά εργαλεία στο σχεδιασμό του μαθήματός σας. Εάν δεν είστε εξοικειωμένοι με τα επαγγελματικά τους καθήκοντα, μπορείτε να μιλήσετε με κάποιον που είναι σχετικός με τον χώρο ή έχει λάβει πρόσφατα εκπαίδευση.

5. Ποιες είναι οι τεχνικές απαιτήσεις (ή περιορισμοί) του κοινού σας;

Κατά το σχεδιασμό του ηλεκτρονικού μαθήματος είναι επίσης σημαντικό να σκεφτείτε πώς οι μαθητές θα έχουν πρόσβαση στο περιεχόμενο. Θα εγγράφονται στο μάθημα μέσω μιας κινητής συσκευής; Θα έχουν περιορισμένη πρόσβαση στο Διαδίκτυο οπότε μπορεί να προτιμούν μάθημα σε CD; Ποιοι είναι οι περιορισμοί τους σε υλικό και λογισμικό; Το πιο σημαντικό: είναι εξοικειωμένοι με την τεχνολογία ή θα πρέπει να κάνετε το μάθημά σας πιο απλό, προκειμένου να τους παρέχει μεγαλύτερο όφελος;

6. Ποιες είναι οι μαθησιακές προτιμήσεις του κοινού σας;

Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό, πρέπει να εξετάσετε πώς μαθαίνει το κοινό σας. Μερικοί μαθητές κλίνουν περισσότερο προς τη χρήση σεναρίων, ενώ άλλοι προτιμούν να παρακολουθούν μαθήματα σε βίντεο. Ο καθορισμός των μαθησιακών προτιμήσεων του κοινού είναι ζωτικής σημασίας για τη συνολική επιτυχία του σχεδιασμού των μαθημάτων σας. Θα σας επιτρέψει να προσαρμόσετε τα

προγράμματά σας, έτσι ώστε να ικανοποιήσετε τις ανάγκες τους προτιμώντας συγκεκριμένες μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης, έτσι ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Ενότητα 3: Συστηματική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικό Σύστημα - Σχεδιασμός και Ανάπτυξη

3.1 Εισαγωγή

Μια συστηματική προσέγγιση στην εκπαίδευση παρέχει ένα ισχυρό θεμέλιο για δραστηριότητες όπως η ανάλυση αναγκών, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη ενός μαθήματος, η παράδοση και η αξιολόγησή του. Είναι μια διαδικασία της τυπικής εκπαίδευσης που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που απαιτούνται για την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου ρόλου ή εργασίας σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Η ενότητα αυτή επικεντρώνεται στα βήματα που απαιτούνται για μια συστηματική μέθοδο εκπαίδευσης. Στην ενότητα αυτή, οι συμμετέχοντες θα εισαχθούν σε τρία διαφορετικά μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού, δηλαδή το μοντέλο των Dick & Carry, το μοντέλο του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Kemp και το μοντέλο ADDIE. Η ενότητα αυτή θα εξετάσει επίσης πώς οι μέθοδοι της ηλεκτρονικής μάθησης μπορούν να ενσωματωθούν μέσα από τη χρήση αυτών των μοντέλων.

3.2 Ειδικοί Στόχοι

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Κατανοούν τη συστηματική εκπαίδευση και τις βασικές έννοιες που την διέπουν.
2. Ορίζουν και να κατανοούν τα μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού και ειδικότερα το Μοντέλο των Dick & Carry και το μοντέλο ADDIE.
3. Εφαρμόζουν τη δομή και των δύο μοντέλων στο σχεδιασμό της ηλεκτρονικής μάθησης και των προγραμμάτων και πόρων μικρομάθησης.
4. Προσδιορίζουν τα βασικά στάδια στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός μαθήματος.
5. Ολοκληρώνουν ένα σχέδιο μαθήματος για ένα πόρο μικρομάθησης.

3.3 Συστηματική Εκπαίδευση

Η συστηματική εκπαίδευση είναι μια διαδικασία της τυπικής εκπαίδευσης που επικεντρώνεται στην ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που απαιτούνται για την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου ρόλου ή εργασίας σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο. Οι Garavan et al. (2003) ορίζουν την εκπαίδευση ως μια συστηματική διαδικασία μέσω της οποίας ένα άτομο διευκολύνεται να επιτελεί καθορισμένα καθήκοντα ή αρμοδιότητες για ένα συγκεκριμένο σκοπό. Η διαδικασία συνίσταται στον καθορισμό της τρέχουσας κατάστασης και των αναγκών του μαθητή, τον καθορισμό του τελικού στόχου της διδασκαλίας και τη δημιουργία κάποιας «παρέμβασης» για να βοηθηθεί στη μετάβαση.

Οι κυρίαρχες έννοιες που διέπουν την κατάρτιση είναι οι εξής:

- Αλλαγές στη συμπεριφορά
- Βελτίωση της απόδοσης
- Δυνατότητα μεταφοράς

Για την ενεργοποίηση αυτών των αλλαγών, η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι συστηματική και προγραμματισμένη, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις συγκεκριμένες ανάγκες. Η εκπαίδευση και κατάρτιση θα πρέπει να είναι συστηματικές για την επίτευξη των επιθυμητών αποτελεσμάτων.

Η συστηματική εκπαίδευση είναι στοχευμένη, προγραμματισμένη, οργανωμένη, ενεργή και προσανατολισμένη στα αποτελέσματα.

- Είναι *στοχευμένη*: η κατάρτιση έχει σαφώς καθορισμένους στόχους και μαθησιακά αποτελέσματα.
- Είναι *προγραμματισμένη*: το περιεχόμενο της κατάρτισης είναι προσεκτικά προετοιμασμένο και σχεδιασμένο για να επιτρέψει στους μαθητές την επίτευξη καθορισμένων μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- Είναι *οργανωμένη* με ένα λογικό τρόπο έτσι ώστε οι μαθητές σταδιακά να οικοδομήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, καθώς προχωρούν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Είναι *ενεργή*: οι μαθητές είναι ψυχικά και σωματικά δραστήριοι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Είναι *προσανατολισμένη στα αποτελέσματα*: η εκπαίδευση καθοδηγείται από τα μαθησιακά αποτελέσματα που εστιάζουν σε αυτό που οι μαθητές θα είναι σε θέση να κάνουν με το τέλος της.

Ο σχεδιασμός των εκπαιδευτικών συστημάτων (Instructional systems design – ISD) θεωρείται τόσο επιστήμη όσο και τέχνη. Είναι επιστήμη διότι έχει τις ρίζες της σε θεωρίες μάθησης και τέχνη επειδή ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού είναι μια ιδιαίτερα δημιουργική διαδικασία (Moore, Bates & Grundling, 2002, P.71). Συνθέτει τη διδακτική πρακτική, την έρευνα και τη θεωρία σε μια μεθοδολογία για την εξέλιξη της μάθησης που είναι συστηματική (οι εισροές παράγουν αποτελέσματα τα οποία, με τη σειρά τους, γίνονται εισροές) και συστημική δεδομένου ότι τα συστατικά έχουν μια αλληλένδετη σχέση (Edmonds, Branch, and Mukherjee, 1994, σ. 56).

Ο στόχος του εκπαιδευτικού σχεδιασμού είναι να δημιουργήσει επιτυχημένες μαθησιακές εμπειρίες και να προκαλέσει τη μεταφορά της εκπαίδευσης μέσω της ανάλυσης, του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της υλοποίησης και της αξιολόγησης προς τον στόχο. Ο οδικός χάρτης ISD (η επιστήμη) παρέχει μια διαδρομή σε πολλούς και διαφορετικούς προορισμούς ανάλογα με τις στρόφες (την τέχνη) που επιλέγει να πάρει κάποιος. Στο πιο βασικό επίπεδο, ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς προβληματισμούς: τον προσδιορισμό των στόχων, την επιλογή στρατηγικής και την αξιολόγηση της επιτυχίας (Moore, Bates & Grundling, 2002, P.71).

Ως επάγγελμα, οι εκπαιδευτικοί σχεδιαστές συνεχίζουν να συμμορφώνονται με τις παραλλαγές της προσέγγισης ADDIE παρά τις αλλαγές στην τεχνολογία, την κοινωνία και τις επιχειρήσεις. Όπως επισημαίνει ο Hannafin, έχουμε εκ νέου εισαγάγει παραδοσιακά ISD μέσω της τεχνολογίας των

υπολογιστών, αλλά δεν έχουμε επανεκτιμήσει τα βασικά θεμέλια και τις παραδοχές των μοντέλων μας (1992, σ. 50). Ο Reigeluth (1999) υποστηρίζει ότι οι αλλαγές στα εκπαιδευτικά μοντέλα καθοδηγούνται από τις αλλαγές στα μεγαλύτερα συστήματα στα οποία λειτουργούν τα μοντέλα. Τα μεγαλύτερα συστήματα που ο ίδιος αποκαλεί το εκπαιδευτικό σύστημα (σ. 16) θα μπορούσαν να είναι ένα τμήμα εταιρικής εκπαίδευσης, ένα εκπαιδευτικό σύστημα, κλπ.

3.4 Μοντέλα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού

Ένα εκπαιδευτικό μοντέλο σχεδιασμού είναι μια αναπαράσταση μιας άποψης σχετικά με το πώς οι άνθρωποι μαθαίνουν. Είναι επίσης η κατευθυντήρια γραμμή με την οποία ένας εκπαιδευτικός σχεδιαστής δημιουργεί μια διδασκαλία. Τα μοντέλα μας βοηθούν να αντιληφθούμε μια διαδικασία ή ένα σύστημα. Απλοποιούν την πολυπλοκότητα των πραγματικών καταστάσεων σε γενικά βήματα που μπορούν να εφαρμοστούν σε πολλά πλαίσια (Gustafson and Branch, 2002, σ. 1).

Πολλά εκπαιδευτικά μοντέλα σχεδιασμού, όταν σχεδιάζονται, φαίνονται γραμμικά και άκαμπτα. Στην πράξη τα περισσότερα είναι επαναληπτικά και κινούνται προς τα πίσω και προς τα εμπρός μεταξύ των δραστηριοτήτων (Moore, Bates & Grundling, 2002, 79). Τα περισσότερα είναι επίσης ευέλικτα αφήνοντας τον έμπειρο σχεδιαστή να αποφασίσει πόση λεπτομέρεια απαιτείται σε κάθε βήμα. Οι περισσότεροι δημιουργοί μοντέλων ενστερνίζονται μία ή περισσότερες θεωρίες μάθησης, οι οποίες επηρεάζουν τη διαδικασία διαμόρφωσης του μοντέλου τους. Αν ο δημιουργός είναι οπαδός του Συμπεριφορισμού, της Γνωστικής Θεωρίας ή του Κονστрукτιβισμού, τότε το μοντέλο θα αντικατοπτρίζει αυτή τη θεωρητική βάση.

3.5 Το Μοντέλο των Dick & Carry

Το Μοντέλο Προσέγγισης Συστημάτων των Dick και Carey δημοσιεύθηκε αρχικά το 1978 από τους Walter Dick και Lou Carey στο βιβλίο τους με τίτλο «Ο Συστηματικός Σχεδιασμός Εκπαίδευσης» [“Systematic Design of Instruction”]. Οι Dick και Carey συνέβαλαν σημαντικά στον τομέα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού υπερασπιζόμενοι μια άποψη για τη διδασκαλία ως σύστημα, σε αντίθεση με τη θεώρηση της διδασκαλίας ως άθροισμα μεμονωμένων μερών. Το μοντέλο αναφέρεται στη διδασκαλία ως ένα ολόκληρο σύστημα εστιάζοντας στην αλληλεπίδραση μεταξύ του πλαισίου, του περιεχομένου, της μάθησης και της διδασκαλίας. Σύμφωνα με τους Dick και Carey: «Συστατικά, όπως ο εκπαιδευτής, οι εκπαιδευόμενοι, τα υλικά, οι διδακτικές δραστηριότητες, το σύστημα παράδοσης και τα περιβάλλοντα μάθησης και απόδοσης αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και λειτουργούν από κοινού για να επιφέρουν τα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα». Τα συστατικά του Μοντέλου Προσέγγισης Συστημάτων, που είναι επίσης γνωστό ως το Μοντέλο των Dick και Carey, είναι τα εξής:

- *Προσδιορισμός Εκπαιδευτικού/-ών Στόχου/-ων*: η δήλωση του στόχου περιγράφει μια δεξιότητα, γνώση ή στάση που ο εκπαιδευόμενος αναμένεται να αποκτήσει.

- *Διεξαγωγή Εκπαιδευτικής Ανάλυσης:* Προσδιορίζει τι θα πρέπει να ανακαλεί ένας εκπαιδευόμενος και εντοπίζει τι θα πρέπει να κάνει για να εκτελέσει τη συγκεκριμένη εργασία.
- *Ανάλυση των Εκπαιδευόμενων και των Πλαισίων:* Αναγνωρίζει τα γενικά χαρακτηριστικά του κοινού-στόχος, συμπεριλαμβανομένων των προηγούμενων δεξιοτήτων, την εμπειρία και τα βασικά δημογραφικά στοιχεία. Εντοπίζει τα χαρακτηριστικά που σχετίζονται άμεσα με την δεξιότητα που θα πρέπει να διδαχθεί και προβαίνει σε ανάλυση της απόδοσης και του μαθησιακού πλαισίου.
- *Καταγραφή των Στόχων Απόδοσης:* Οι στόχοι αποτελούνται από μια περιγραφή της συμπεριφοράς, την κατάσταση και κριτήρια. Το συστατικό ενός στόχου περιγράφει τα κριτήρια που θα χρησιμοποιηθούν για να κρίνουν την απόδοση του μαθητή.
- *Ανάπτυξη Εργαλείων Αξιολόγησης*
- *Ανάπτυξη Εκπαιδευτικής Στρατηγικής:* Δραστηριότητες που προηγούνται της διδασκαλίας, παρουσίαση περιεχομένου, συμμετοχή του μαθητή, αξιολόγηση
- *Ανάπτυξη και Επιλογή Εκπαιδευτικού Υλικού*
- *Σχεδιασμός και Διεξαγωγή Διαμορφωτικής Αξιολόγησης της Διδασκαλίας:* Ο σχεδιαστής προσπαθεί να εντοπίσει τους τομείς των εκπαιδευτικών υλικών που χρειάζονται βελτίωση.
- *Αναθεώρηση διδασκαλίας:* Για τον εντοπισμό των αδύναμων στοιχείων του τεστ και της προβληματικής διδασκαλίας
- *Σχεδιασμός και Διενέργεια Αθροιστικής Αξιολόγησης*

Με αυτό το μοντέλο, τα συστατικά εκτελούνται επαναληπτικά και παράλληλα αντί γραμμικά.

3.5.1 Πώς να Εφαρμόσετε το Μοντέλο των Dick και Carey στην ηλεκτρονική διδασκαλία (E-Learning)

Σε αυτή την ενότητα, θα εξετάσουμε βήμα προς βήμα το μοντέλο των Dick και Carey και θα διερευνήσουμε πώς μπορείτε να εφαρμόσετε το καθένα στο σχεδιασμό του ηλεκτρονικού σας μαθήματος.

1. Προσδιορίστε τους Στόχους

Το πρώτο βήμα στο μοντέλο των Dick και Carey είναι να αποσαφηνίσετε τους στόχους. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι ενήμερος για το τι θα αποκομίσει όταν ολοκληρωθεί το ηλεκτρονικό σας μάθημα, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων και των γνώσεων που θα αποκτήσει. Βεβαιωθείτε ότι έχετε κάνει διασυνδέσεις με εφαρμογές στην πραγματική ζωή, ώστε να γνωρίζουν πώς το μάθημα ηλεκτρονικής μάθησης μπορεί να τους ωφελήσει και έξω από τον εικονικό χώρο μάθησης.

2. Συμπληρώστε την Εκπαιδευτική Ανάλυση

Το επόμενο βήμα είναι να προσδιορίσετε τι γνωρίζουν ήδη οι μαθητές σας, έτσι ώστε να μπορείτε να καταλάβετε πώς να καλύψετε τα μαθησιακά κενά. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω των αξιολογήσεων της ηλεκτρονικής μάθησης ή μέσα από έρευνες και συνεντεύξεις που εστιάζονται σε τρέχουσες ικανότητες και γνωστικές βάσεις. Για παράδειγμα, εάν η αξιολόγηση της ηλεκτρονικής μάθησης δείχνει ότι ο μαθητής δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε ένα συγκεκριμένο καθήκον κατά την εργασία του, τότε θα πρέπει να ενσωματώσετε τις δεξιότητες και τις πληροφορίες που χρειάζεται για να επιτελέσει το έργο του.

3. Καθορίστε τις Αρχικές Συμπεριφορές και τα Χαρακτηριστικά του Μαθητή

Μια διεξαγωγή έρευνας του κοινού για να καθοριστούν οι συμπεριφορές, τα χαρακτηριστικά, οι προσωπικές προτιμήσεις και τα κίνητρα των μαθητών σας, όπως αυτό που τους ώθησε να εγγραφούν στο μάθημα, κρίνεται χρήσιμη. Εστιαστείτε στα χαρακτηριστικά που αφορούν άμεσα στους στόχους του διαδικτυακού σας μαθήματος. Αυτό σας βοηθά να περιορίσετε το συγκεκριμένο διαδικτυακό περιεχόμενο, κάτι που είναι ζωτικής σημασίας για το μάθημά σας, αντί να καλύπτετε τις πληροφορίες που έχουν ήδη αποκτηθεί. Μπορείτε να αναγνωρίσετε όλες τις ιδέες και τις έννοιες που θα πρέπει να συμπεριλάβετε για να παρέχετε μια ολοκληρωμένη και εξατομικευμένη εμπειρία ηλεκτρονικής μάθησης.

4. Γράψετε στόχους απόδοσης

Εκτός από τους μαθησιακούς στόχους, θα πρέπει επίσης να αναπτύξετε και στόχους απόδοσης που να περιγράφουν με σαφήνεια το έργο ή τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί, καθώς και τα κριτήρια στη βάση των οποίων πρόκειται να μετρηθεί η πρόοδος του μαθητή. Οι στόχοι απόδοσης θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν τις συγκεκριμένες συνθήκες υπό τις οποίες θα πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα ή η δεξιότητα, όπως παρατηρώντας το ακροατήριό σας εν ώρα εργασίας ή σε ένα συγκεκριμένο πραγματικό περιβάλλον. (Ο σχεδιασμός των στόχων θα συζητηθεί περαιτέρω πιο κάτω σε αυτή την ενότητα)

5. Αναπτύξετε αξιολογήσεις της ηλεκτρονικής μάθησης με κριτήριο-αναφορά

Καμία στρατηγική ηλεκτρονικής μάθησης δεν είναι πλήρης χωρίς ένα αποτελεσματικό πλάνο ηλεκτρονικής αξιολόγησης. Αυτό περιλαμβάνει την εύρεση του ιδανικού τύπου αξιολόγησης ηλεκτρονικής μάθησης για τους μαθητές σας, όπως οι ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής ή τα διαδραστικά σενάρια, καθώς και το σύστημα βαθμολόγησης και τα κριτήρια. Πέρα από τη διαμορφωτική ή/ και αθροιστική αξιολόγηση ηλεκτρονικής μάθησης, μπορείτε επίσης να καθορίσετε εάν η εκπαιδευτική στρατηγική, αυτή καθαυτή, είναι αποτελεσματική και να ανακαλύψετε τις αδυναμίες και τα

πλεονεκτήματα των διαδικτυακών δραστηριοτήτων και εργασιών του ηλεκτρονικού μαθήματος.

6. Αναπτύξτε την εκπαιδευτική στρατηγική ηλεκτρονικής μάθησης

Τώρα που έχετε ολοκληρώσει την έρευνα και έχετε αναπτύξει τους στόχους σας, είναι καιρός να δημιουργήσετε μια υγιή εκπαιδευτική στρατηγική ηλεκτρονικής μάθησης για το κοινό σας. Θα πρέπει να λάβετε υπόψη τις θεωρίες μάθησης που είναι καταλληλότερες για το θέμα και τις μαθησιακές ανάγκες σας, με βάση τις οποίες θα αναπτύξετε δραστηριότητες ηλεκτρονικής μάθησης που μεταφέρουν κατάλληλα τις επιθυμητές πληροφορίες στους μαθητές σας.

7. Επιλέξτε το εκπαιδευτικό υλικό και τις διαδικτυακές σας δραστηριότητες

Επιλέξτε το εκπαιδευτικό υλικό, τα εργαλεία και τις διαδικτυακές ασκήσεις που εξυπηρετούν τους σκοπούς και τους στόχους της μάθησης. Αυτό περιλαμβάνει επίσης τη δημιουργία περιεχομένου, όπως διαδικτυακά φροντιστήρια, σενάρια, κείμενα και εκπαιδευτικά βοηθήματα στη βάση πολυμέσων. Θα πρέπει επίσης να εξετάσετε τις προτιμήσεις των μαθητών σας καθώς επιλέγετε το διαδικτυακό σας υλικό και να περιλάβετε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων ηλεκτρονικής μάθησης για να προσελκύσετε ένα ευρύτερο κοινό.

8. Διενέργεια διαμορφωτικής αξιολόγησης

Αυτή λαμβάνει χώρα ακόμη και προτού αποκαλύψετε τα ηλεκτρονικά σας μαθήματα στο κοινό. Πρόκειται συχνά για ομάδες εστίασης ή την κυκλοφορία εκδόσεων beta που βοηθούν στην επίλυση ενδεχόμενων προβλημάτων πριν από την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού μαθήματος. Αν βρείτε οποιαδήποτε αδύνατα σημεία κατά τη διάρκεια της ηλεκτρονικής μάθησης, τώρα είναι η κατάλληλη στιγμή για να τα διορθώσετε και να διασφαλίσετε ότι κάθε στοιχείο είναι όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερο. Αυτό μπορεί να απαιτεί μια σημαντική αναθεώρηση του περιεχομένου της ηλεκτρονικής σας διδασκαλίας ή ακόμα και την πλήρη αναθεώρηση των διαδικτυακών σας δραστηριοτήτων, εάν είναι απαραίτητο. Να θυμάστε ότι είναι καλύτερα να αντιμετωπίσετε τα προβλήματα τώρα αντί να διακινδυνεύσετε την εικόνα σας με λάθη στο ηλεκτρονικό μάθημα αργότερα.

9. Διενέργεια αθροιστικής αξιολόγησης

Το τελευταίο βήμα είναι να αξιολογηθεί αν το ηλεκτρονικό σας μάθημα πέτυχε πραγματικά το επιθυμητό αποτέλεσμα. Αυτό μπορεί να προσδιοριστεί μόνο εκ των υστέρων μέσω αξιολόγησης των μαθητών, όπως εξετάσεις στο τέλος του μαθήματος και διαδικτυακές εξετάσεις βασισμένες στην απόδοση, π.χ. παρατήρηση του εκπαιδευμένου εν ώρα εργασίας ή εξέταση των στατιστικών της επιχείρησης. Ένα παράδειγμα αυτής της αξιολόγησης θα ήταν να ελέγξετε τις βαθμολογίες ικανοποίησης του μαθητή για να ανακαλύψετε εάν το ηλεκτρονικό μάθημα είχε το επιθυμητό

αποτέλεσμα.

Ένα σημαντικό μέρος της διαδικασίας που συχνά παραβλέπεται είναι η ανάληψη δράσης μόλις συγκεντρωθούν τα δεδομένα σας. Εφαρμόζοντας το μοντέλο των Dick και Carey στο ηλεκτρονικό σας μάθημα, σας βοηθά να ξεπεράσετε αυτό το πρόβλημα. Λάβετε υπόψη ότι η στρατηγική της ηλεκτρονικής μάθησης θα πρέπει να μπορεί να προσαρμόζεται και να εξελίσσεται στη βάση των αναγκών των μαθητών σας. Αν κάτι δεν λειτουργεί αποτελεσματικά, τότε μη διστάσετε να κάνετε αλλαγές, αν το κρίνετε απαραίτητο. Χρησιμοποιήστε αυτές τις συμβουλές για να βεβαιωθείτε ότι έχετε καλύψει κάθε βήμα της διαδικασίας του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και διαμορφώστε ένα σχέδιο που θα ωφελήσει πραγματικά τους διαδικτυακούς σας μαθητές.

3.6 Το Συστηματικό Μοντέλο Εκπαίδευσης ADDIE

Το μοντέλο της συστηματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στο οποίο εστιάζονται τα περισσότερα μοντέλα εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι το μοντέλο ADDIE. Πρόκειται για μια κυκλική διαδικασία με πέντε βασικά βήματα:

1. Ανάλυση της ανάγκης για εκπαίδευση μέσα από μια ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών
2. Σχεδιασμός της εκπαίδευσης με βάση τις ανάγκες
3. Ανάπτυξη του περιεχομένου της εκπαίδευσης και των υλικών στη βάση των αναγκών της εκπαίδευσης και κατάρτισης
4. Εφαρμογή της προγραμματισμένης εκπαίδευσης
5. Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης θα καταδείξουν ποια ενδεχομένως στοιχεία της εκπαίδευσης θα πρέπει να προσαρμοστούν. Αυτό είναι ένα κρίσιμο σημείο, καθώς η επαναλειτουργία μιας αναποτελεσματικής εκπαίδευσης δεν θα επιφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

3.6.1 Πώς να εφαρμόσουμε το πλαίσιο ADDIE στην ηλεκτρονική μάθηση

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε κατά το σχεδιασμό μαθησιακού περιεχομένου ότι οι ανάγκες του μαθητή προσδιορίζονται μέσω της εφαρμογής μιας ανάλυσης των εκπαιδευτικών αναγκών που οδηγεί στο σχεδιασμό του περιεχομένου της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια ακολουθεί η τεχνολογία. Θα πρέπει να αποφασιστεί ένα σαφές μαθησιακό αποτέλεσμα και αυτό θα αποτελεί το επίκεντρο του περιεχομένου του σχεδιασμού κατά την ενσωμάτωση της τεχνολογίας. Ένα συχνό λάθος που κάνουν οι εκπαιδευτές είναι να αφήνουν την τεχνολογία να κατευθύνει τη διδακτική διαδικασία. Ο στόχος είναι η αύξηση των γνώσεων ενεργοποιώντας παράλληλα και το μαθητή κι επομένως θα πρέπει συνειδητά να μην υπερφορτώνουμε τη μάθηση με την υπερβολική χρήση μέσων. Κάθε ένα από τα μοντέλα που συζητήθηκαν περιέχουν τα στοιχεία που απαιτούνται για παραδοσιακή ή ηλεκτρονική ποιοτική μάθηση.

3.7 Αρχές Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού

Ανεξάρτητα από το μοντέλο στο οποίο θα αναφερθείτε κατά τη δημιουργία των πόρων της μικρομάθησής σας, οι ακόλουθες αρχές θα πρέπει να τηρούνται ως μέσο για την εξασφάλιση μιας καλής ποιότητας του εκπαιδευτικού περιεχομένου:

- Συμπερίληψη μιας ισχυρής εισαγωγής στο θέμα
- Περίληψη περιεχομένου και όφελος για το μαθητή
- Διατύπωση σαφούς σκοπού και στόχου του μαθησιακού περιεχομένου
- Δημιουργία τρόπου με τον οποίο το περιεχόμενο θα συνδεθεί με το μαθητή
- Κάντε το διασκεδαστικό, ψυχαγωγικό και αξιόπιστο
- Να είναι απλό και εύκολο
- Να υπάρχει η ευχέρεια για ενεργό συμμετοχή για να εξασφαλιστεί η συνεχής εμπλοκή των συμμετεχόντων
- Χρήση κινουμένων σχεδίων και γραφικών ως μέσων παράδοσης – ζωγραφίστε μια εικόνα
- Στο τέλος να υπάρχει μια σύντομη ανακεφαλαίωση του περιεχομένου

Αργότερα σε αυτή την ενότητα, θα εξετάσουμε την ανάπτυξη μαθησιακών αποτελεσμάτων και σχεδίων μαθήματος για τη δημιουργία του περιεχομένου της ηλεκτρονικής μάθησης.

3.8 Διδακτικές μέθοδοι – Μαθησιακοί πόροι

Μια διδακτική μέθοδος είναι μια μέθοδος διδασκαλίας που ακολουθεί ένα εκπαιδευτικό στυλ. Οι σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις χρησιμοποιούν και συνδυάζουν διαφορετικές πηγές/ πόρους μάθησης.

Οι πόροι αυτοί μπορεί να είναι:

- Κείμενα, τα οποία περιγράφουν και εξηγούν το θέμα και άλλες δραστηριότητες
- Εικόνες και φωτογραφίες
- Γραφήματα και πίνακες
- Βίντεο, τα οποία δείχνουν μια διαδικασία ή μια κατάσταση
- Λογισμικά

Η βασική αρχή είναι η ανταπόκριση στις προσδοκίες και τα αποτελέσματα του μαθήματος με τη χρήση μαθησιακών πόρων. Οι προσδοκίες αυτές μπορεί να οριστούν με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους. Μπορούν να οριστούν σε θεσμικό, τοπικό, επαρχιακό ή εθνικό επίπεδο, όπως είναι, για παράδειγμα, οι συγκεκριμένες απαιτήσεις που χρειάζονται για την πιστοποίηση. Οι προσδοκίες και οι πόροι μάθησης πρέπει να ελέγχονται σε σχέση με την ομάδα-στόχο. Στον τομέα του σχεδιασμού μαθημάτων, στη

συνεχιζόμενη εκπαίδευση, ο εκπαιδευτής διαμορφώνει συχνά το δικό του αναλυτικό πρόγραμμα. Υπάρχουν διδακτικές μέθοδοι εκπαίδευσης και κατάρτισης σε διάφορες κατηγορίες.

Ο εκπαιδευτής εισάγει ένα νέο θέμα, δίνει πληροφορίες (για παράδειγμα τις εξειδικευμένες του γνώσεις) και επιτρέπει στους μαθητές την ανταλλαγή γνώσεων, ιδεών και εμπειριών. Είναι επίσης αναγκαίο να βοηθήσει τους μαθητές να θέτουν ερωτήσεις και να δουν ένα θέμα από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Τέλος, ο εκπαιδευτής χρησιμοποιεί μεθόδους αναστοχασμού για να δώσει την ευκαιρία στους μαθητές να προβληματιστούν για τις αποκτώμενες εμπειρίες και τις νέες τους γνώσεις.

3.9 Διδακτικές μέθοδοι - Αυθεντικότητα και προσανατολισμός δράσης

Είναι πολύ σημαντικό να παρέχονται τους εκπαιδευόμενους αυθεντικά μαθήματα. Αυθεντικό σημαίνει να συμμετέχουν οι εκπαιδευόμενοι σε θέματα, καταστάσεις και σενάρια υπόδυσης ρόλων που να τα συναντούν στην πραγματική ζωή. Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν πώς να επιλύουν τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν σε καθημερινές καταστάσεις μέσα από αυτή τη διαδραστική μέθοδο διδασκαλίας.

Για να δημιουργήσουμε μια αυθεντική μαθησιακή κατάσταση ο Cronin (1993) μας δίνει τρεις χρήσιμες συμβουλές:

«Εργαστείτε για περισσότερη αυθεντικότητα, όχι ολοκληρωτική αυθεντικότητα. Δεν θα πρέπει κάθε δραστηριότητα να αντικατοπτρίζει εμπειρίες της πραγματικής ζωής. Ελπίζουμε ότι, με την πάροδο του χρόνου, οι δραστηριότητες θα μοιάζουν περισσότερο με τον πραγματικό κόσμο από ό, τι στο παρελθόν. Όταν η προσδοκία είναι πιο λογική, οι άνθρωποι μπορεί να τη συνειδητοποιήσουν πιο γρήγορα.»

«Αξιοποιήστε διαθέσιμες ευκαιρίες για αυθεντική μάθηση. Λίγοι άνθρωποι ψήνουν μηλόπιτες αν πρέπει να ξεκινήσουν τη διαδικασία από το φύτεμα των δέντρων. Ακόμη και τα παραδοσιακά βιβλία περιέχουν προβληματικές ιστορίες, εισηγήσεις για πειράματα, καθώς και ιδέες για έργα που προωθούν πιο αυθεντική μάθηση. Η διαδικασία της αλλαγής ξεκινά με την αξιοποίηση των διαθέσιμων ευκαιριών και το πιο συστηματικό δέσιμο τους με το πρόγραμμα σπουδών και την αξιολόγηση.»

«Ξεκινήστε με λιγότερο πολύπλοκες εργασίες. Οι εκπαιδευτικοί θα διευκολυνθούν περισσότερο στην εφαρμογή αυθεντικής μάθησης αν αισθάνονται ελεύθεροι να αρχίσουν με απλούστερες προσαρμογές της έννοιας. Η σύνταξη μιας επιστολής προς έναν εκδότη για ένα τοπικό περιβαλλοντικό ζήτημα, για παράδειγμα, είναι ένα πιο εύκολο έργο από τη δημιουργία ενός μοντέλου Ηνωμένων Εθνών για τη διερεύνηση των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Και οι δύο είναι αυθεντικές και πολύτιμες εμπειρίες μάθησης. Η εμπειρία θα οικοδομήσει την εμπιστοσύνη που χρειάζονται οι εκπαιδευτές για να προσπαθήσουν να εμπλακούν σε πιο πολύπλοκα έργα.» (Cronin, 1993)

3.9.1 Προσανατολισμός στην ανάληψη δράσης

Το να γίνεται η εκμάθηση πιο αυθεντική και να συμμετέχει ο μαθητής σε ολόκληρη τη θεωρία μάθησης, αποτελούν συστατικά μιας δεύτερης προσέγγισης: του προσανατολισμού στη δράση.

Η μάθηση η οποία προσανατολίζεται στη δράση επικεντρώνεται και περιλαμβάνει εργασιακή εμπειρία και μάθηση κατά τη διαδικασία της μάθησης. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον μάθησης οι μαθητές αντιμετωπίζουν αυθεντικά ζητήματα και προβλήματα. Αναγκάζονται να προβληματιστούν σχετικά με τις δικές τους ενέργειες. Κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας οι μαθητές θα αποκτήσουν γνώσεις μέσα από τις δικές τους ενέργειες και πρακτικές. Η παραδοσιακή διδασκαλία δύναται να λάβει χώρα σε αυτά τα πλαίσια, αλλά δεν είναι στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων μάθησης.

Αυτό σημαίνει ότι ο εκπαιδευτής θα πρέπει να δημιουργήσει το διδακτικό πλαίσιο με τέτοιο τρόπο που ο μαθητής να ακολουθεί τέσσερα κύρια βήματα στο μάθημα. Τα βήματα αυτά περιλαμβάνουν:

- Σχεδιασμός: Οι μαθητές πρέπει να προγραμματίσουν τις δράσεις τους και να πάρουν αποφάσεις
- Πράξεις: Οι μαθητές πρέπει να τακτοποιήσουν το περιβάλλον τους κατάλληλα, σύμφωνα με τις ικανότητές τους (γνωστικές, αισθητικοκινητικές, εμφατικές, επικοινωνιακές, κλπ.)
- Έλεγχος: Οι μαθητές αναγκάζονται να ελέγχουν τις δράσεις τους και να αναστοχάζονται για αυτές.
- Δράση: Οι μαθητές πρέπει να αναθεωρήσουν τις πράξεις τους, εφόσον αναγνωρίσουν τις διαφορές μεταξύ του σχεδίου και του αποτελέσματος της ελεγχόμενης δράσης.

3.9.2 Διδακτικές μέθοδοι: η διαφορά μεταξύ εκπαίδευσης και παρουσίασης

Η Εκπαίδευση και η Παρουσίαση δεν είναι το ίδιο πράγμα. Μερικές φορές σε μαθήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης κάποιου είδους παρουσιάσεις είναι ενσωματωμένες. Ο στόχος, όμως, είναι να προωθήσουμε τις ικανότητες και τις δεξιότητες των μαθητών και όχι μόνο να τους παρέχουμε περιεχόμενο. Ως εκ τούτου, ένα μάθημα που παρουσιάζει μόνο τα γεγονότα και το περιεχόμενο δεν είναι τόσο χρήσιμο για τον μαθητή όσο η παροχή εκπαίδευσης με συνδυασμό μεθόδων.

Η εκπαίδευση και κατάρτιση είναι συστηματική. Σε γενικές γραμμές σχεδιάζεται με μια μίξη μεθόδων. Η επιλογή τους γίνεται από τον εκπαιδευτή και πρέπει να ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες εκπαίδευσης του μαθητή σε μια ειδική διδακτική φάση. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να περιγραφεί ως η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Είναι αποτέλεσμα της διδασκαλίας και του σχεδιασμού.

Παραδείγματα διαφορετικών μεθόδων είναι τα ακόλουθα:

❖ Επεξήγηση	Ανεξάρτητη/ Αυτόνομη Διδασκαλία
❖ Μελέτες περίπτωσης	Επίδειξη
❖ Συνεργασία	Συζήτηση σε ομάδες

❖ Ενεργός μάθηση	Αυτό-επεξήγηση
❖ Παρατήρηση	Ιδεοθύελλα
❖ Συνεντεύξεις	Ανάγνωση
❖ Πειραματισμός	Λύση προβλήματος
❖ Χρήση πινάκων και γραφικών παραστάσεων	

Αν ο εκπαιδευτής παρουσιάζει, συνήθως χρησιμοποιεί αυτό που ονομάζουμε «μετωπική διδασκαλία». Πρόκειται για μια δάσκαλο-κεντρική μέθοδο παράδοσης εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ως εκ τούτου, ο εκπαιδευτής ελέγχει τις δραστηριότητες στην τάξη και οι μαθησιακές δραστηριότητες επικεντρώνονται κυρίως στο μπροστινό μέρος της τάξης. Ο όρος «μετωπική διδασκαλία» ή διδασκαλία κατά μέτωπο, συνδέεται συχνά με τη μέθοδο της δασκαλοκεντρικής διάλεξης ή τη μέθοδο των ερωτήσεων-απαντήσεων. Αυτό σημαίνει ότι ο εκπαιδευτής δίνει πληροφορίες, θέτει ερωτήματα και συζητά το θέμα με την τάξη.

Δασκαλοκεντρική Προσέγγιση	Μαθητοκεντρική Προσέγγιση
Η γνώση μεταφέρεται από το δάσκαλο στους μαθητές.	Οι μαθητές οικοδομούν τη γνώση μέσω της συλλογής πληροφοριών. Συνθέτουν πληροφορίες και επικοινωνούν με τους συμμαθητές τους.
Οι μαθητές δέχονται παθητικά τις πληροφορίες.	Οι μαθητές εργάζονται ενεργητικά, λύνοντας προβλήματα και συλλέγοντας πληροφορίες.
Έμφαση στις ορθές απαντήσεις.	Έμφαση στη δημιουργία κατάλληλων ευκαιριών για την εύρεση ορθών απαντήσεων στα προβλήματα.
Κουλτούρα ανταγωνισμού στη μαθησιακή διαδικασία.	Κουλτούρα συνεργασίας στη μαθησιακή διαδικασία.
Ο δάσκαλος δίνει πληροφορίες.	Ο δάσκαλος καθοδηγεί και διευκολύνει.

3.9.3 Διδακτικές μέθοδοι – Ακολουθία και δομή

Η ακολουθία είναι πολύ σημαντική για τη μαθησιακή διαδικασία. Δεν έχει σημασία πόσο διαρκεί μια μαθησιακή διαδικασία. Είναι ακόμη πιο σημαντικό να φροντίσουμε από το στάδιο του σχεδιασμού όλα τα στάδια της μαθησιακής διαδικασίας και να διασφαλίσουμε ότι ο μαθητής θα περάσει από όλα αυτά τα στάδια.

Σύμφωνα με τη Roth, τα στάδια είναι τα ακόλουθα:

- ❖ Στάδιο της παροχής κινήτρου (προθυμία για μάθηση)
- ❖ Στάδιο της δυσκολίας (ανίχνευση της αντίστασης)
- ❖ Στάδιο της λύσης
- ❖ Στάδιο της εκτέλεσης
- ❖ Στάδιο της άσκησης (επαναλήψεις)
- ❖ Στάδιο της ολοκλήρωσης και της μεταφοράς

Οι εκπαιδευτές δεν χρειάζεται να ακολουθήσουν τα στάδια αυτά με τη σειρά που σημειώνεται πιο πάνω, αλλά θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλα τα στάδια θα έχουν ολοκληρωθεί στο πλαίσιο του μαθήματος. Όσον αφορά στην ακολουθία των σταδίων της μάθησης, δίνονται παρακάτω μερικές συμβουλές που θα σας βοηθήσουν στο ρόλο σας ως εκπαιδευτές. Αυτές οι συμβουλές θεωρούνται πολύ χρήσιμες, καθώς είναι ευθύνη του δασκάλου να βοηθήσει τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και τις προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν κατά τα διάφορα στάδια της διαδικασίας μάθησης.

Οι συμβουλές που πρέπει να ακολουθούνται κατά τη διάρκεια των σταδίων είναι οι εξής:

■ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΙΝΗΤΡΟΥ (ΠΡΟΘΥΜΙΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΣΗ)

Είναι γεγονός ότι όποιος θέλει να μάθει θα πρέπει να είναι πρόθυμος να μάθει είτε από προσωπικό ενδιαφέρον (εγγενώς: κίνητρο για επιτυχία, ενδιαφέρον, περιέργεια) ή από εξωτερικά κίνητρα (εξωγενώς: ανάγκη για επιβράβευση, τιμωρία, εφαρμογή).

■ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ (ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ)

Είναι απαραίτητο να γίνει συνειδητοποίηση του προβλήματος. Αυτό είναι ένα από τα πιο σημαντικά βήματα στη διαδικασία της μάθησης. Η ιδέα είναι να κάνει κανείς το πρόβλημα προσωπικό και σχετικό με την κατάσταση του μαθητή και να φροντίσει να αναγνωρίσει ο μαθητής ότι υπάρχει ένα πρόβλημα. Ως εκ τούτου, σε κάθε διαδικασία μάθησης είναι χρήσιμο να θέσουμε το ερώτημα κατά πόσον το πρόβλημα εντοπίστηκε από το μαθητή. Βοηθήστε το μαθητή να αναρωτηθεί «ποιο είναι το πρόβλημα;» και να βρει μια ικανοποιητική απάντηση. Μόνο τότε μπορεί να επιτευχθεί με επιτυχία το επόμενο βήμα.

■ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΛΥΣΗΣ

Η διδακτική της τέχνης του να είσαι δάσκαλος είναι να μπορείς να διευκολύνεις τη μάθηση και την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ως εκ τούτου, ο δάσκαλος οφείλει να προβεί σε μείωση της πολυπλοκότητας του θέματος του μαθήματος και να εξηγήσει το περιεχόμενο με διαφορετικά μέσα. Για την παροχή ουσιαστικής εκπαίδευσης και για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η σωστή χρήση του εκπαιδευτικού υλικού, όπως διαλέξεις, συζητήσεις και ομαδικές εργασίες, είναι απαραίτητη.

■ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Οι μαθητές πρέπει να δράσουν από μόνοι τους. Πρέπει να κατανοήσουν οι ίδιοι τη διαδικασία, για να είναι σίγουροι για την αποστολή ή τη διαδικασία. Ως εκ τούτου, οι μαθητές θα πρέπει να επιχειρήσουν να επιτελέσουν μια εργασία, όπως, να δημιουργήσουν, να γράψουν, να παίξουν ή να δοκιμάσουν.

■ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ (ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ)

Οι ασκήσεις χρησιμοποιούνται ως μέσο για να διασφαλιστεί ότι οι μαθητές δεν θα ξεχάσουν σημαντικά ζητήματα. Το στάδιο αυτό παρέχει στον εκπαιδευόμενο την ευκαιρία να αλληλεπιδράσει μέσα από τις εργασίες, το περιεχόμενο και το πρόβλημα που θα πρέπει να λυθεί.

■ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Στο τέλος της μαθησιακής διαδικασίας οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να μεταφέρουν όσα έχουν μάθει σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να βοηθηθούν για να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις νέες δεξιότητες και γνώσεις σε μια καθημερινή κατάσταση.

3.10 Συστηματικός Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός

Ο σχεδιασμός του προγράμματος εκπαίδευσης είναι μια συστηματική διαδικασία. Η διαδικασία ανάπτυξης της εκπαίδευσης και κατάρτισης περιλαμβάνει μια σειρά από βήματα στα οποία διατυπώνονται οι στόχοι και τα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι στόχοι και τα αποτελέσματα των μαθημάτων εκπαίδευσης είναι το επίκεντρο του μαθήματος όσον αφορά στο περιεχόμενο, την παράδοση και την αξιολόγηση. Στην ουσία, αυτά είναι τα δομικά στοιχεία των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στα οποία βασίζονται τα άλλα στοιχεία.

Σε αυτό το στάδιο θα σχεδιαστεί το εκπαιδευτικό γεγονός και θα αναπτυχθούν τα σχέδια μαθήματος. Σε αυτή την ενότητα θα επικεντρωθούμε στις λεπτομέρειες του σχεδιασμού διδακτικών γεγονότων. Τα εκπαιδευτικά γεγονότα συνήθως προγραμματίζονται μέσω της ανάπτυξης των σχεδίων μαθήματος. Ακολουθούν μια συστηματική διαδικασία, έτσι ώστε το υλικό, οι στρατηγικές και το περιεχόμενο να διευκολύνουν τον μαθητή στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Τα σχέδια μαθήματος είναι κεντρικής σημασίας για τον σχεδιασμό και την οργάνωση του εκπαιδευτικού γεγονότος από την πλευρά του εκπαιδευτή. Όπως συμβαίνει με όλα τα στοιχεία της εκπαίδευσης και κατάρτισης, μια ad hoc προσέγγιση στο σχεδιασμό του προγράμματος εκπαίδευσης δεν θα οδηγήσει σε καλύτερες εκβάσεις της εκπαίδευσης και της μάθησης. Ο συστηματικός σχεδιασμός του εκπαιδευτικού γεγονότος θα παρέχει μια σαφή περιγραφή των διάφορων στοιχείων του προγράμματος εκπαίδευσης.

Ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Τίτλος του προγράμματος εκπαίδευσης: σύντομο και περιγραφικό
- Γενικός στόχος του προγράμματος εκπαίδευσης
- Μαθησιακά αποτελέσματα: μια λίστα με το τι θα είναι σε θέση να κάνουν οι μαθητές με την επιτυχή ολοκλήρωση των μαθημάτων
- Διάρκεια του προγράμματος εκπαίδευσης (λεπτά, ώρες, ημέρες, εβδομάδες)
- Σύντομη περιγραφή του περιεχομένου του προγράμματος εκπαίδευσης

- Μέθοδοι εκπαίδευσης: επισκόπηση της μεθοδολογίας και προσεγγίσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα χρησιμοποιηθούν
- Εκπαιδευτικό υλικό: κατάλογος των υλικών και του εξοπλισμού που απαιτείται για την εκπαίδευση (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών, βίντεο, προβολέας, πίνακες, μαρκαδόροι)
- Στρατηγική αξιολόγησης: επισκόπηση για το πώς θα διεξαχθεί η διαδικασία αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Η συστηματική προσέγγιση για την ανάπτυξη του μαθήματος σας μεταφέρει μέσα από μια σειρά συνδεδεμένων βημάτων. Το παρακάτω μοντέλο παρέχει ένα χρήσιμο τρόπο προσέγγισης της διαδικασίας σχεδιασμού:

- Διατυπώνει τα αποτελέσματα του μαθήματος και της μάθησης, που με τη σειρά τους
- Καθοδηγούν το περιεχόμενο του μαθήματος, που με τη σειρά του καθορίζει την επιλογή των κατάλληλων μεθόδων εκπαίδευσης και κατάρτισης
- και τα υλικά, τα οποία με τη σειρά τους
- Διαμορφώνουν το σχεδιασμό των συνθηκών του μαθησιακού περιβάλλοντος μάθησης, το οποίο με τη σειρά του
- Υποστηρίζει την επιτυχή υλοποίηση του εκπαιδευτικού γεγονότος.

Επειδή αυτή είναι μια διαδικασία με αλληλένδετα βήματα, αλλάζοντας ένα συστατικό μπορεί να έχει επιπτώσεις σε άλλα στοιχεία. Για παράδειγμα, εάν αλλάξετε το μαθησιακό αποτέλεσμα, αυτή η αλλαγή μπορεί να επηρεάσει το περιεχόμενο, τα υλικά και τις μεθόδους του μαθήματος. Ο σχεδιασμός των εκπαιδευτικών γεγονότων είναι μια διαδικασία που απαιτεί από εσάς να διασφαλίζετε συνεχώς ότι διατηρείται η συνοχή στην ευθυγράμμιση των στόχων του μαθήματος, των μαθησιακών αποτελεσμάτων, του περιεχομένου, των υλικών και των μεθόδων. Κατ' επέκταση, ο σχεδιασμός ενός προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι μια διαδικασία με αλληλένδετες συνιστώσες. Είναι συνεπώς μια διαδικασία που απαιτεί συνεπή ευθυγράμμιση των στόχων με τα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο του μαθήματος, τα υλικά και τις μεθόδους.

3.11 Ανάπτυξη Μαθησιακών Στόχων και Αποτελεσμάτων

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της ανάλυσης αναγκών, το πρώτο βήμα στη διαδικασία της ανάπτυξης είναι η διαμόρφωση των στόχων της εκπαίδευσης και των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η ανάλυση των αναγκών εκπαίδευσης παρέχει το αρχικό σκεπτικό για την εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι στόχοι και τα αποτελέσματα ενός μαθήματος κάνουν τη διασύνδεση μεταξύ λογικής και πρακτικής. Οι στόχοι και τα αποτελέσματα των μαθημάτων καταγράφονται για να αντικατοπτρίζουν τα αποτελέσματα της ανάλυσης των αναγκών της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτό εξασφαλίζει ότι η εκπαίδευση θα είναι σχετική στους μαθητές και θα αποτελεί μια άμεση απάντηση στα κενά απόδοσης που εντοπίζονται στην ανάλυση των αναγκών εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Διαμόρφωση των μαθησιακών στόχων:

Στόχοι καλούνται οι ευρείες γενικές δηλώσεις των προθέσεων της διδασκαλίας και της μάθησης. Ενημερώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη για τον γενικό σκοπό του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Καταγράφονται για να δώσουν μια ένδειξη για το τι θα πρέπει να διδάξει ο εκπαιδευτής και τι αναμένεται να μάθει ο εκπαιδευόμενος κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης. Παρέχουν μια επισκόπηση των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης. Οι στόχοι καταγράφονται συνήθως από τον εκπαιδευτή. Ακολουθούν παραδείγματα μαθησιακών στόχων:

- Ο σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τους εκπαιδευόμενους στις αρχές της οργανωτικής επικοινωνίας.
- Ο σκοπός του μαθήματος είναι να ευαισθητοποιήσει τους εκπαιδευόμενους σε θέματα ισότητας και διαφορετικότητας στο χώρο εργασίας.

Από αυτά τα παραδείγματα διαπιστώνουμε ότι οι στόχοι δίνουν μια συνολική άποψη του σκοπού του μαθήματος. Οι στόχοι δεν παρέχουν οποιαδήποτε λεπτομέρεια ως προς τις ιδιαιτερότητες του μαθήματος. Οι μαθησιακοί στόχοι δεν θα δώσουν μια σαφή ιδέα για το τι θα μάθει ένα άτομο σε ένα μάθημα. Αυτό δεν θα το ξέρετε μέχρι να μελετήσετε τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος.

3.12 Μαθησιακά αποτελέσματα

Τα μαθησιακά αποτελέσματα εστιάζουν στο μαθητή και παρέχουν μια σαφώς καθορισμένη ένδειξη του τι θα είναι σε θέση να κάνει ο μαθητής μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τα επιθυμητά αποτελέσματα στις επιδόσεις και τις ικανότητες που οι μαθητές αναμένεται να έχουν αναπτύξει με την επιτυχή ολοκλήρωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αποτελούν ένα κρίσιμο στοιχείο για την ανάπτυξη των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα μαθησιακά αποτελέσματα λοιπόν έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Είναι μαθητοκεντρικά
- Προσδιορίζουν αυτό που θα είναι σε θέση ο μαθητής να κάνει μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος
- Προσδιορίζουν ποιο επίπεδο απόδοσης αναμένεται από τον μαθητή
- Προσδιορίζει τους γνωστικούς, συμπεριφοριστικούς και συναισθηματικούς στόχους των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης
- Καθοδηγούν το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού
- Προσδιορίζουν τις μεθόδους παράδοσης
- Προσδιορίζουν τις συνθήκες του περιβάλλοντος μάθησης
- Παρέχουν οδηγίες για την αξιολόγηση

Τα μαθησιακά αποτελέσματα επικεντρώνονται σε αυτό που ο μαθητής θα είναι σε θέση να κάνει με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Επικεντρώνονται δηλαδή σε αυτό που ο εκπαιδευόμενος θα

μάθει και όχι σε αυτό που θα διδάξει ο εκπαιδευτής. Το ακρωνύμιο SMART χρησιμοποιείται συχνά για τη διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Παρέχει καθοδηγητικά κριτήρια σχετικά με τις βασικές συνιστώσες των αποτελεσμάτων:

- **Ειδικά (Specific):** τα αποτελέσματα θα πρέπει να δίνουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με το αναμενόμενο αποτέλεσμα της μάθησης.
- **Μετρήσιμα (Measurable):** τα αποτελέσματα πρέπει να μπορούν να αξιολογηθούν.
- **Εφικτά (Achievable):** το αποτέλεσμα της μάθησης πρέπει να είναι εφικτό.
- **Σχετικά (Relevant):** τα μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να είναι σχετικά με το υλικό του μαθήματος.
- **Χρονικά (Timed):** σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα πρέπει να είναι χρονικά προσδιορισμένα.

Κατά την καταγραφή των μαθησιακών αποτελεσμάτων, πρέπει να χρησιμοποιούνται ρήματα δράσης. Αυτά είναι τα ρήματα που εντοπίζουν παρατηρήσιμη συμπεριφορά και βοηθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα να τηρούν τις αρχές SMART. Το σημαντικό είναι να μπορείτε να διατυπώσετε τα μαθησιακά αποτελέσματα με τρόπο που να σας επιτρέπει να μετρήσετε τι έχει μάθει ο μαθητής. Αυτή η προσέγγιση θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε κατά πόσο θα έχει λάβει χώρα μάθηση ή όχι.

Η Ταξινομία του Bloom

Η Ταξινομία του Bloom δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1956 από τον Αμερικάνο εκπαιδευτικό ψυχολόγο Benjamin Bloom και περιέγραψε την ακόλουθη ταξινόμηση των μαθησιακών στόχων, σύμφωνα με τις γνωστικές διαδικασίες που εμπλέκονται στο μυαλό των μαθητών. Από τη χαμηλότερη στην υψηλότερη αυτές είναι:

1. **Γνώση.** Οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να είναι σε θέση να ανακαλούν ή να θυμούνται τις πληροφορίες.
2. **Κατανόηση.** Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να καταλαβαίνουν τις πληροφορίες.
3. **Εφαρμογή.** Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που έχουν μάθει στο ίδιο ή σε διαφορετικό πλαίσιο.
4. **Ανάλυση.** Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να αναλύουν τις πληροφορίες από τον προσδιορισμό των διάφορων συνιστωσών τους.
5. **Σύνθεση.** Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να δημιουργούν κάτι νέο, χρησιμοποιώντας διαφορετικά κομμάτια των πληροφοριών που έχουν ήδη κατακτηθεί.
6. **Αξιολόγηση.** Οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να παρουσιάζουν τις απόψεις τους, να αιτιολογούν τις αποφάσεις τους και να κρίνουν παρεχόμενες πληροφορίες στη βάση της προηγούμενης γνώσης.

Η ταξινομία του Bloom είναι σημαντικό σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των μαθησιακών σας στόχων, καθώς σας βοηθά να κατανοήσετε το επίπεδο των νοητικών διεργασιών που εμπλέκονται στην

ανθρώπινη μάθηση, κάτι που αποτελεί τη φυσική τάξη σύμφωνα με την οποία το κοινό-στόχος σας θα επεξεργαστεί τις παρεχόμενες πληροφορίες. Για παράδειγμα, οι στόχοι μάθησης για ένα εταιρικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα αναφέρονται στη διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι θα γνωρίσουν τις πολιτικές και τις αρχές της εταιρείας (Επίπεδο 1: Γνώση), ενώ οι μαθησιακοί στόχοι ενός προγράμματος για την παραγωγικότητα θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ό,τι μαθαίνουν προκειμένου να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους (Επίπεδο 3: Εφαρμογή).

Ο Bloom παρουσίασε την ταξινόμια του σε μια ιεραρχία. Ωστόσο, συχνά οι επαγγελματίες της ηλεκτρονικής μάθησης συχνά απορρίπτουν τα χαμηλότερα επίπεδα ως μη λειτουργικά, κάτι που όμως θεωρείται λανθασμένο. Οι στόχοι των χαμηλότερων επιπέδων δεν πρέπει ποτέ να αγνοούνται. Αντιθέτως, πριν από την επίτευξη των στόχων μάθησης ανώτερων επιπέδων, οι επαγγελματίες της ηλεκτρονικής μάθησης θα πρέπει πρώτα να βεβαιωθούν ότι οι μαθητές πληρούν όλες τις απαραίτητες προϋποθέσεις όσον αφορά στην προηγούμενη γνώση, προκειμένου να προχωρήσουν παρακάτω. Μια προκαταρκτική εξέταση, για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να εντοπίσετε πιθανά κενά γνώσης και να δείξει ότι χρειάζεται μια γρήγορη επανάληψη πριν από την έναρξη του προγράμματος.

Γνωρίζοντας τη σειρά με την οποία λαμβάνουν χώρα οι γνωστικές διαδικασίες στη μάθηση, θα σας βοηθήσει σημαντικά να ορίσετε τους στόχους μάθησης σας αναλόγως. Αλλά πώς μπορείτε να βεβαιωθείτε ότι τους μεταφέρετε με σαφήνεια στο κοινό σας; Αναφέρθηκε ενωρίτερα ότι οι μαθησιακοί στόχοι θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένοι. Οι Anderson και Krathwohl, το 2001, εργάστηκαν σε μια αναθεωρημένη έκδοση και επαναδιατύπωσαν την ταξινόμια του Bloom με τη χρήση ρημάτων. Μέσα από την έκδοσή τους διευκόλυναν τη διαδικασία διατύπωσης μαθησιακών στόχων με την παροχή στους Εκπαιδευτικούς Σχεδιαστές μιας λίστας ρημάτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βοηθήσουν το κοινό τους να κατανοήσει τι ακριβώς αναμένεται από αυτούς. Πιο κάτω παρατίθεται ένας κατάλογος συγκεκριμένων, «μετρήσιμων» ρημάτων που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κατά τη διατύπωση των μαθησιακών στόχων για κάθε επίπεδο της αναθεωρημένης ταξινόμιας του Bloom:

1. Ανακαλώ.

Απομνημονεύω, δείχνω, αντλώ, λέγω, απαριθμώ, αναφέρω, ανακαλώ, επαναλαμβάνω, καταλογογραφώ, θέτω, δηλώνω, συσχετίζω, εκθέτω, ονομάζω.

2. Κατανώ.

Εξηγώ, επαναδιατυπώνω, αλλάζω, περιγράφω, συζητώ, επεκτείνομαι, εντοπίζω, τοποθετούμαι, εκθέτω, εκφράζω, αναγνωρίζω, συζητώ, προσδιορίζω, καλύπτω, αναθεωρώ, συμπεραίνω.

3. Εφαρμόζω.

Μεταφράζω, ερμηνεύω, επεξηγώ, εξασκούμε, απεικονίζω, λειτουργώ, επιδεικνύω, δραματοποιώ, χαρτογραφώ, θέτω σε δράση, ολοκληρώνω, μοντελοποιώ, χρησιμοποιώ, πειραματίζομαι, προγραμματίζω, χρησιμοποιώ.

4. Αναλύω.

Διακρίνω, διαφοροποιώ, ξεχωρίζω, αποσύρω, εκτιμώ, υπολογίζω, κρίνω, συγκρίνω, αντιτίθεμαι, αξιολογώ, δοκιμάζω, συσχετίζω, αναζητώ, ταξινομώ, πειραματίζομαι.

5. Αξιολογώ.

Αποφασίζω, αξιολογώ, αναθεωρώ, βαθμολογώ, προτείνω, επιλέγω, μετρώ, υποστηρίζω, εκτιμώ, υπολογίζω, διαλέγω, συνδιαλέγομαι, χαρακτηρίζω, αξιολογώ, σκέφτομαι.

6. Δημιουργώ.

Συνθέτω, σχεδιάζω, εισηγούμαι, παράγω, προβλέπω, σχεδιάζω, συναρμολογώ, οργανώνω, διαχειρίζομαι, κατασκευάζω, παράγω, φαντάζομαι, φτιάχνω.

«Η διατύπωση σαφών μαθησιακών στόχων» αποτελεί προαπαιτούμενο στο σχεδιασμό των αποτελεσματικών εκπαιδεύσεων ηλεκτρονικής μάθησης. Ωστόσο, «η σαφήνεια» μπορεί να έχει διαφορετικό νόημα για διαφορετικούς ανθρώπους, καθώς, κάτι είναι απολύτως σαφές σε εσάς, μπορεί να μην είναι τόσο σαφές όσο νομίζετε στο κοινό σας. Οι σαφείς μαθησιακοί στόχοι αποτελούν επίσης ένα μεγάλο εργαλείο για τη δημιουργία της δομής του περιεχομένου της ηλεκτρονικής σας μάθησης. Ξέροντας ακριβώς τι θέλετε να επιτύχουν οι μαθητές σας, σας βοηθά να οργανώσετε το υλικό σας με το σωστό τρόπο, ώστε η μάθηση να διευκολύνεται και να γίνεται πιο αποτελεσματική.

Βασικά Στοιχεία για τους Μαθησιακούς Στόχους

1. Οι μαθησιακοί στόχοι και οι μαθησιακοί σκοποί δεν είναι το ίδιο πράγμα. Οι μαθησιακοί στόχοι μπορεί να είναι «η ουσία του σκοπού του διαδικτυακού σας μαθήματος», όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, αλλά δεν είναι το ίδιο με τους μαθησιακούς σκοπούς. Ο μαθησιακός σκοπός περιγράφει σε γενικές γραμμές αυτό που οι μαθητές θα είναι σε θέση να κάνουν μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος ηλεκτρονικής μάθησης, ενώ ο μαθησιακός στόχος περιγράφει σε συγκεκριμένους και μετρήσιμους όρους τα συγκεκριμένα στοιχεία με τα οποία οι μαθητές θα έχουν εξοικειωθεί με την ολοκλήρωση του μαθήματος ηλεκτρονικής μάθησης. Οι λέξεις-κλειδιά εδώ είναι οι ακόλουθες: «ειδικός» και «μετρήσιμος»: Ενώ οι σκοποί είναι γενικοί και μας βοηθούν να επικεντρωνόμαστε στη μεγάλη εικόνα, οι στόχοι θα πρέπει να είναι πολύ πιο συγκεκριμένοι. Επίσης, ο μαθησιακός σκοπός θα σας κατευθύνει για να διατυπώσετε τους μαθησιακούς στόχους, αλλά δεν πρέπει ποτέ να τα συγχέουμε αυτά τα δύο.
2. Υπάρχουν κάποιες πληροφορίες που δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται στους μαθησιακούς σας στόχους. Οι μαθησιακοί σας στόχοι δεν θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με (α) το κοινό σας και (β) με τη στρατηγική σας για να τους αναπτύξετε. Και τα δύο αυτά στοιχεία είναι σημαντικά, αλλά δεν έχουν καμία θέση στους μαθησιακούς στόχους. Το μόνο πράγμα που πρέπει να έχετε στο μυαλό κατά την ανάπτυξη των στόχων είναι όσα θα

αποκομίσουν οι μαθητές σας από τη συμμετοχή τους στη δραστηριότητα ηλεκτρονικής μάθησης.

Συμβουλές για τη διατύπωση Μαθησιακών Στόχων ενός ηλεκτρονικού μαθήματος

1. Ευθυγραμμίστε την αξιολόγηση με το μαθησιακό σας στόχο. Η ηλεκτρονική μάθηση χρησιμοποιείται για να αξιολογήσει τι μαθαίνει το κοινό σας. Όσο πιο συνεπής είναι η αξιολόγηση με τους μαθησιακούς σας στόχους, τόσο πιο βέβαιοι θα είστε ότι οι μαθητές σας θα συμμετέχουν στο ηλεκτρονικό σας μάθημα.
2. Θυμηθείτε να χρησιμοποιείτε συγκεκριμένα και μετρήσιμα ρήματα κατά τη διατύπωση των μαθησιακών στόχων. Χρησιμοποιήστε την προαναφερθείσα λίστα των ρημάτων και τα συνώνυμά τους.
3. Βεβαιωθείτε ότι οι μαθησιακοί σας στόχοι είναι κατάλληλοι για τους μαθητές σας. Για ποιους γράφετε τους μαθησιακούς σας στόχους; Τους διευθυντές; Τους υπαλλήλους στο τμήμα εξυπηρέτησης πελατών; Τους νεοπροσλήφθέντες; Το τμήμα πωλήσεων; Τι ξέρουν ήδη και τι είναι απολύτως απαραίτητο να μάθουν; Είναι απαραίτητο να αναλύσετε τα χαρακτηριστικά του κοινού σας προτού ξεκινήσετε την ανάπτυξη των μαθησιακών σας στόχων.
4. Διερωτηθείτε αν οι μαθησιακοί σας στόχοι είναι εφικτοί και ρεαλιστικοί, εάν είναι δηλαδή εφικτοί εντός των χρονικών πλαισίων της ηλεκτρονικής μάθησης και εάν υποστηρίζονται από τα κατάλληλα εργαλεία και πόρους.
5. Χρησιμοποιήστε απλό και σύντομο λόγο. Ο απλός λόγος είναι άμεσος και ενδιαφέρων και επιπλέον περιορίζοντας τους μαθησιακούς σας στόχους σε μία πρόταση θα βοηθήσετε τους μαθητές σας να επικεντρωθούν καλύτερα σε ό,τι αναμένεται από αυτούς.
6. Εάν οι μαθησιακοί στόχοι είναι πολλοί, οργανώστε τους σε υποκατηγορίες. Με την κατάταξη των μαθησιακών σας στόχων σε υποκατηγορίες, θα αποφύγετε να ανησυχήσετε τους μαθητές σας.

3.13 Ανάπτυξη Περιεχομένου του Μαθήματος

Τα μαθησιακά αποτελέσματα θα καθοδηγούν τις αποφάσεις σας σχετικά με το κατάλληλο περιεχόμενο των μαθημάτων. Μόλις προσδιορίσετε με σαφήνεια τα μαθησιακά αποτελέσματα, θα πρέπει να σκεφτείτε για τα διάφορα στοιχεία γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που θα πρέπει να καλύπτει το περιεχόμενο των μαθημάτων. Ο σχεδιασμός του περιεχομένου ενός μαθήματος περιλαμβάνει συλλογισμούς και σκέψεις για το πραγματικό περιεχόμενο, την ομαδοποίηση του περιεχομένου, τις προτεραιότητες και την αλληλουχία του περιεχομένου.

Ένας τρόπος για να ξεκινήσετε αυτή τη διαδικασία είναι να γράψετε τα διάφορα στοιχεία του περιεχομένου χωρίς να σκέφτεστε την αλληλουχία ή την οργάνωση του μαθήματος. Έχοντας

παράλληλα τα μαθησιακά αποτελέσματα στο μυαλό, κάνετε ένα καταιγισμό ιδεών (ιδεοθύελλα) για τη δημιουργία ιδεών που προσθέτουν κάτι αξιόλογο στα κύρια θέματα του μαθήματος. Σημειώστε πρόχειρες τις ιδέες σας σε ένα φύλλο χαρτιού και προσπαθήστε να κάνετε συνδέσεις με συναφή στοιχεία. Αυτή η μορφή της ελεύθερης γραφής και η χαρτογράφηση του μυαλού βοηθούν τη δημιουργική διαδικασία και διεγείρουν περισσότερες ιδέες σχετικά με το περιεχόμενο. Μπορείτε να επιστρέψετε στον «ιδεοχάρτη» ξανά και ξανά, όσο προκύπτουν νέες ιδέες από την ιδεοθύελλα. Μπορεί να χρειαστεί να πραγματοποιήσει κάποια βιβλιογραφική έρευνα για την ανάπτυξη περισσότερων ιδεών. Μην ανησυχείτε στο σημείο αυτό για τη σχέση μεταξύ των στοιχείων, γιατί θα επιστρέψετε στις λεπτομέρειες αυτές σε μεταγενέστερο στάδιο.

Το δεύτερο βήμα στη διαδικασία της ανάπτυξης περιεχομένου είναι να σκεφτείτε πώς θα το ομαδοποιήσετε στα μαθήματα και τις ενότητες του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η προσέγγιση DACUM είναι μια συστηματική διαδικασία που θα σας βοηθήσει να οργανώσετε τις ιδέες που προέκυψαν από το σχεδιασμό του περιεχομένου σε λογικά και συνεκτικά κεφάλαια, ενότητες και μαθήματα.

3.14 Ανάπτυξη του σχεδίου μαθήματος

Αφού έχετε ετοιμάσει ένα γενικό πλάνο για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, είστε έτοιμοι να προετοιμάσετε λεπτομερή σχέδια μαθήματος για το κάθε μάθημα ξεχωριστά.

Τα σχέδια μαθήματος αναπτύσσονται για τους εξής λόγους:

- Λογική οργάνωση διαφόρων στοιχείων ενός μαθήματος σε ένα συνεκτικό και αλληλένδετο διδακτικό γεγονός που εστιάζει στα μαθησιακά αποτελέσματα.
- Ενημέρωση μαθητών για τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος.
- Σχεδιασμός της οργάνωσης της διδασκαλίας για την ανάπτυξη μαθητικών σχέσεων μεταξύ των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων.
- Διευκόλυνση της εξέλιξης στη μάθηση που βοηθά την ενσωμάτωση νέων ιδεών και εννοιών στις υπάρχουσες γνώσεις, τις δεξιότητες και τα πλαίσια αξιών.
- Σχεδιασμός περιεχομένου που να συνδέεται με τα κριτήρια αξιολόγησης και τις προδιαγραφές της πιστοποίησης.
- Προσδιορισμός των μεθόδων και υλικών που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια του μαθήματος.
- Σχεδιασμός ευκαιριών για συζήτηση και εξάσκηση των ιδεών και της εφαρμογής τους.
- Παροχή ευκαιριών για ανατροφοδότηση της απόδοσης και της εφαρμογής γνώσεων και δεξιοτήτων.

- Ενσωμάτωση στρατηγικών που να παρέχουν κίνητρα και να υποστηρίζουν τους μαθητές στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- Διαχείριση του χρόνου ενός εκπαιδευτικού γεγονότος, έτσι ώστε όλα τα στοιχεία να καλύπτονται εντός του προβλεπόμενου χρόνου.
- Παροχή οδηγού εκπαιδευτή που να καθιερώνει μια επισκόπηση του περιεχομένου, τις μεθόδους και τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν, ούτως ώστε να διατηρηθεί η εκπαίδευση στο σωστό δρόμο.

3.15 Τα Εννέα Στάδια του Gagné για ένα Σχέδιο Μαθήματος

Το σχέδιο μαθήματος των εννέα σταδίων του Gagné θα σας βοηθήσει να καθορίσετε την αλληλουχία του περιεχομένου του μαθήματός σας. Ένα κατάλληλα σχεδιασμένο σχέδιο μαθήματος περιλαμβάνει όλα τα σημεία που αναφέρονται στο σκοπό του σχεδίου μαθήματος. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το μοντέλο των εννέα βημάτων του Gagné για οποιοδήποτε μάθημα ανεξάρτητα από τη θεματική του. Τα εννέα βήματα σας επιτρέπουν να συνδέετε τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος με τους μαθητές και να συσχετίζετε νέες γνώσεις και δεξιότητες με τις ήδη υπάρχουσες. Επιτρέπουν στους μαθητές να εξασκούνται στην εφαρμογή νέων γνώσεων σε βιωματικές καταστάσεις, να εξασκούν νέες δεξιότητες και να λαμβάνουν ανατροφοδότηση για τις επιδόσεις τους στο πλαίσιο του περιβάλλοντος της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τέλος, με τα στάδια του Gagné παρέχονται ικανοποιητικά κίνητρα στους μαθητές και ενισχύεται το ενδιαφέρον τους για το μάθημα.

ΤΑ ΕΝΝΕΑ ΣΤΑΔΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ GAGNE ΕΙΝΑΙ:

1. Προσέλκυση προσοχής των μαθητών

Συνθήκες μάθησης: Ένα σημαντικό έργο κατά την έναρξη του μαθήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι να προσελκύσει κανείς την προσοχή των μαθητών. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι που μπορείτε να το κάνετε αυτό. Η επιλογή σας θα εξαρτηθεί από το πλαίσιο και το περιβάλλον μάθησης, την ομάδα των μαθητών, ή/ και το προσωπικό σας διδακτικό ύφος. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτές συχνά εισάγουν μια δραστηριότητα «παγοθραύστη», δηλαδή μια απρόσμενη ιδέα ή ένα παζλ μέσα από οπτικά μέσα (π.χ. διαφάνειες), αλλαγή του τόνου της φωνής τους ή μια χειρονομία, έτσι ώστε να κερδίσουν την προσοχή της ομάδας των μαθητών κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Μέρος της διαδικασίας προσέλκυσης της προσοχής είναι και η εισαγωγή των μαθητών στο θέμα του μαθήματος, καθώς και η έμφαση στη σημασία που έχει το θέμα για την καθημερινή και επαγγελματική ζωή των εκπαιδευομένων. Θέλετε οι μαθητές σας να είναι δεκτικοί στην εκπαίδευση. Ως στρατηγική για την ενίσχυση των κινήτρων τους, μπορείτε να αντλήσετε από τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών για να τονίσετε με τον τρόπο αυτό τη διασύνδεση που

υπάρχει με το πρόγραμμα εκπαίδευσης. Ζητώντας από τους μαθητές να παρουσιάσουν τον εαυτό τους και να αναφέρουν τυχόν εμπειρίες που είχαν σε σχέση με το θέμα, βοηθά στην ενίσχυση της σημασίας της εκπαίδευσης τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο.

2. Ενημέρωση των μαθητών για τα μαθησιακά αποτελέσματα

Συνθήκες μάθησης: Αυτό το στάδιο του σχεδιασμού αφορά σε πιο λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τις ιδιαιτερότητες του τι θα πρέπει να είναι σε θέση οι μαθητές να κάνουν με την επιτυχή ολοκλήρωση της εκπαίδευσης. Η ενημέρωση των μαθητών για τα μαθησιακά αποτελέσματα βοηθά τους μαθητές να επικεντρωθούν στις προσδοκίες που έχουν από την εκπαίδευση. Αυτό δημιουργεί ιδιοκτησία της μάθησης. Παρουσιάζοντας τα μαθησιακά αποτελέσματα με παραδείγματα θα βοηθήσει τους μαθητές να κάνουν συνδέσεις με τις αναμενόμενες ικανότητες.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Η αναφορά στο τι θα είναι σε θέση να κάνουν οι μαθητές με την επιτυχή ολοκλήρωση της εκπαίδευσης λειτουργεί ως στρατηγική για ενίσχυση των κινήτρων τους. Προάγει την ευαισθητοποίηση και τον συσχετισμό τους με την εκπαίδευση και επιτρέπει επίσης στους μαθητές να έχουν προσδοκίες για την εκπαίδευση. Επιπλέον, οι μαθητές αναστοχάζονται για τα μαθησιακά αποτελέσματα και αντιλαμβάνονται πόσο χρήσιμο θα είναι το νέο μάθημα. Οι νοητικές αυτές συνδέσεις συμβάλλουν στη μεγαλύτερη ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευομένων κατά τις δραστηριότητες μάθησης. Η ανταλλαγή παραδειγμάτων πρακτικών προσδοκιών και εφαρμογών θα βοηθήσει τους μαθητές να αντιληφθούν τη σημασία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

3. Ανάκληση της προηγούμενης μάθησης

Συνθήκες μάθησης: Αυτό το στάδιο βοηθά τους μαθητές να θυμηθούν προηγούμενες γνώσεις. Επισημάνετε πως οι μαθητές μπορούν να συνδέσουν τη νέα γνώση με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που ήδη κατέχουν για να τονιστεί εκ νέου η σημασία της επικείμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης. Αυτό βοηθά στη δημιουργία μιας ευνοϊκής στάσης απέναντι στη μάθηση. Για παράδειγμα, υποβάλλοντας ερωτήσεις στους μαθητές σχετικά με το πώς έχουν χρησιμοποιήσει προηγούμενες γνώσεις και δεξιότητες, τους ενθαρρύνουμε από τη μια να ανακαλέσουν όσα ήδη γνωρίζουν και από την άλλη να σκεφτούν πώς θα αξιοποιήσουν τις νέες τους ικανότητες.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Ανακαλώντας ήδη διδαχθέν υλικό από προηγούμενο μάθημα του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης ή μέσω βιωματικής μάθησης, προκαλούμε το ενδιαφέρον των μαθητών για το μάθημα. Αυτό βοηθά στην καλλιέργεια μιας θετικής στάσης απέναντι στην τρέχουσα εκπαίδευση και μάθηση. Η χρήση παραδειγμάτων βοηθά τους μαθητές να δημιουργήσουν βιώματα από την εκπαίδευση και τα μαθησιακά της αποτελέσματα.

4. Παρουσίαση του νέου περιεχομένου της εκπαίδευσης

Συνθήκες μάθησης: Αυτό είναι το στάδιο όπου το νέο περιεχόμενο παρουσιάζεται στους μαθητές. Διευκολύνει τους μαθητές στην ανάπτυξη αντίληψής τους για τη νέα μάθηση και την επεξεργασία της μάθησης με τρόπους που τους αφορούν. Οι διαλέξεις, τα σεμινάρια, οι παρουσιάσεις ή η χρήση βίντεο είναι κάποια παραδείγματα των στρατηγικών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παρουσίαση του νέου υλικού γνώσεων στους μαθητές. Μπορείτε να εξηγήσετε τις έννοιες και τις θεωρίες, παρουσιάζοντάς τους παραδείγματα και καλώντας τους να συζητήσουν τα σημεία του μαθήματος. Αυτοί οι τρόποι αποτελούν χρήσιμους τρόπους παρουσίασης νέου υλικού. Θα πρέπει να οργανώσετε το υλικό σε μια λογική σειρά, έτσι ώστε να είναι εύκολο να το κατανοήσει και να το ακολουθήσει κανείς. Οι εκπαιδευτές επιδεικνύουν ποικιλότητα τη νέα γνώση στους μαθητές.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Η παροχή ποικιλίας στα προσωπικά στυλ παρουσίασης και στους τρόπους διδασκαλίας βοηθά στη διατήρηση της προσοχής και του ενδιαφέροντος των μαθητών. Η σύνδεση του νέου περιεχομένου με προϋπάρχουσες γνώσεις και δεξιότητες βοηθά τους μαθητές να ασχοληθούν ενεργά με τη νέα μάθηση και να αναπτύξουν ικανότητες σχετικές με το υπό έμφαση θέμα.

5. Παροχή καθοδήγησης στον μαθητή

Συνθήκες μάθησης: Αυτό το στάδιο βοηθά τους μαθητές να κωδικοποιήσουν τη νεοαποκτηθείσα γνώση στη μακροπρόθεσμη μνήμη τους. Είναι μια ευκαιρία για τον εκπαιδευτή να κάνει τη μάθηση πιο ουσιαστική για τους μαθητές. Με τη χρήση σχετικών παραδειγμάτων και εικόνων μπορεί να διευκρινίσει αφηρημένες ιδέες και έννοιες. Οι ερωταπαντήσεις είναι χρήσιμες για την παροχή συμβουλών και υποδείξεων σχετικά με την εφαρμογή των εννοιών σε συγκεκριμένες καταστάσεις. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αναλύσουν και να συζητήσουν αυτά που μαθαίνουν. Αυτό μπορεί να τους βοηθήσει στην κωδικοποίηση της νέας γνώσης για να τη διατηρήσουν μακροπρόθεσμα.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Η παροχή καθοδήγησης στο μαθητή για την εφαρμογή νέων πληροφοριών μπορεί να δώσει στη μάθηση περισσότερο νόημα. Έτσι, οι μαθητές συνδέουν τη μάθηση με πραγματικές καταστάσεις και συνειδητοποιούν τις πρακτικές επιπτώσεις των νέων πληροφοριών.

6. Εκμείευση της μάθησης από τους μαθητές

Συνθήκες μάθησης: Το στάδιο αυτό επιτρέπει στους μαθητές να ανταποκριθούν στις νέες πληροφορίες και να διερευνήσουν πώς μπορούν να τις εφαρμόσουν σε καταστάσεις της πραγματικής ζωής. Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να εξασκηθούν και να αποδείξουν τι έχουν μάθει. Έχοντας τους μαθητές να συνεργάζονται σε ομάδες για τις σχετικές δραστηριότητες, προβλήματα ή μελέτες περιπτώσεων

παρέχουμε ευκαιρίες για επιβεβαίωση της κατανόησης και της ερμηνείας των νέων γνώσεων.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Η εκμείευση της γνώσης διατηρεί ψηλά τα κίνητρα και επιτρέπει στους μαθητές να αντιδράσουν σε ό,τι έχουν μάθει, αλλά και να ανακαλύψουν την εφαρμογή της γνώσης σε ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης. Αυτό επιτρέπει στους μαθητές να αλληλεπιδρούν και να εργάζονται από κοινού με άλλους μαθητές, να μοιράζονται ιδέες, να δίνουν έμφαση σε περίπλοκες ιδέες και να μαθαίνουν πώς να ενσωματώνουν τη νέα τους γνώση σε όσα ήδη γνωρίζουν.

7. Παροχή ανατροφοδότηση για τις επιδόσεις των μαθητών

Συνθήκες μάθησης: Η άμεση παροχή ανατροφοδότησης στους μαθητές για τις επιδόσεις τους είναι σημαντική για την ενίσχυση της κατάλληλης ενσωμάτωσης του υλικού. Συντείνει στη διευκρίνιση παρερμηνειών και παρεξηγήσεων. Η ανατροφοδότηση παρέχει συμβουλές στους μαθητές για τους τρόπους βελτίωσης των επιδόσεών τους που σχετίζονται με την εφαρμογή γνώσεων και δεξιοτήτων.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Η εποικοδομητική ανατροφοδότηση βοηθά τους μαθητές να επιτύχουν τα μαθησιακά αποτελέσματα και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους. Δημιουργεί μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, καθώς δίνεται έμφαση στους τρόπους με τους οποίους μπορούν να εφαρμόσουν με επιτυχία όσα μαθαίνουν.

8. Αξιολόγηση των επιδόσεων των μαθητών

Συνθήκες μάθησης: Είναι σημαντικό να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο οι μαθητές έχουν επιτύχει τα μαθησιακά αποτελέσματα. Μπορείτε να αξιολογήσετε πόσο καλά μπορούν οι μαθητές να ανακαλέσουν πληροφορίες που έμαθαν πρόσφατα. Δεδομένου ότι ο απώτερος στόχος της εκπαίδευσης είναι η αλλαγή της συμπεριφοράς, η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή αποτελεί κεντρική συνιστώσα στον κύκλο εκπαίδευσης. Η ρύθμιση σχετικών εκτιμήσεων, που είναι δίκαιες, έγκυρες και συνεπείς, θα επιτρέψει την συλλογή πληροφοριών σχετικά με τα μαθησιακά επιτεύγματα των μαθητών. Για ορισμένα προγράμματα κατάρτισης, οι μαθητές μπορούν να αποκτήσουν ένα πιστοποιητικό που αποδεικνύει ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα επιτεύχθηκαν.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Η σχετική και αυθεντική αξιολόγηση επιτρέπει στους μαθητές να αξιολογήσουν πόσο καλά μπορούν να εφαρμόσουν τις νέες πληροφορίες. Αυτό τους επιτρέπει να εντοπίσουν τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες τους και να κάνουν αλλαγές που θα βελτιώσουν την απόδοσή τους.

9. Ενίσχυση της διατήρησης και της μεταφοράς της νέας μάθησης

Συνθήκες μάθησης: Κατά το στάδιο αυτό, ο εκπαιδευτής διευκολύνει τους μαθητές να εισηγηθούν τρόπους με τους οποίους η νέα γνώση μπορεί να εφαρμοστεί σε πραγματικές καταστάσεις. Το στάδιο αυτό ενθαρρύνει τους μαθητές να γενικεύσουν τη νέα τους γνώση μέσα σε διαφορετικά πλαίσια και καταστάσεις. Η ικανότητα να μεταφέρει κανείς τη γνώση που έμαθε στην τάξη σε πλαίσια πραγματικών προσωπικών και εργασιακών συνθηκών αποτελεί καθοριστικό παράγοντα των επιτυχημένων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Αυτό το βήμα βοηθά τους μαθητές να αναθεωρήσουν ό,τι έχει καλυφθεί στο μάθημα και να συζητήσουν την πρόοδο που σημειώθηκε. Θα πρέπει να παρέχονται ευκαιρίες στους μαθητές να συζητήσουν πρακτικούς τρόπους με τους οποίους μπορούν να εφαρμόσουν τη βελτιωμένη απόδοση σε διαφορετικά πλαίσια.

Στρατηγικές για ενίσχυση κινήτρων: Το στάδιο αυτό ενισχύει τις πρακτικές έννοιες που έχουν τα μαθησιακά αποτελέσματα για τους μαθητές. Κάνοντας έναν αναστοχασμό της προόδου τους, οι μαθητές μπορούν να προσδιορίσουν τα επιτεύγματά τους. Η αναζήτηση τρόπων με τους οποίους μπορούν να μεταφέρουν τις γνώσεις τους πέρα από την τάξη αποπνέει μια αίσθηση σιγουριάς για τις γνώσεις και τις δεξιότητες που σχετίζονται με τη θεματική της εκπαίδευσης.

3.15.1 Πώς να εφαρμόστε τα 9 στάδια του Gagné σε ένα μάθημα ηλεκτρονικής μάθησης

Οι επαγγελματίες της ηλεκτρονικής μάθησης μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα εννέα στάδια σχεδιασμού για να αναπτύξουν την εμπειρία ηλεκτρονικής μάθησης και να προσφέρουν στους διαδικτυακούς μαθητές την ευκαιρία να συμμετέχουν σε κάθε βήμα της διδακτικής διαδικασίας.

1. Δημιουργήστε μια εισαγωγή που να προσελκύει την προσοχή

Ο πρώτος και πιο σημαντικός τρόπος είναι να κερδίσουμε την προσοχή του κάθε μαθητή. Ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους για να γίνει αυτό είναι να δημιουργήσετε μια συναρπαστική εισαγωγή που τους τραβήξει το ενδιαφέρον από την αρχή. Αξιοποιήστε μια ιστορία ή μια ερώτηση που να τους αφήσει έκπληκτους. Ακόμη και στους διαδικτυακούς μαθητές αποσπάται η προσοχή ή χάνουν το κίνητρο τους για συμμετοχή. Δεν θα αντισταθούν, επομένως, εύκολα σε μια εισαγωγή που δημιουργεί κάποιου είδους συναισθηματική σύνδεση και τους παρακινεί να προβληματιστούν για το θέμα.

2. Ενημερώστε τους μαθητές σχετικά με τους στόχους του μαθήματος.

Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να αναφέρετε με σαφήνεια τους στόχους του μαθήματος. Ο μαθητής σας πρέπει να ξέρουν ΓΙΑΤΙ πρέπει να συμμετέχουν ενεργά στο μάθημα ηλεκτρονικής μάθησης προτού αποκτήσουν καν πρόσβαση στην πρώτη ηλεκτρονική ενότητα ή δραστηριότητα. Να είστε πολύ σαφείς σχετικά με τους στόχους του μαθήματος και να κάνετε διασυνδέσεις με πραγματικές εφαρμογές και οφέλη. Αν ξέρουν ότι πρόκειται να κερδίσουν κάτι πολύτιμο από αυτή τη μαθησιακή εμπειρία, τότε είναι πιο πιθανό να εμπλακούν ενεργά στη διαδικασία της ηλεκτρονικής μάθησης.

3. Ωθήστε την ανάκληση προηγούμενης γνώσης.

Υπενθυμίζοντας και εφαρμόζοντας τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει στο παρελθόν, θα δώσετε στους διαδικτυακούς μαθητές την ευκαιρία να μεταφέρουν τις νέες πληροφορίες στη μακροπρόθεσμη μνήμη τους αντί να τις ξεχάσουν ένα δευτερόλεπτο αφότου τις έχουν διαβάσει.

4. Δημιουργήστε περιεχόμενο που να επικεντρώνεται σε στόχους

Κάθε δραστηριότητα, διαδικτυακή άσκηση και κομμάτι του περιεχομένου της ηλεκτρονικής μάθησης θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με τους σκοπούς και στόχους. Στην πραγματικότητα, είναι καλύτερο να ομαδοποιούμε τις πληροφορίες και τις έννοιες με βάση το συγκεκριμένο στόχο. Για παράδειγμα, ένα διαδικτυακό μάθημα ή ενότητα θα πρέπει να επικεντρώνεται σε ένα βασικό στόχο που να επιτρέπει στον μαθητή να κατακτήσει ένα θέμα πριν προχωρήσει στο επόμενο μάθημα ή ενότητα.

5. Παροχή διαδικτυακής καθοδήγησης

Ακόμα και οι πιο προηγμένοι μαθητές σε θέματα διαδικτύου μπορεί να χρειάζονται υποστήριξη, όταν πρόκειται για την εκμάθηση νέων ικανοτήτων και την απορρόφηση νέων γνώσεων. Διαφορετικά, μπορεί να αποθαρρυνθούν ή να απογοητεύουν και να αποφασίσουν να απεμπλακούν από την εμπειρία. Πρέπει να έχουν την καθοδήγηση που χρειάζονται για να αναπτύξουν ευνοϊκές διαδικτυακές συμπεριφορές μάθησης, διαφορετικά θα μεταφέρουν ανακριβείς πληροφορίες στη μακροπρόθεσμη μνήμη τους.

6. Η εξάσκηση οδηγεί στην τελειότητα

Η επανάληψη είναι βασική για την απορρόφηση και τη συγκράτηση των νέων γνώσεων και δεξιοτήτων. Έτσι, θα πρέπει να παρέχετε μια αφθονία ευκαιριών στους μαθητές σας για να εφαρμόσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει και να δοκιμάσουν συμπεριφορές που μπορούν να τους βοηθήσουν σε πραγματικές καταστάσεις. Παρέχετε σενάρια και προσομοιώσεις που να τους δίνουν την ευκαιρία να βλέπουν πού τους οδηγούν οι αποφάσεις τους, καθώς και τα οφέλη και τους κινδύνους που παρουσιάζονται ως αποτέλεσμα των ενεργειών τους.

7. Δώστε έγκαιρα ανατροφοδότηση

Παρέχοντας στους μαθητές σας έγκαιρη και εποικοδομητική κριτική τους ενδυναμώνετε να βελτιώσουν την εκμάθηση συμπεριφορών και να εντοπίσουν τις αδυναμίες και τα δυνατά τους σημεία. Προσφέρετε προσωπική ανατροφοδότηση αντί γενικούς επαίνους ή κριτική στην ολομέλεια του κοινού, έτσι ώστε κάθε μαθητής να γνωρίζει τι πρέπει να κάνει σε ατομικό επίπεδο για να επιτύχει τους στόχους του.

8. Αξιολογήστε από τα πρώτα στάδια και τακτικά

Η αξιολόγηση των μαθητών σας δεν μετρά μόνο στην πρόοδό τους, αλλά σας δίνει τη δυνατότητα να εντοπίσετε τα αδύνατα σημεία στη στρατηγική της ηλεκτρονικής σας μάθησης. Για παράδειγμα, αν η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών σας προβληματίζεται με μια συγκεκριμένη διαδικτυακή ενότητα, επαναξιολογήστε το περιεχόμενο και τις δραστηριότητές της. Η αξιολόγηση της ηλεκτρονικής μάθησης σας παρέχει επίσης τη δυνατότητα να εντοπίσετε τα κενά γνώσης, που είναι αυτά που ήδη ξέρουν οι μαθητές σας σε αντίθεση με αυτά που πρέπει να μάθουν για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων της ηλεκτρονικής εκπαίδευσης.

9. Ενίσχυση της μεταφοράς των γνώσεων συνδέοντάς τις με πραγματικές καταστάσεις και εφαρμογές
Οι μαθητές σας πρέπει πάντα να είναι ενήμεροι για το πώς μπορούν να εφαρμόσουν αυτά που έμαθαν μόλις βγουν από το εικονικό περιβάλλον μάθησης. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να συμπεριλάβετε πραγματικά σενάρια, ιστορίες και άλλες διαδραστικές δραστηριότητες ηλεκτρονικής μάθησης που να τους δείχνουν τις εφαρμογές των πληροφοριών και των δεξιοτήτων που δούλεψαν τόσο σκληρά για να αναπτύξουν.

Δεν έχει σημασία ποιοι είναι οι στόχοι της ηλεκτρονικής μάθησης ή ποιο είναι το κοινό-στόχος σας, αφού μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα 9 στάδια του Gagné για τη δημιουργία αποτελεσματικών και συμμετοχικών μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης. Ο πρωταρχικός στόχος του κάθε μαθήματος είναι να δώσει στους μαθητές σας τις πληροφορίες και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να βελτιώσουν κάποια πτυχή της ζωής τους και αυτή η στρατηγική μπορεί να σας βοηθήσει να αναπτύξετε μια ολοκληρωμένη εμπειρία ηλεκτρονικής μάθησης που να στοχεύει ακριβώς σε αυτό.

Ενότητα 4: Αξιολόγηση και Τεχνικές Αξιολόγησης

4.1 Εισαγωγή

Τα μαθήματα και τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στοχεύουν στην αύξηση της γνώσης των συμμετεχόντων, τη διευκόλυνση στην αλλαγής της συμπεριφοράς τους και τη βελτίωση των προσωπικών τους ικανοτήτων. Στην ουσία, η αποτελεσματική εκπαίδευση και κατάρτιση προσπαθεί να διασφαλίσει ότι οι συμμετέχοντες θα έχουν καλύτερη απόδοση ως αποτέλεσμα της επιτυχούς συμμετοχής τους σε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης, το οποίο θα αποφέρει οφέλη για τους συμμετέχοντες. Ο στόχος αυτής της ενότητας είναι να βοηθήσει τους συμμετέχοντες αυτού του Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων εκπαίδευσής διασφαλίζοντας έτσι ότι θα παρέχουν ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης υψηλής ποιότητας για τους εκπαιδευόμενους τους τόσο μέσω διαδικτυακής μάθησης όσο και μέσω μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο.

4.2 Ειδικοί Στόχοι Μάθησης

Με το τέλος της ενότητας, οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση να:

1. Κατανοούν τους κύριους σκοπούς της συστηματικής αξιολόγησης
2. Προσδιορίζουν και να υλοποιούν το Μοντέλο των Τεσσάρων Επιπέδων Αξιολόγησης
3. Εφαρμόζουν διαδικασίες αξιολόγησης για να αξιολογούν τους μαθητές στο επίπεδο Αντίδρασης, Μάθησης και Συμπεριφοράς.
4. Ορίζουν τη Διαγνωστική, τη Διαμορφωτική και την Αθροιστική Αξιολόγηση.
5. Επιλέγουν και να εφαρμόζουν την κατάλληλη αξιολόγηση και τις κατάλληλες τεχνικές αξιολόγησης για τους πόρους μικρομάθησής τους.

4.3 Συστηματική Αξιολόγηση

Η συστηματική αξιολόγηση είναι η διαδικασία με την οποία μετρούνται τα αποτελέσματα του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ακριβώς όπως η ανάλυση των αναγκών εκπαίδευσης εντοπίζει τα κενά απόδοσης και την ανάγκη για εκπαίδευση και κατάρτιση, η αξιολόγηση μετρά το βαθμό στον οποίο η εκπαίδευση κατάφερε να εντοπίσει κενά απόδοσης. Υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ των κενών απόδοσης που εντοπίζονται, των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και των σκοπών και στόχων της αξιολόγησης.

Οι κύριοι στόχοι της αξιολόγησης είναι να:

- Προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο το πρόγραμμα εκπαίδευσης έχει εκπληρώσει τις ανάγκες εκπαίδευσης, όπως προσδιορίζονται στην ανάλυση των εκπαιδευτικών αναγκών.
- Προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο οι συμμετέχοντες έχουν επιτύχει τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα.

- Μετρηθεί ο βαθμός στον οποίο μια αλλαγή στην ικανότητα, τη γνώση ή τη στάση έχει οδηγήσει σε μια αλλαγή στη συνολική συμπεριφορά του μαθητή.
- Εντοπιστούν οι περιοχές του προγράμματος εκπαίδευσης που υπήρξαν επιτυχείς.
- Εντοπιστούν οι περιοχές του προγράμματος εκπαίδευσης που χρειάζονται βελτίωση.
- Προσδιοριστεί η αξία του προγράμματος εκπαίδευσης για τους οργανωτικούς στόχους.

4.4 Το Μοντέλο των Τεσσάρων Επιπέδων Αξιολόγησης

Το Μοντέλο των Τεσσάρων Επιπέδων Αξιολόγησης, που αναφέρεται επίσης ως το Μοντέλο Αξιολόγησης του Kirkpatrick, δημιουργήθηκε από τον Donald Kirkpatrick και καθορίζει τα τέσσερα επίπεδα αξιολόγησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα τέσσερα επίπεδα αξιολόγησης είναι: (1) η αντίδραση του μαθητή και οι σκέψεις του σχετικά με την εμπειρία της εκπαίδευσης και κατάρτισης, (2) η μάθηση που προκύπτει και η αύξηση της γνώσης από την εμπειρία της εκπαίδευσης και κατάρτισης, (3) η αλλαγή συμπεριφοράς του μαθητή και η βελτίωση μετά την εφαρμογή των δεξιοτήτων στην εργασία, και (4) τα αποτελέσματα ή οι επιπτώσεις της απόδοσης του μαθητή στην εργασία του. Ενώ αξιοποιούνται πολλά μοντέλα αξιολόγησης, το Μοντέλο των Τεσσάρων Επιπέδων Αξιολόγησης του Kirkpatrick θεωρείται η κλασική προσέγγιση στην αξιολόγηση και χρησιμοποιείται ευρέως από τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης και κατάρτισης.

ΕΠΙΠΕΔΟ 1 – ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ

Η αξιολόγηση σε επίπεδο αντίδρασης επικεντρώνεται στη μέτρηση της άμεσης αντίδρασης των συμμετεχόντων της εκπαίδευσης. Αυτό το επίπεδο αξιολόγησης πραγματοποιείται αμέσως μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Παρέχει γνώσεις σχετικά με την ικανοποίηση των συμμετεχόντων από το πρόγραμμα. Ζητά ερωτήσεις σχετικά με τα στοιχεία της εκπαίδευσης, όπως το επίπεδο ικανοποίησης από την παράδοση, το περιεχόμενο και την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης και κατάρτισης σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των συμμετεχόντων. Αναδεικνύει τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες σε τομείς, όπως η συνάφεια του περιεχομένου της εκπαίδευσης, η αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτή, οι τεχνικές παράδοσης και οι αντιλήψεις του μαθητή για τη χρησιμότητα της εκπαίδευσης σε συνάρτηση με τις ανάγκες του για εκπαίδευση και κατάρτιση.

ΕΠΙΠΕΔΟ 2 – ΜΑΘΗΣΗ

Η αξιολόγηση σε επίπεδο μάθησης μετρά το βαθμό στον οποίο οι μαθητές έχουν επιτύχει τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Με άλλα λόγια, αυτό το επίπεδο αξιολόγησης μετρά το βαθμό στον οποίο οι συμμετέχοντες έχουν αλλάξει στάσεις, το βαθμό στον οποίο έχουν αυξήσει τις γνώσεις τους και το βαθμό στον οποίο έχουν βελτιώσει τις ικανότητές τους. Σε αυτό το επίπεδο αξιολόγησης οι εκπαιδευόμενοι αξιολογούνται για την επίτευξη των μαθησιακών τους αποτελεσμάτων.

Η αξιολόγηση στο επίπεδο αυτό παρέχει πληροφορίες σχετικά με το βαθμό στον οποίο έχει συμβεί η μάθηση σε ατομικό επίπεδο.

ΕΠΙΠΕΔΟ 3 – ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Η αξιολόγηση σε επίπεδο συμπεριφοράς μετρά το βαθμό στον οποίο η ατομική συμπεριφορά έχει αλλάξει ως αποτέλεσμα της εκπαίδευσης. Προσδιορίζει εάν οι συμμετέχοντες στην εκπαίδευση έχουν μεταφέρει τη μάθηση στην εργασία τους. Αυτό το επίπεδο αξιολόγησης πραγματοποιείται αφότου οι συμμετέχοντες στο μάθημα έχουν επιστρέψει στους χώρους εργασίας τους και έχει περάσει κάποιο χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια του οποίου είχαν το χρόνο και την ευκαιρία να κάνουν εφαρμογές της νέας γνώσης. Εδώ θα πρέπει να δοθούν πληροφορίες για τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι συμμετέχοντες κατά τη μεταφορά και την εφαρμογή της νέας γνώσης. Αυτά τα προβλήματα προκαλούνται συχνά από κάποιες συνθήκες εργασίας, όπως η κακή «εξαγορά» από τους επόπτες ή τους διαχειριστές που μπορεί να δώσουν μικρή αξία σε νέους τρόπους και νέες γνώσεις. Η οργανωτική κουλτούρα μπορεί επίσης να παρεμποδίσει την υλοποίηση και την εφαρμογή. Η αξιολόγηση θα πρέπει να αναδείξει τέτοια ζητήματα και προβλήματα.

ΕΠΙΠΕΔΟ 4 – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η αξιολόγηση σε επίπεδο αποτελεσμάτων μετρά το βαθμό στον οποίο η εκπαίδευση έχει δημιουργήσει οργανωτικές βελτιώσεις, όπως η αύξηση της παραγωγικότητας, η βελτίωση της ποιότητας, η μείωση του κόστους, η μείωση της συχνότητας των ατυχημάτων, η μείωση του κύκλου εργασιών του προσωπικού και η αύξηση της ευημερίας των εργαζομένων. Η αξιολόγηση σε επίπεδο αποτελεσμάτων μπορεί να εστιάσει σε αντικειμενικά αποτελέσματα, όπως η αύξηση των κερδών. Μπορεί επίσης να επικεντρωθεί σε υποκειμενικά αποτελέσματα της εκπαίδευσης, όπως η αύξηση της ευημερίας των εργαζομένων και η ικανοποίηση του πελάτη. Ενώ μπορεί να είναι σχετικά εύκολο να συσχετιστεί η εκπαίδευση με την αύξηση της παραγωγικότητας, μπορεί να είναι δύσκολο να μετρηθούν άυλα στοιχεία, όπως η βελτίωση του ηθικού των εργαζομένων και η αρμονία στον χώρο εργασίας.

4.5 Η Διαδικασία της Αξιολόγησης

Ενώ μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα του μοντέλου Kirkpatrick, ίσως αποφασιστεί να μην υλοποιηθεί η αξιολόγηση σε όλα τα επίπεδα. Τα επίπεδα που επιλέγονται πιο συχνά είναι το 1 (Επίπεδο Αντίδρασης) και το 2 (Επίπεδο Μάθησης). Οι αξιολογήσεις των Επιπέδων 3 και 4 απαιτούν σημαντική επένδυση χρόνου και, ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτές τείνουν να μην τις επιλέγουν τακτικά. Με εξαίρεση το Επίπεδο 3, το επίπεδο της μεταφοράς στο χώρο εργασίας δεν μετράται. Υπάρχουν ελάχιστες πληροφορίες για το πώς οι συμμετέχοντες σε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης μεταφέρουν και εφαρμόζουν αυτά που έμαθαν στο εργασιακό τους περιβάλλον. Τελικά, η πραγματική αξία της εκπαίδευσης μετριέται από τον βαθμό στον οποίο οι μαθητές έχουν αλλάξει τη

συμπεριφορά τους και που εφαρμόζουν αυτά που έχουν μάθει σε εργασιακές καταστάσεις. Η αξιολόγηση στο Επίπεδο 3 επιτρέπει την ανίχνευση ενδείξεων που να σχετίζονται με αυτή την αλλαγή και την εφαρμογή στο χώρο εργασίας.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ

Η αξιολόγηση σε επίπεδο αντίδρασης πραγματοποιείται στο τέλος του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης. Είστε πιθανώς ήδη εξοικειωμένοι με αυτό το επίπεδο της αξιολόγησης από τα μαθήματα που έχετε παρακολουθήσει. Ο εκπαιδευτής μοιράζει τα φύλλα αξιολόγησης στο τέλος των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ρωτάει για τις αντιλήψεις σας σχετικά με την εκπαίδευση. Αυτό το επίπεδο της αξιολόγησης συχνά αναφέρεται ως η αξιολόγηση «του φύλλου εργασίας με το χαμόγελο», λόγω των τυπικών απαντήσεων που λαμβάνονται και δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες απόλαυσαν το πρόγραμμα εκπαίδευσης και ότι η όλη εμπειρία ήταν πολύ διασκεδαστική.

Η μέτρηση της αντίδρασης για την εκπαίδευση είναι σημαντική για διάφορους λόγους:

- Μετρά το επίπεδο ικανοποίησης των συμμετεχόντων στην εκπαίδευση, το οποίο με τη σειρά του δίνει κίνητρο στους συμμετέχοντες για να εφαρμόσουν τη νέα γνώση σε εργασιακές καταστάσεις.
- Μπορεί να παρέχει πολύτιμες πληροφορίες μέσω των σχολίων και των προτάσεων των συμμετεχόντων.
- Μεταφέρει την αίσθηση ότι οι εκπαιδευτές ακούνε τους συμμετέχοντες.
- Παρέχει στους εκπαιδευτές ανατροφοδότηση ως προς την αρμοδιότητά τους, που με τη σειρά τους μπορεί την μοιραστούν με ενδιαφερόμενους φορείς και φορείς λήψης αποφάσεων.
- Παρέχει πληροφορίες σχετικά με την καταλληλότητα του περιεχομένου εκπαίδευσης και κατάρτισης για τους συμμετέχοντες.
- Παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη δομή και την οργάνωση του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Παρέχει πληροφορίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον καθορισμό προτύπων των επιδόσεων για το μέλλον του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Πριν από την ανάπτυξη του Φύλλου Αξιολόγησης για το Επίπεδο Αντίδρασης, θα πρέπει να αποφασίσετε τι θέλετε να μάθετε. Για παράδειγμα, μπορεί να θέλετε να συλλέξετε αντιδράσεις για:

- το περιεχόμενο των μαθημάτων εκπαίδευσης
- τη σχετικότητα του μαθήματος
- τις μεθόδους διδασκαλίας
- την ικανότητα του εκπαιδευτή
- το εκπαιδευτικό περιβάλλον

- τη δομή και την οργάνωση του προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης

Στη συνέχεια θα σχεδιάσετε τις ερωτήσεις γύρω από τα θέματα που σας ενδιαφέρουν. Για παράδειγμα, σκεφτείτε ότι θέλετε οι συμμετέχοντες να βαθμολογήσουν την παρουσίαση του περιεχομένου. Θα πρέπει να αποφασίσετε τη μορφή των ερωτήσεων που θέλετε να υποβάλετε:

- Θα υποβάλετε ερωτήσεις ανοικτού ή κλειστού τύπου; Οι άνθρωποι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα σε ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες, οι οποίες όμως είναι δύσκολο να αναλυθούν.
- Οι ερωτήσεις κλειστού-τύπου απαιτούν μια ενιαία, σαφή απάντηση (όπως ναι/ όχι) και είναι εύκολο να αναλυθούν στη συνέχεια. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να ρωτήσετε: «Πώς ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σας το πρόγραμμα εκπαίδευσης;» (ερώτηση ανοικτού τύπου) ή «Ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες σας το πρόγραμμα εκπαίδευσης;» (ερώτηση κλειστού τύπου).
- Οι ερωτηθέντες μπορούν επίσης να αξιολογήσουν το περιεχόμενο της εκπαίδευσης σε μια κλίμακα από το 1 έως το 5, για παράδειγμα. Μπορείτε να ελέγξετε τα στοιχεία των ερωτηθέντων από μια λίστα επιλογών. Για παράδειγμα, για να απαντηθεί το ερώτημα «Πώς θα αξιολογούσατε το περιεχόμενο του προγράμματος εκπαίδευσης;», θα μπορούσατε να παρέχετε μια κλιμακωτή λίστα ελέγχου ως ακολούθως: Πολύ ικανοποιητικό, Ικανοποιητικό, Καθόλου ικανοποιητικό.
- Μπορείτε ακόμα να χρησιμοποιήσετε μια ποικιλία τύπων ερωτήσεων ή μπορείτε να επιλέξετε μια συγκεκριμένη μορφή για το έντυπο αξιολόγησης. Η ποικιλία περιορίζει την τάση των ερωτώμενων να απαντήσουν με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις ερωτήσεις. Σε αντίθεση, τα έντυπα αξιολόγησης που χρησιμοποιούν μια ενιαία μορφή είναι πιο εύκολο να συμπληρωθούν και να αναλυθούν από τους συμμετέχοντες. Γενικά, είναι καλό να έχουμε μια σύντομη αξιολόγηση, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες να συμπληρώσουν το έντυπο γρήγορα.

Αξιολόγηση σε επίπεδο μάθησης

Αυτό το επίπεδο αναφέρεται συνήθως ως **αξιολόγηση** και συνεπάγεται μια συστηματική προσέγγιση για τον καθορισμό του βαθμού στον οποίο οι μαθητές έχουν επιτύχει τα μαθησιακά αποτελέσματα. Μπορούμε να δούμε το σκοπό της αξιολόγησης από τη σκοπιά των τριών κύριων ενδιαφερόμενων μερών:

- **Εκπαιδευόμενοι:** η αξιολόγηση επιτρέπει στους μαθητές να αξιολογήσουν την επιτυχία τους από τα δεδηλωμένα μαθησιακά αποτελέσματα και να αποδείξουν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους. Ανταμείβονται για την επιτυχία τους σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης σε σχέση με την απόκτηση των επιθυμητών προσόντων.
- **Εκπαιδευτές:** η αξιολόγηση παρέχει στους εκπαιδευτές ένα μέτρο του βαθμού στον οποίο οι μαθητές έχουν επιτύχει τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος εκπαίδευσης. Έχει διαγνωστικό ρόλο, καθώς ενημερώνει τους εκπαιδευτές σχετικά με το

επίπεδο της εξέλιξης του κάθε μαθητή ξεχωριστά μέσα από το μάθημα. Παρέχει στους εκπαιδευτές ανατροφοδότηση σχετικά με το πόσο αποτελεσματική ήταν η εκπαίδευση και η διδασκαλία τους.

- **Διαδικασία εκπαίδευσης:** η αξιολόγηση είναι ένα κρίσιμο στοιχείο της διασφάλισης της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Καθιστά σαφή τον βαθμό στον οποίο τίθενται, διατηρούνται και γίνονται αποδεκτά τα πρότυπα.

Αξιολόγηση σε επίπεδο συμπεριφοράς

Η αξιολόγηση σε επίπεδο συμπεριφοράς πραγματοποιείται μετά την ολοκλήρωση σχετικής εκπαίδευσης και αφού οι συμμετέχοντες είχαν το χρόνο να μεταφέρουν τη νέα τους μάθηση στην εργασία τους. Αυτό μπορεί τυπικά να διαρκέσει από τρεις μέχρι έξι μήνες, αφού θα έχει ολοκληρωθεί η εκπαίδευση. Έτσι, παρέχεται χρόνος και ευχέρεια στους συμμετέχοντες να υιοθετήσουν νέες συμπεριφορές και να εφαρμόσουν νέες γνώσεις στις εργασιακές τους πρακτικές.

Η αξιολόγηση αλλαγών σε επίπεδο συμπεριφοράς είναι σημαντική για διάφορους λόγους:

- Μετρά το βαθμό στον οποίο οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν τη γνώση τους στις εργασιακές τους πρακτικές.
- Παρέχει πληροφορίες για την αποτελεσματικότητα των εφαρμογών της μάθησης σε εργασιακές πρακτικές.
- Προσδιορίζει τους τομείς της εκπαίδευσης που δεν έχουν μεταφερθεί στις εργασιακές πρακτικές.
- Προσδιορίζει τους τομείς της εκπαίδευσης που έχουν μεταφερθεί στις εργασιακές πρακτικές.
- Επιτρέπει τη σύγκριση των δεδομένων σε Επίπεδο Αντίδρασης και Επίπεδο Συμπεριφοράς.

Ανάπτυξη φύλλου αξιολόγησης σε επίπεδο συμπεριφοράς:

Όπως και με το Φύλλο Αξιολόγησης του Επιπέδου Αντίδρασης, η δημιουργία πλάνου για όσα θέλουμε να μάθουμε σχετικά με τις συμπεριφορές είναι σημαντική και για τον σχεδιασμό του φύλλου αξιολόγησης. Για παράδειγμα, ενδεχομένως να επιθυμείτε τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τον βαθμό στον οποίο οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η απόδοσή τους σε συγκεκριμένους τομείς έχει βελτιωθεί.

4.6 Τεχνικές Αξιολόγησης

Όπως με όλα τα στοιχεία της εκπαίδευσης, ο σχεδιασμός των τεχνικών και των διαδικασιών αξιολόγησης είναι σημαντικός στο πλαίσιο της εκπαίδευσης. Ο σχεδιασμός της αξιολόγησης περιλαμβάνει:

- Αντιστοίχιση αξιολόγησης με τα μαθησιακά αποτελέσματα
- Ανάπτυξη της μεθόδου αξιολόγησης
- Καθορισμός των κριτηρίων βαθμολόγησης

Η αξιολόγηση μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από ένα μάθημα:

Η **διαγνωστική αξιολόγηση** πραγματοποιείται πριν από το μάθημα. Ως προκαταρκτική εξέταση (pre-test), αποτελεί μια μέθοδο εντοπισμού του τρέχοντος επιπέδου των γνώσεων και των δεξιοτήτων του εκπαιδευομένου σχετικά με ένα θέμα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον εντοπισμό κενών στις γνώσεις και στις δεξιότητες. Οι εκπαιδευτές μπορούν επίσης να τη χρησιμοποιήσουν ως μηχανισμό ελέγχου για να εντοπίσουν την καταλληλότητα του μαθητή για ένα συγκεκριμένο μάθημα.

Η **διαμορφωτική αξιολόγηση** λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Πρόκειται για την αξιολόγηση της μάθησης. Παρέχει στους μαθητές ευκαιρίες για να αξιολογήσουν τις επιδόσεις τους σύμφωνα με τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα ενώ το μάθημα είναι ακόμα σε εξέλιξη έτσι ώστε να έχουν χρόνο για βελτίωση. Η διαμορφωτική αξιολόγηση δεν βαθμολογείται πάντοτε και, ως εκ τούτου, παρέχει μια άνευ κινδύνου ευκαιρία να «δοκιμαστούν» οι δεξιότητες. Μπορεί να έχει διαγνωστική λειτουργία. Είναι ένας τρόπος προειδοποίησης των εκπαιδευτών για τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι μαθητές. Ο εκπαιδευτής μπορεί να παρέχει ανατροφοδότηση σχετικά με τις επιδόσεις και να προτείνει τρόπους για βελτίωση. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα μπορεί να χρειαστεί να τροποποιηθεί στη βάση των αποτελεσμάτων της διαμορφωτικής αξιολόγησης.

Η **αθροιστική αξιολόγηση** λαμβάνει χώρα στο τέλος του μαθήματος. Σε αντίθεση με τη διαμορφωτική αξιολόγηση, μετρά την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών για το σύνολο του μαθήματος. Η αθροιστική αξιολόγηση αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία χορηγούνται οι πιστοποιήσεις και οι τίτλοι σπουδών.

4.6.1 Επιλογή Μεθόδων Αξιολόγησης

Υπάρχουν διαθέσιμοι διάφοροι τύποι μεθόδων αξιολόγησης. Η επιλογή θα εξαρτηθεί από το αποτέλεσμα της μάθησης που αξιολογείται κάθε φορά. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει παραδείγματα μεθόδων αξιολόγησης και προτείνει αποδόσεις μαθησιακών αποτελεσμάτων που ενδεχομένως να αξιολογεί η μέθοδος. Αυτά τα παραδείγματα δεν αλληλοαποκλείονται, καθώς υπάρχει πάντα δυνατότητα αλληλοεπικάλυψης μεταξύ των μεθόδων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Μέθοδος Αξιολόγησης	Τύπος Αξιολόγησης	Απόδοση Μαθησιακού Αποτελέσματος προς Αξιολόγηση
Γραπτή Εξέταση	Εμπειρία, γνώση	Ερμηνεία, ανάλυση, κριτική, ανάκληση, περιγραφή, αξιολόγηση, εξήγηση, συζήτηση, διατύπωση, σύνθεση
Πρακτική Εξέταση	Δεξιότητα, γνώση, εφαρμογή	Εφαρμογή, σχεδιασμός, οργάνωση, επιλογή, αναγνώριση, επίδειξη, επίλυση προβλημάτων
Προφορική Παρουσίαση	Εμπειρία, δεξιότητα	Ανάκληση, περιγραφή, εξήγηση, επικοινωνία, παρουσίαση, παροχή πληροφοριών, απόκριση

Εργασία	Εμπειρία, δεξιότητα, στάση	Οργάνωση, συνεργασία, έρευνα, παρουσίαση, ανάλυση, αξιολόγηση, διαχείριση, σχεδιασμός
Παρατήρηση	Δεξιότητα, γνώση, στάση	Επίδειξη, εφαρμογή, επίλυση προβλημάτων, λήψη αποφάσεων, ανάλυση, οργάνωση, σχεδιασμός, συνεργασία, εκτέλεση
Επίδειξη δεξιοτήτων	Δεξιότητες, εμπειρία, γνώση	Επίδειξη, εφαρμογή, ανάπτυξη, επίλυση προβλημάτων, σχεδιασμός, εκτέλεση, διάγνωση, παραγωγή, εντοπισμός, δημιουργία
Εξέταση	Εμπειρία, δεξιότητες, στάση	Απομνημόνευση, ανάκληση, ερμηνεία, περιγραφή, εξήγηση, παρουσίαση, εφαρμογή

Όταν αποφασίσετε ποια μέθοδο αξιολόγησης να χρησιμοποιήσετε, θα πρέπει να προσδιορίσετε τα βασικά σημεία αξιολόγησης. Ποια μαθησιακά αποτελέσματα αξιολογείτε; Για να αξιολογηθεί μια δεξιότητα, για παράδειγμα, θα πρέπει να ορίσετε ένα τεστ στο οποίο παρατηρείτε το μαθητή να εκτελεί τη δεξιότητα. Ως εκ τούτου, θα ορίσετε μια πρακτική εξέταση και θα αξιολογήσετε την απόδοση του μαθητή παρατηρώντας τις κινήσεις του.

Αντίθετα, αν θέλετε να αξιολογήσετε την ικανότητα ενός μαθητή να ερμηνεύει και να αναλύει πληροφορίες σχετικά με το θέμα της εκπαίδευσης, θα μπορούσατε να του δώσετε ένα γραπτό δοκίμιο για την αξιολόγηση.

Όταν αναπτύσσετε στρατηγικές αξιολόγησης, είναι χρήσιμο να έχετε κατά νου ότι:

- Η αξιολόγηση θα πρέπει να αντανακλά τα μαθησιακά αποτελέσματα που αξιολογούνται.
- Οι προφορικές και οι γραπτές εξετάσεις είναι χρήσιμες μέθοδοι για την αξιολόγηση της θεωρίας και της γνώσης.
- Οι πρακτικές εξετάσεις είναι χρήσιμες για την αξιολόγηση των δεξιοτήτων και των διαδικασιών.
- Η παρατήρηση είναι χρήσιμη για την αξιολόγηση στάσεων.
- Κατά το σχεδιασμό μεθόδων γραπτής αξιολόγησης, χρησιμοποιήστε όρους όπως: να ορίσετε, να περιγράψετε, να αναλύσετε, να κρίνετε, να ερμηνεύσετε, . Έτσι, θα επισημάνετε στους μαθητές σας τι αναμένεται από αυτούς.
- Κατά το σχεδιασμό των πρακτικών αξιολογήσεων, χρησιμοποιήστε ρήματα όπως: να αποδείξετε, να αναπτύξετε, να δημιουργήσετε, να εφαρμόσετε, να κατασκευάσετε, να λύσετε, να εκτελέσετε. Έτσι, θα δείξετε στους μαθητές σας τι αναμένεται να κάνουν.
- Προσπαθήστε να βασίσετε την αξιολόγηση σε ρεαλιστικά σενάρια.
- Δώστε σαφείς και ξεκάθαρες οδηγίες και κατευθυντήριες γραμμές για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης στους μαθητές αλλά και στους αξιολογητές.
- Βεβαιωθείτε ότι μπορείτε να παρέχετε όλους τους απαραίτητους πόρους για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης.

- Καθορίστε με σαφήνεια τις προδιαγραφές για τις επιδόσεις, τους όρους και την προθεσμία για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης.
- Δηλώστε σαφή κριτήρια αξιολόγησης και να αναφέρετε τη βαθμολογία που καταλαμβάνει κάθε ερώτηση.
- Δηλώστε τις προθεσμίες υποβολής του εντύπου αξιολόγησης.
- Ισορροπήστε την αναλογία χρόνου για την εκπαίδευση και την αξιολόγηση. Ένας γενικός κανόνας είναι να αφιερώσετε περίπου το 10% του χρόνου εκπαίδευσης στην αξιολόγηση.
- Διεξάγετε μια πιλοτική εφαρμογή της αξιολόγησης. Αυτό θα βοηθήσει να διαπιστώσετε τυχόν προβλήματα πριν να πραγματοποιηθεί η επίσημη αξιολόγηση.

Βιβλιογραφία

- Bandura, A. (1977) *Social Learning Theory*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Annual Review of Psychology*, 52, 1-26.
- Baumeister, R., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497-529
- Brookfield, S. B. (1994) 'Self directed learning' in YMCA George Williams College ICE301 *Adult and Community Education Unit 2: Approaching adult education*, London: YMCA George Williams College.
- Bussey, K., & Bandura, A. (1999). Social cognitive theory of gender development and differentiation. *Psychology Review*, 106, 676-713.
- Clark, Ruth. C., Mayer, Richard. E. (2003). *E-learning and the science of instruction: proven guidelines for consumers and designers of multimedia learning*. Jossey-Bass/Pfeiffer Edition. ISBN: 0-7879-6051-0
- e-learning Guild (2006). *Future Directions in e-learning Research Report 2006*, www.e-learningGuild.com.
- Freire, P. (1972) *Pedagogy of the Oppressed*, Harmondsworth: Penguin
- Gagné, R. M. (1985) *The Conditions of Learning* 4e, New York: Holt, Rinehart and Winston. 308 + viii pages.
- Gardner, H. (1993) *Intelligence Reframed. Multiple intelligences for the 21st century*, New York: Basic Books.
- Harter, S. (1978). Effectance motivation reconsidered: Toward a developmental model. *Human Development*, 1, 661-669
- Hartley, J. (1998) *Learning and Studying. A research perspective*, London: Routledge.
- Hergenhahn, B. R. and Olson, M. H. (1997) *An Introduction to Theories of Learning* 5e, Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Jarvis, P. (1987) *Adult Learning in the Social Context*, London: Routledge. 220 pages.

- Kamp, M.. (2011). *Facilitation Skills and Methods of Adult Education*. Available: <http://www.kas.de/uganda/en/publications/29778/>.
- Kang, Shumin. 1999. Learning Styles: Implications for ESL/EFL Instruction. FORUM, Vol 37, No 4.
- Keefe, J.W. 1979. Student Learning Styles: Diagnosing and Prescribing Programs. Reston, VA: National Association of Secondary School Principals.
- Knowles, M. S. and Knowles, H. F. (1959) *Introduction to Group Dynamics*, Chicago: Association Press. Revised edition 1972 published by New York: Cambridge Books.
- Knowles, M. S. et al (1984) *Andragogy in Action. Applying modern principles of adult education*, San Francisco: Jossey Bass. A collection of chapters examining different aspects of Knowles' formulation.
- Kolb, D. A. (1984) *Experiential Learning*, Englewood Cliffs, NJ.: Prentice Hall. 256 pages.
- Kolb, D. A. (1976) *The Learning Style Inventory: Technical Manual*, Boston, Ma.: McBer.
- Kolb, A. and Kolb D. A. (2001) *Experiential Learning Theory Bibliography 1971-2001*, Boston, Ma.: McBer and Co, <http://trgmcber.haygroup.com/Products/learning/bibliography.htm>
- Maslow, A. (1968) *Towards a Psychology of Being* 2e, New York: Van Nostrand.,
- Maslow, A. (1970) *Motivation and Personality* 2e, New York: Harper and Row. for a full discussion of the model.
- Merriam, S. and Caffarella (1991, 1998) *Learning in Adulthood. A comprehensive guide*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Merriam, S. and Caffarella (1991, 1998) *Learning in Adulthood. A comprehensive guide*, San Francisco: Jossey-Bass
- Merriam, S. and Caffarella (1991, 1998) *Learning in Adulthood. A comprehensive guide*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (1991) *Transformative Dimensions of Learning*, San Francisco: Jossey-Bass. 247 + xix pages
- Pajares (2002). *Overview of social cognitive theory and of self-efficacy*. Retrieved month day, year, from <http://www.emory.edu/EDUCATION/mfp/eff.html>

- Piotrowski, M.. (2010). *What is an E-learning Platform?* Available: https://www.researchgate.net/publication/235632649_What_is_an_E-Learning_Platform.
- Reis, H. T. (1994). Domains of experience: Investigating relationship processes from three perspectives. In R. Erber & R. Gilmour (Eds.), *Theoretical frameworks for personal relationships* (pp. 87-110). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Rogers, A. (2003) *What is the difference? a new critique of adult learning and teaching*, Leicester: NIACE.
- Rogers, A. (2003) *What is the Difference? A new critique of adult learning and teaching*, Leicester: NIACE.
- Rogers, C. and Freiberg, H. J. (1993) *Freedom to Learn* (3rd edn.), New York: Merrill. . See, also, H. Kirschenbaum and V. L. Henderson (eds.) (1990) *The Carl Rogers Reader*, London: Constable.
- Skinner, B. F. (1973) *Beyond Freedom and Dignity*, London: Penguin.
- Smith, M. K. (2003). 'Learning theory', *the encyclopedia of informal education*. [<http://infed.org/mobi/learning-theory-models-product-and-process/>].
- Smith, M. K. (1999). 'The social/situational orientation to learning', *the encyclopedia of informal education*. [<http://infed.org/mobi/the-socialsituational-orientation-to-learning/>].
- Smith, M. K. (2001, 2010). 'David A. Kolb on experiential learning', *the encyclopedia of informal education*. [<http://infed.org/mobi/david-a-kolb-on-experiential-learning/>].
- Smith, M. K. (2002) 'Malcolm Knowles, informal adult education, self-direction and andragogy', *the encyclopaedia of informal education*, www.infed.org/thinkers/et-knowl.htm.
- Tennant, M. (1988, 1997) *Psychology and Adult Learning*, London: Routledge.
- Top e-learning Authors.. (2015). *collection of e-learning articles, e-learning concepts, e-learning software, and e-learning resources*. Available: <http://e-learning industry.com/>.
- White, R. W. (1963). *Ego and reality in psychoanalytic theory*. New York: International Universities Press